

Jumalan, Kaikkivaltiaan, Armahtajan nimeen

HIJRA **ja sen merkitys**

ZAKARIA BASHIER

Islamin Neuvontakeskus

Jumalan, Kaikkivaltiaan, Armahtajan nimeen

© Islamin Neuvontakeskus
The Islamic Information Service
Karhusuontie 31 A b, 00780 HELSINKI
puh./fax +358-9-351 3295

ISBN 951-97147-7-4

Hijra

Zakaria Bashier

Englanninkielinen alkuteos:

Hijra, Story and Significance

SISÄLLYS

Esipuhe	5
I osa: HIJRA	
1. KÄSKY MUUTTAA MEKASTA	9
Esinäytös	9
Jumalan lupa ryhtyä sotaan	11
Yathribin sopivuus	13
2. MUSLIMIEN KANSANVAELLUS	15
Vaikeuksia ja uhrauksia.....	15
Abu Salaman tarina	15
Jahshin perhe	16
Umar ibn al-Khattabin hijra	18
Zaynab, Muhammedin tytär	19
Uhrin merkitys: Suhaib Bysanttilainen	22
3. PROFEETAN JA ABU BAKRIN HIJRA	23
Qurayshilaisten salajuoni Profeetan surmaamiseksi	23
Profeetta Abu Bakrin talossa	24
Hijran suunnittelu	25
Luolan ihme.....	25
Profeetan hijran reitti.....	26
Kaksi vierasta Abu Bakrin talossa.....	27
Suraqan tapaus.....	27
Muita matkalla sattuneita tapauksia	28
Sankarin saapuminen Yathribiin	29
Profeetan lyhyt oleskelu Quba’ssa	29
II osa: PROFEETAN VALTIO MEDINASSA	
4. ASETTUMINEN YATHRIBIIN	33
Ensimmäiset päivät Quba’ssa.....	33
Saapuminen kaupunkiin: Abu Ayyubin talo	34
Profeetan perhe tuodaan Mekasta.....	35
Profeetan moskeijan rakentaminen	37
5. YHTEISKUNNALLISEN YHTENÄISYYDEN LUOMINEN ...	39
Profeetan avioliitto A’ishan kanssa	39
Muslimien veljeysinstituutio	40
Runoilijan kuvaus Medinan sosiaalisesta elämästä.....	41
6. KEHITYSLINJOJA MEDINASSA	43
Koraanin kertomaa	43
Rukouksen ja rukouskutsun säännöt	44
Koraani saa umman liikkeelle	45
Profeetan ensimmäinen yhteenotto juutalaisten kanssa	46

7.	MEDINAN TEKOPYHÄT	49
	Johdanto.....	49
	Mikä on munafiq?	49
	Keitä munafiqit olivat?	49
	Kaksi lajia munafiqeja.....	51
	Merkittäviä munafiqeja	51-53
	Julas ibn Suwayd, Al-Harith ibn Suwayd, Nabtal ibn al-Harith, eripuraisuuden moskeijan alkuunpanijat, Wadi'ah ibn Thabit, Khidham ibn Khalid, Mirbi' ibn al-Qayzi, Aws ibn al-Qayzi	
	Abdullah ibn Ubay ibn Salul	53-55
	Profeetta vierailee Ibn Ubayyin luona, Ibn Ubayyin karkotus Profeetan moskeijasta, Ibn Ubayy ja hänen poikansa, Ibn Ubayy ja Ifkin tapaus	
	Profeetta ryhtyy toimiin munafiqeja vastaan.....	55-58
	Munafiqien vaikutusvallan laajuus, Boikotti, Munafiqien häättö Profeetan moskeijasta, Suwaylim Juutalaisen talo, Epäsovun moskeija	

III osa: HIJRAN MERKITYS

8.	HIJRAN ISLAMILAINEN MERKITYS.....	61
	Kaksi näkökulmaa hijraan	61
	Dar al-islam ja dar al-harb.....	62
	Mikä on dar al-islam?, Dar al-harb, Toinen näkemys.....	62-63
	Hijran lisäehtoja	64
9.	HIJRAN POLIITTISET EHDOT.....	67
	Mitä hijra ei ole	67
	Hijran myönteinen merkitys	69
	Maantieteellinen ehto	69
	Ideologinen ehto	70
	Poliittinen ehto	70
	Muslimiluonteen kehittäminen.....	71
	Hakemisto.....	73

Esipuhe

Hijra on sekä tapahtuma että vertauskuva. Fyysinen matka Mekasta Medinaan symboloi islamin ikuista käskyä – antautua yksin Jumalalle. Saada yksilön lisäksi kulttuuri, yhteiskunta ja ympäristö muslimiksi, antautuneeksi Hänelle. Tätä päämäärää kohden on muslimin lakkaamatta ponnisteltava.

Aina on ollut muslimeja, jotka eri syistä elävät vähemmistönä ei-islamilaisessa yhteiskunnassa. Nykyisessä, tiedotusvälineiden pienentämässä maailmassa, kaikki muslimit itseasiassa elävät näin. Länsimaiden jatkuva taloudellinen ja sotilaallinen ylivalta on tehnyt koko maailmasta pääasiallisesti ei-islamilaisen yhteisön, jossa sekä yksilön että valtion on yhä vaikeampaa säilyttää islamilaiset perinteet ja ihanteet.

Tässä liikuttavassa kuvauksessa muslimien muutosta ei-islamilaisesta Mekasta Medinaan ja sitä seuraavassa analyysissä, tri Zakaria Bashier esittää valaisevasti silloisen ja nykymuslimien tilanteen samankaltaisuuden. Se on kertomus sitkeydestä ja voitosta näennäisesti ylitsepääsemättömän vastoinkäymisen edessä. Se kertoo idealismista ja rohkeasta uskosta vapaaseen ja oikeudenmukaiseen islamilaiseen yhteiskuntaan sekä tällaisen yhteiskunnan rakentamisesta profeetta Muhammedin (r.h.) johdolla. Mutta paitsi historiallinen tapahtuma, hijra on myös vertauskuvallinen: Tohtori Bashier haluaa rakentaa uudelleen islamilaisen, täysin hereillä olevan tietoisuuden, joka pysyisi lujana helppojen kompromissien ja puolittaisten sitoutumisten edessä. Hän luo kuvan todellisesta itsenäisestä islamilaisesta yhteisöstä, joka on uskollinen perinteilleen ja ihanteilleen.

Tri Bashierin kirjalle on suuri tarve aikana, jolloin muslimit ovat 15. hijran jälkeisen vuosisadan kynnyksellä. Olen vakuuttunut siitä, että tämä esitys valaisee ja inspiroi monia sydämiä tavoittelemaan hijran viitoittamia ihanteita. Olen kiitollinen hänelle näin ajankohtaisen kirjan kirjoittamisesta. Kiitän myös tohtori Jamil Qureshia arvokkaasta avusta tämän kirjan toimitamisessa.

Jumala siunatkoon nöyrät ponnistelumme hyväksynnällä, armolla ja anteeksiannolla.

Islamic Foundation,
Leicester
1.4.1983

Khurram Murad
Pääjohtaja

I osa
HIJRA

1. KÄSKY MUUTTA MEKASTA

ESINÄYTÖS

Abu Talibin kuolema jätti Profeetan ilman suojelevaa liittolaista ja Khadijan kuolema ilman henkilökohtaista moraalista tukea Mekassa, joka hylkäsi hänen kutsunsa islamiin. Hänen yrityksensä löytää uusi tukikohta Taifista oli epäonnistunut. Jemen ja Abessinia olivat liian kaukana eivätkä muutenkaan olleet sopivia paikkoja muslimiyhteisön perustamiseen. Mut'im ibn Uday oli tosin tarjonnut Profeetalle takeita suojeluksesta ja se oli väliaikaisesti riittävä. Mutta vihamielisessä Mekassa se ei taannut samanlaista turvallisuutta Profeetalle itselleen eikä muslimeille kuin Abu Talibin tuki oli taannut. Mekan monijumalaiset huomasivat pian Abu Talibin kuoleman merkityksen ja voimistivat sortotoimiaan. Uusi usko uhkasi kuihtua, ja juuri syntyneen muslimiyhteisön eloonjäämismahdollisuudet olivat heikot. Kun muut tiet olivat tukossa, toivo pilkotti Yathribin suunnalta. Palattuaan Taifista Profeetan ajatukset kääntyivät tähän vanhaan, pohjoisessa sijaitsevaan keitaaseen. Yathribissa, päinvastoin kuin Mekassa, islamin synty ja sitä seuranneet tapahtumat olivat saaneet myönteistä vastaanottoa. Kiinnostus islamia kohtaan kasvoi siellä nopeasti liikkeeksi, joka huipentui kahteen Aqaban sopimukseen. Toinen niistä lupasi turvapaikan lisäksi vielä merkittävämmän poliittisen liittolaisuuden ja lupauksen puolustaa sotilaallisesti islamin asiaa.

Hijra kasvoi siis sekä positiivisesta että negatiivisesta maaperästä. Mekkalaiset eivät suinkaan vastustaneet islamia passiivisesti, vaan pyrkivät kiihkeästi kitkemään sen pois. Muslimeilla ei ollut Mekassa turvaa eikä oikeuksia – sekä heidän henkensä että omaisuutensa olivat vaarassa. Profeetalla (r.h.) ei ollut muuta vaihtoehtoa kuin löytää toinen ympäristö – Mekka ei pystynyt kantamaan hedelmää hänen profeetallisesta tehtävästään. Positiivisena puolena olivat toisen Aqaban sopimuksen herättämät toiveet ja odotukset.

Suunnilleen noihin aikoihin asti muslimeja oli kielletty taistelemasta edes itsepuolustukseksi. Profeetta oli käskenyt heitä sietämään pilkkaa ja sortoa kärsivällisesti ja rohkeasti sekä kohtaamaan qurayshilaisten jyrkän vastustuksen rauhanomaisesti. Tämä olikin viisainta, sillä muslimien lukumäärä oli alle sata ja taistelu qurayshilaisia vastaan olisi ollut toivotonta. Oli myös tärkeää, että muslimit eivät aseisiin tarttumalla pilanneet mahdollisuutta rauhanomaiseen rinnakkaineloon Mekassa. Vallitsevaa rauhantilaa käytettiin islamin sanoman levittämiseen. Koska islam on uskonto, joka

voimakkaasti painottaa järjen ja paikkansapitävien perustelujen käyttöä uskonnon levitystyössä, on luonnollista, että muslimeita kehoitetaan rauhaan. Uskonto ei ole pakottamista, ja uusi usko tarvitsi aikaa levittääkseen ajatuksiaan vakuuttamalla. Jos ensimmäiset muslimit olisivat olleet liian innokkaita sotimaan, tilaisuudet levittää islamia rauhanomaisesti olisivat vähentyneet merkittävästi, ehkä jopa loppuneet. Sitäpaitsi Profeetta Muhammed (r.h.) ja hänen seuralaisensa uskoivat vahvasti, että islam on Jumalan sanaa; että se on ainoa ja viimeinen totuus; että sen ajatukset sisältävät suurimman lupauksen ihmiskunnan vapautuksesta; että nämä ajatukset olivat erityisen sopivia arabialaiseen ympäristöön, joka oli tuohon aikaan kaaostilassa; että todellakin koko senaikaiselle maailmalle islam oli aate, jonka aika oli tullut. Lyhyesti sanottuna muslimit olivat vakuuttuneita siitä, että islamia eivät voimakkaimmakaan armeijat voineet voittaa ja, että se ei myöskään tarvinnut armeijaa levittääkseen opetuksiaan.

Sotilaallinen yhteenotto qurayshilaisten kanssa Mekassa olisi todennäköisesti ollut tappiollinen, eikä siitä olisi ollut mitään hyötyä. Sitä oli vältettävä kaikin keinoin. Kaikenlainen vastarintayritys olisi ilman muuta tulkittu kapinaksi ja olisi vain kylvänyt yhteiskunnallisen hajaannuksen siemenen Mekkaan. Se vuorostaan olisi vieraannuttanut ne epävarmat henkilöt, joiden toivottiin kääntyvän islamiin. Kaiken tämän lisäksi Profeetta (r.h.) oli täysin tietoinen propagandasodasta, jota vaikutusvaltaiset qurayshilaiset kävivät. Qurayshilaisten kauppakaravaanit kulkivat usein etelään ja pohjoiseen levittäen omaan versiotaan Mekan tapahtumista ja Profeetan liikkeestä. Niin paljon kuin he valehtelivatkin hänestä ja hänen sanomastaan, he eivät pystyneet saamaan aikaan tapahtumia, jotka eivät todellisuudessa tapahtuneet. Profeetta oli täysin tietoinen tästä propagandasodasta ja se käy ilmi Medinan munafiqien (”tekopyhät, teeskentelijät”) johtajaan, Abdullah ibn Ubayyiin, liittyvästä tapauksesta: Kun muslimit olivat Profeetan johdolla palaamassa Banu al-Mustalaqin matkalta (vuonna 6 jälkeen hijran), puhkesi yhden ansareihin (alkuperältään medinalaiset Profeetan kannattajat) kuuluvan ja yhden muhajiriin (Mekasta muuttaneet Profeetan kannattajat) välillä riita, joka uhkasi kehittyä vakavaksi konfliktiksi kahden muslimiryhmän välillä. Abdullah ibn Ubayyin sanotaan yrittäneen parhaansa lietsokseen taistelua. Hän sanoi, että kun he saapuisivat Medinaan, vahvemmat (tarkoitti ansareita) karkottaisivat heikommat (tarkoitti muhajireita). Kun tämä tuli julki, Profeetan (r.h.) vanhimmat seuralaiset neuvoivat tätä surmaamaan Abdullah ibn Ubayyin petoksen vuoksi. Profeetta vastasi, ettei halunnut arabien (qurayshien) levittävän tietoa, että Muhammed tappoi kannattajiaan.

Niinpä hijraa edeltävissä olosuhteissa qurayshilaisten sortovallan rauhanomainen vastustaminen oli muslimien kannalta parasta: Profeetta (r.h.) kehotti sorrettuja seuralaisiaan kantamaan taakkansa kärsivällisesti ja vakuutti heille, että Jumala palkitsisi heidät tuonpuoleisessa, ja että Jumala antaisi heille ratkaisun. Kärsivällisyys vahvisti heidän uskoaan ja päättäväsyyttään. Usko siihen, että Jumala vapauttaisi heidät heidän vihollisistaan, ja että islam lopulta voittaisi, lievitti muslimien kärsimyksiä.

JUMALAN LUPA RYHTYÄ SOTAAN

Kun kävi ilmeiseksi, että qurayshilaisten aggressiivisella sorrolla ei olisi rajoja, Jumala ilmoitti Profeetalle, että vastaisuudessa olisi luvallista puolustautua uskottomia vastaan. Ibn Hisham kertoo:

– Jumalan Lähettiläs (r.h.) ei saanut lupaa taistella tai vuodattaa verta ennen toista Aqaban sopimusta. Häntä oli ainoastaan käsketty kutsua ihmisiä Jumalan luo, kestämään vahingot ja solvaukset sekä antamaan anteeksi töykeille ja hävyttömille.

Qurayshilaiset olivat sortaneet Profeetan kannattajia, osaa he yrittivät käännättää pois uskostaan, osan he ajoivat maanpakoon. Muslimit olivat siis pakotettuja joko hylkäämään islamin, kestämään sortoa tai muuttamaan maasta – osa Abessiniaan, osa Medinaan ja osa muualle.

Qurayshilaiset vastustivat näin Jumalaa hylkäämällä sen kunnian, joka heidän osakseen olisi tullut, jos he olisivat omaksuneet islamin, väittämällä Hänen Lähettilästään valehtelijaksi ja kohtelemalla huonosti Hänen palvelijoitaan. Jumala antoi luvan puolustautua heitä vastaan. Urwah ibn al-Zubayrin ja muiden oppineiden mukaan tässä tilanteessa ilmoitettiin seuraava Koraanin jae:

Niille, joita vastaan taistellaan, on annettu lupa taistella pyhinä kuukausina, koska heille on tehty vääryyttä. Jumala pystyy heitä auttamaan. Heidät on ajettu kodeistaan ilman muuta syytä kuin että he sanoivat: “Jumala on Herramme”. Ellei Jumala olisi suojellut toisia ihmisiä toisten avulla, olisi erakkomajat, kirkot, rukouspaikat ja moskeijat, joissa Jumalan nimi lausutaan, varmasti tuhottu. Jumala auttaa sitä, joka auttaa Häntä. Jumala on Voimakas, Mahtava. Hän auttaa niitä, jotka pitävät rukouksensa, antavat almuja, käskyvät hyvään ja kieltävät pahasta, kun olemme antaneet heille vahvan aseman maassa. Jumalalle kuuluu kaikessa viimeinen sana. (22:39-41)

Ibn Hisham lisää:

Sitten Jumala sanoi:

“Taistelkaa heitä vastaan niin kauan, ettei kiusausta enää ole, vaan Jumalan uskonto pääsee voimaan.” (2:98)

Ylläoleva jae tekee hyvin selväksi, että islam hyväksyy taistelun silloin, kun sitä pidetään rauhallisen ja oikeamielisen muslimiryhmän välttämättömänä itsepuolustuskeinona ainoan todellisen Jumalan palvelemisesta johtuvaa kiusausta ja vainoa vastaan. Itsepuolustus oli pyhä velvollisuus, kun arvokas asia oli vaarassa - varhaisten muslimien tapauksessa tämä asia oli heidän oikeutensa palvella Jumalaa ja julistaa Hänen sanomaansa ihmiskunnalle. Yksijumalaisen vähemmistöryhmän sortoa heidän uskonsa järkkymättömyyden takia voidaan todellakin pitää sotatoimena; Koraanissa sitä pidetään pahempana kuin tappoa ja kosta. Uskonnollisen vakaumuksen takia tapahtuvaa sortoa vastaan pitäisi taistella voimalla, jos se on tarpeen, jotta “Jumalan uskonto pääsee voimaan”.

Muslimien on kannatettava tätä periaatetta, vaikka he eivät olisikaan suoraan uskonnollisen sarron ja syrjinnän kohteina. Ihmisten mielen ja sydänten tyrannisointi on suuri pahuus, joka leviää kuin syöpä ihmisyyhteisössä: jos sen annetaan kasvaa yhdessä paikassa ilman valvontaa, se leviää kaikkialle ja koskettaa kaikkia. Siksi muslimit eivät voi vain katsella sivusta, kun sortoa harjoitetaan heidän läheisyydessään. Jos muslimit eivät näe, miten tärkeää on taistella naapurissa harjoitettavaa sortovaltaa ja syrjintää vastaan, he joutuvat maksamaan siitä kalliisti: sen seurauksena heidän oma uskonnonharjoitusvapautensa voidaan kieltää heiltä lopullisesti, eikä yksikään Jumalan huone säästy tuholta — oli se sitten juutalainen, kristillinen tai islamilainen. Ehkä tämä jae on selvin Koraanissa esitetty kehoitus yksijumalaisille uskoville liittoutua uskonnollista vainoa vastaan, mikäli he haluavat säilyttää uskonnolliset vapautensa. Tämä kehoitus tulee selvästi ilmi lauseessa “erakkomajat, kirkot, rukouspaikat ja moskeijat”.

Edellä mainitun Koraanin jakeen mukaan taistelu on tärkeää ja välttämätöntä erityisesti silloin, kun sorto menee niin pitkälle, että ihmisiä ajetaan kodeistaan. Viittaus ihmisten karkottamiseen kodeistaan osoittaa, että kun tämä jae ilmoitettiin, kansanvaellus Medinaan oli jo alkanut. Se näyttää olevan väistämätön johtopäätös, koska taistelu oli kielletty toiseen Aqaban sopimukseen saakka. Tämän vahvistaa Profeetan vastaus yathribilaisille, jotka toisen Aqaban sopimuksen solmimisen jälkeen pyysivät lupaa hyökätä qurayshilaisten kortteleihin. Profeetta sanoi heille, ettei hänellä ollut käskyä taistella.

Olisi väärin sanoa, että varhaiset muslimit alistuivat passiivisesti qurayshilaisten sortoon ymmärtämättä selkeästi asemaansa tai tekemättä mitään tulevaisuudensuunnitelmia. Yhtä väärin olisi ajatella, että islam on uskonto, joka sallii väärintekijöiden toimia vapaasti. Pikemminkin varhaisille muslimille oli tyypillistä, että he eivät koskaan antaneet vääryyden olla vastalauseetta. Koraani vahvistaa ja ylistää tätä piirrettä:

Mitä te saattekin on vain tämänpuoleisen elämän väliaikaista nautintoa. Sitä parempaa ja pysyvämpää on se, mikä odottaa Jumalan luona niitä, jotka uskovat ja luottavat Herraansa, välttävät riettautta ja suuria syntejä ja suututtuaan antavat anteeksi, vastaavat Herransa kutsuun, pitävät rukouksensa, neuvottelevat asioista keskenään ja jakavat siitä, mitä olemme heille antaneet, ja puolustautuvat, kun heille on tehty vääryyttä. (42:36-39)

Muslimit eivät olleet vastanneet qurayshilaisten röyhkeyteen, koska Profeetta oli sen kieltänyt. Hän tiesi että usko oli kärsinyt ja kestänyt kovan koitoksen. Vastustaakseen qurayshilaisten vainoa muslimit tarvitsivat tällaista uskoa. He valmistautuivat taisteluun oikeuden – eivät koston – vuoksi. Henkinen valmius oli kaikkein tärkeintä. Aseelliseen vastarintaan ryhtyminen olisi ollut sitä paitsi hyödytöntä, ennen kuin saavutettaisiin sen vaatimat olosuhteet: alue, jota olisi mahdollista puolustaa ja joka olisi sopiva sekä inhimillisten että luonnon voimavarojen puolesta; yhteisö, joka olisi sitoutunut islamilaisiin ihanteisiin; sekä voimakas ja tehokas islamilainen poliittinen vaikutusvalta. Nämä ehdot oli täytettävä ennen kuin muslimit saattoivat toivoa ryhtyvänsä menestyksekkääseen itsepuolustusotaan qurayshilaisia vastustajiaan vastaan.

YATHRIBIN SOPIVUUS

Ensimmäiseksi Aqaban sopimukset tarjosivat enemmän kuin ystävällisen sataman muslimeille – Yathrib oli erityisen sopiva ensimmäisen muslimivaltion perustamiseen. Ensiksikin, koska se sijaitsi noin 425 km Mekasta pohjoiseen, qurayshilaisten puolelta ei voinut tulla yllätyshyökkäystä, ja koska se oli kolmelta puolen vuorien ympäröimä, sitä oli helppo puolustaa. Toiseksi, päinvastoin kuin Mekka, Taif, Jemen ja Abessinia, Yathribilla ei ollut tunnustettua ja vakaata poliittista arvovaltaa. Vaikka Abdullah ibn Ubayy toivoi tulevansa kruunatuksi kuninkaaksi, Yathribin kaksi pääheimoa (aws ja khazraj), olivat liian hajanaisia päästäkseen yksimielisyyteen hallitsijasta. Juutalaiset taas, vaikkakin varakkaita ja vaikutusvaltaisia, eivät olleet tarpeeksi voimakkaita hallitakseen valtiota. Juutalaisia pidettiin vierasmaalaisina ja siten heidän oli solmittava sotilaallisia sopimuksia eri arabiheimojen kanssa taatakseen turvallisuutensa. Tämä ei toki tarkoita, että he olivat poliittisesti heikkoja tai kykenemättömiä puolustamaan itseään. He vain ehkä tunsivat olevansa Yathribin ja ympäröivien alueiden sotaisten heimojen saartamana. Hiljattain käyty Bu'athin sota aws- ja khazraj-heimojen välillä oli jättänyt jäljelle synkkiä pelon ja turvattomuuden pilviä. Oli vain luonnollista, että sellaisessa ympäristössä ihmiset pyrkivät puolustamaan itseään.

Toiseksi Yathribissa oli poliittinen tyhjiö, ja yathribilaiset toimivat hyvin kutsuessaan Profeetan (r.h.) täyttämään sen. He eivät kutsuneet häntä vain tilapäiseksi riidan sovittelijaksi vaikeuden hetkellä, vaan antoivat hänelle täyden poliittisen vallan taaten samalla tuon vallan hengellään (ks. edempänä).

Kolmanneksi, koska Yathrib oli hedelmällinen keidas, sen luonnonvarat riittivät paitsi omille asukkaille, myös Mekasta tulleille muslimisiirtolaisille. Palmuja ja viljelysmaata oli riittävästi elättämään nopeasti kasvava yhteisö. Alue tuotti tarpeeksi kestääkseen pitkän sotilaallinen piirityksen ja sodanaikaisen talouden raskaudet – tärkeä tekijä uudelle muslimivaltiolle niinä monina vuosina, jolloin se oli huonoissa väleissä Mekan ja vihamielisten beduiiniheimojen kanssa.

Neljänneksi, tärkeä tekijä olivat yathribilaiset itse. Aws- ja khazraj-heimot olivat puhtaita arabiheimoja, jotka olivat muuttaneet Jemenistä. Sotaisina ja henkisesti vahvoina ne vastasivat väkevällä innollaan islamilaisen yhteisön eettistä ihannetta. Heidän tapoihinsa kuuluivat arabien perinteiset hyveet, anteliaisuus ja vieraanvaraisuus, joten he kykenivät selviytymään niistä vaikeuksista, joita köyhtyneiden ja kodittomien Mekan siirtolaisten vastaanottaminen aiheutti. Hyväsydämys ja lämmin ystävällisyys olivat Jemenin arabien tyypillisiä piirteitä ja Profeetta (r.h.) kehui heitä tämän takia monesti. (Hänen kerrotaan sanoneen: “Tässä tulee Jemenin kansa, hyväsydäminen ja hyvää tarkoittava. Iman, usko, on jemeniläinen ja hikma, viisaus, on jemeniläinen.” Jemeniläiset muodostivat vahvan rungon muslimijoukoille, jotka lähtivät 600-luvulla Arabian niemimaalta levittämään islamin valoa koko maailmalle.)

Viidenneksi, Yathribin sijainti oli ihanteellinen ajatellen taloudellista ja psykologista uuvutusotaa mekkalaisia vastaan: se hallitsi mekkalaisten

karavaanien reittiä Syyriaan. Islamin Profeetta otti täyden hyödyn tästä strategisesta edusta.

Viimeiseksi vielä varsin merkittävä seikka: kaikista mahdollisista paikoista, joihin muslimit olisivat voineet muuttaa, vain Yathrib miellettiin selvästi arabialaiseksi. Tämä ominaisuus puuttui täysin Abessinialta ja Egyptiltä, ja suurimmaksi osaksi Jemeniltä ja Syyrialtakin. Muslimitukikohdan täytyi sijaita keskellä Arabian niemimaan tapahtumia, ja Mekka ja Taif olivat tietenkin poissa laskuista Profeettaan ja islamiin kohdistuvan vihamielisyytensä vuoksi. Arabialaisuutensa lisäksi Yathribilla oli vielä sekin etu, että se oli lähellä niin sanotun sivistyneen maailman – Bysantin ja Persian – suuria kaupunkikeskuksia.

2. MUSLIMIEN KANSANVAELLUS

VAIKEUKSIA JA UHRAUKSIA

Koska islamilainen liike tarvitsi tukikohdan ja koska Profeetta (r.h.) ei pystynyt estämään qurayshilaisia vainoamasta tovereitaan, varsinkaan niitä, joilla ei ollut siteitä vaikutusvaltaisiin qurayshilaisiin klaaneihin, hän antoi määräyksen siirtyä Yathribiin. Aws- ja khazraj-heimojen kanssa tehdyn toisen sopimuksen ehdot selvitettiin muslimeille, ja suuri kansanvaellus Mekasta alkoi. Muslimit vastaanottivat käskyn sekavin tuntein, he olivat toisaalta suuresti helpottuneita, mutta toisaalta peloissaan: hijra merkitsi heille viimeinkin lupausta vapaasta ja rauhaisasta elämästä Jumalan ja Koraanin ohjeiden mukaan, mutta luopuminen kodista, jossa he olivat eläneet sukupolvien ajan, oli vaikea uhraus. Ihanteet kuitenkin voittivat ja loivat heihin sitä rohkeutta, jota tarvittiin kotien ja omaisuuden jättämiseen. Ibn Hisham kertoo näiden islamin ensimmäisten sankarien nimet ja tarinat. Liikuttavimpiin niistä kuuluu Abu Salama al-Makhzumin sekä hänen vaimonsa ja pienen lapsensa tarina.

ABU SALAMAN TARINA

Ibn Hishamin mukaan Abu Salama al-Makhzumi, vaikutusvaltaisen qurayshilaisen Makhzumin klaanin jäsen (myös Khalid ibn al-Walid kuului tähän klaaniin), oli ensimmäinen muslimi, joka muutti Yathribiin. Vaikka hän olikin Abu Talibin suojeluksessa, qurayshilaiset monijumalaiset kohtelivat häntä huonosti. Abu Talibin kuoleman jälkeen Abu Salaman kärsimykset tietysti lisääntyivät. Heti kuultuaan monien kääntyneen islamiin Yathribissa – jo ennen toista Aqaban sopimusta – hän istutti vaimonsa ja lapsensa kamelin selkään ja itse kamelia ohjaten lähti kohti Yathribia. Hänen vaimonsa epäuskovat sukulaiset kuitenkin sanoivat: “Jos emme pystykään vaikuttamaan sinuun, et ainakaan vie muknasi meidän naistamme”, ja estivät hänen vaimoan Umm Salamaa lähtemästä hänen kanssaan. Kuultuaan tästä Abu Salaman sukulaiset vanhoivat, ettei pientä Salamalasta jätettäisi enojensa hoiviin, ja hakivat pojan pois äidiltään. Niin Umm Salama, jolta oli viety sekä mies että poika, jätettiin yksin Mekkaan. Vieraantuminen epäuskovasta suvusta lisäsi hänen ahdistustaan. Ero sekä omasta perheestä että sosiaalisesta ympäristöstä oli täydellinen, ja hänen oli kestävä surunsa yksinäisyydessä. Hän lähti joka päivä ulos talosta istumaan jollekin korkealle paikalle, josta tähyili turhaan horisonttiin. Siellä hän itki itkemistään auringonlaskuun saakka, ja palasi sitten hitaasti kotiin.

Tätä jatkui koko vuoden, kunnes eräs ohi kulkeva sukulainen liikuttui myötätunnosta häntä kohtaan. Hän puhui Umm Salaman puolesta ja kertoi, kuinka oli ollut väärin erottaa hänet sekä aviomiehestä että pojasta. Lopulta hänen klaaninsa suostui päästämään hänet miehensä luo Yathribiin. Myös hänen poikansa palautettiin hänelle ja hän lähti välittömästi matkaan kohti Yathribia, mutta ilman ruokaa ja matkaseuraa. Hän ratsasti poikansa Salaman kanssa yhdellä kamelilla. Jonkin matkan päässä hänet tapasi qurayshilainen monijumalanpalvoja Uthman Talha, joka todettuaan, että hän oli matkalla yksin, tarjoutui hänen oppaakseen ja suojelijakseen. Umm Salama suostui, ja niin Uthman Talha saattoi hänet perille Yathribiin asti loukkamatta hänen yksityisyyttään tai yrittämättä käyttää häntä hyväkseen millään lailla. Kun he pysähtyivät lepäämään, Uthman Talha vetäytyi kauempana olevan puun taakse. Hänen huomaavaisuutensa teki suuren vaikutuksen Umm Salamaan. Kun Quba'n talot Yathribin rajalla tulivat näkyviin, Uthman Talha hyvästeli ja lähti takaisin kohti Mekkaa. Myöhemmin Umm Salama muisteli, että "kukaan ei kärsinyt niin kuin Abu Salaman väki" ja totesi, ettei olisi voinut löytää jalompaa matkaseuralaista kuin Uthman ibn Talha.

JAHSHIN PERHE

Abu Salaman jälkeen ensimmäisiä Medinan siirtolaisia olivat Banu Adi ibn Ka'bin liittolainen Amir ibn Rabi'a ja hänen vaimonsa Layla, Hathman tytär. Ensimmäisiä olivat myös koko Abdullah ibn Jahshin väki, johon kuuluivat Abdullah ibn Jahsh itse, hänen lähin perheensä ja hänen veljensä Abd, joka tunnetaan paremmin nimellä Abu Ahmad. Abu Ahmad oli sokea runoilija, jonka tapana oli kulkea kaikkialla Mekassa ilman opasta. Hän oli naimisissa Abu Sufyanin tyttären Fari'an kanssa, ja hänen äitinsä Umayma oli Abd al-Muttalibin tytär ja siis Profeetan täti.

Koska koko Jahshin perhe lähti matkaan heidän talonsa lukittiin. Erään kerran ohi kulkeva qurayshilaisjohtajien joukko liikuttui suuresti nähdessään Abdullah ibn Jahshin talon tyhjillään ja hylättynä, ovet tuulessa heiluen. Yksi heistä oli Utba ibn Rabi'a, jonka tytär Hind oli Abu Sufyanin vaimo ja tunnettiin nimellä "Maksansyöjä", koska oli purrut Hamzan maksaa Uhudin taistelun jälkeen. Utba ibn Rabi'a huokasi raskaasti ja lausui siten muutamia säkeitä arabialaista runoa. Säkeiden merkitys oli: "Jokainen talo, vaikka olisi kuinka kauan ollut rauhassa, joutuu lopulta tragedian ja kärsimyksen uhriksi." Abu Jahshin perhe oli nimittäin tunnettu vauraudestaan, ja onni ja turvallisuus olivat tunnusomaisia sen elämälle Mekassa. Tämä ei ole mitenkään hämmästyttävää jos muistamme, miten vahvat yhteydet tällä perheellä oli kahteen johtavaan qurayshilaisklaaniin, hashimilaisiin ja makhzumilaisiin. Nämä kaksi klaania olivat Mekan qurayshilaisen aristokratian kantava voima. Islam oli kuitenkin muuttanut Jahshin perheen elämän ja ulkoiset puitteet. Elämä Mekassa tuossa onnellisessa talossa ei ollut enää mahdollista. Islam oli muuttanut heidän päämääränsä lopullisesti, aivan kuten muidenkin varhaisten muslimien. Utban mukana kulkeva Abu Jahl syytti katkerasti profeetta Muhammedia (r.h.) Jahshin perheen lähdöstä. Koko Mekka näytti kaipaavan heitä, ja tämä

rohkaisi Abu Jahliä syyttämään Profeettaa jälleen kerran yhteisön hajottamisesta ja sen rauhan häiritsemisestä.

Jahsin perheen lähteminen vakuutti ja innosti muita muslimeita tekemään samoin, sillä perhe oli keskeisessä asemassa kaupungin elämässä. Muita lähtijöitä olivat mm. Abdullah ibn Jahshin monet sukulaiset, jotka olisivat jääneet kaipaamaan häntä ja hänen runoilijaveljeään Abu Ahmadiä. Näihin kuului Abu Jahshin kaunis tytär Zaynab, josta myöhemmin tuli Profeetan vaimo, sekä Umm Habiba ja Hamna, myös Jahshin tyttäriä. Muita merkittäviä varhaisia Yathribiin muuttajia olivat veljekset Ukkasha ibn Mihsin ja Amr ibn Mihsin, veljekset Shuja' ibn Wahb ja Uqba ibn Wahb, Arbad ibn Humayyira, Munqidh ibn Nubata, veljekset Sa'id ja Yazid ibn Ruqaysh, Muhriz ibn Nadla, Qays ibn Jabir, veljekset Malik, Safwan ja Thaqf ibn Amr, Rabi'a ibn Aktham sekä veljekset Al-Zubayr ibn Ubayda, Tammam ibn Ubayda ja Sakhbara ibn Ubayda. Ensimmäiset viisi olivat Jahshin sukulaisia, mikä lisäsi heidän vaikutusvaltaansa Mekassa. Yhteinen esi-isä oli ilmeisesti Ghanm ibn Dudan.

Runoilija Abu Ahmadilla oli ilmeisesti runoutensa kautta erityisen merkittävä osa muuttohengen luojana. Liikuttavassa säkeessään hän kehotti ihmisiä osallistumaan hijraan osoittaen kunniaa niille, jotka luopuivat kodin ja ystävien suomasta lämmöstä ja mukavuudesta ja etsivät sen sijaan paikkaa, jossa voisivat elää vakaumuksensa mukaan rauhassa ja kunniallisesti. Hän ylisti omaa Banu Asad ibn Khuzayman -heimon Ghanm ibn Dudanin klaaniaan muistuttaen, että Banu Ghanm ibn Dudan oli Mekan vanhoja ja kunnioitettuja asukkaita. Myös heidän jälkeläisensä olivat merkittäviä miehiä, ja jos he päättivät lähteä, se ei ainakaan johtunut juurettomuudesta tai minkäänlaisesta sosiaalisen arvostuksen puutteesta, vaan he pyrkivät pikemminkin täyttämään uskonnollisia pyrkimyksiään ja voittamaan Jumalan ja Hänen lähettiläänsä Muhammedin (r.h.) suosion. Viitaten vaimonsa kanssa lähtöamuna käymäänsä väittelyyn hän luetteli lähtönsä uskonnollisia syitä. Samat syyt, näin hän sanoi vaimolleen, tekivät Yathribista, arabialaisesta kaupungista, hijran oikean päämäärän. Hänen vaimonsa epäröinti on kuitenkin ymmärrettävää: mekkalaiselle Yathribin jokseenkin kostea ilma oli vaikea kestää, ja monet Yathribin asukkaista tuohon aikaan sairastuivatkin malariaan.

Ilmaistessaan sydämensä surua jättäessään uskolliset ystävänsä ja katkerasti suruaan itkevät naiset, Abu Ahmad myös torjui ehdottomasti sellaiset epäilyt, että he pyrkisivät kostamaan qurayshilaisten vainon. Hän totesi, että he päin vastoin lähtivät tulevien hyvien asioiden toivossa, ihanteiden, jotka he toivoivat toteuttavansa ja vapauden, jota paitsi he olivat olleet Mekassa. Lopulta hän kehotti klaaninsa jäseniä pysymään vankasti uskonnollisessa vakaumuksessaan, vaikka jotkut heidän qurayshilaisesta serkuistaan olivat vihamielisiä ja avustivat muita heidän vainoamisessaan. Näin Abu Ahmad kutsui heidät mukaan hijraan. Hän ilmaisi tunnetun totuuden, että ihmiset aina jakautuvat kahteen joukkoon: niihin, jotka hyväksyvät totuuden ja niihin, jotka kieltävät sen. Hänen klaaninsa jäsenien oli turha surra Qurayshien epäuskoa ja röyhkeyttä.

Abu Sufian myy Jahshin talon

Ibn Hisham mainitsee Jahshien lisäksi vain kaksi perhettä, joiden kaikki jäsenet olivat mukana hijrassa: Makhzumin ja al-Bukayrin perheet. Näiden perheiden talot suljettiin ja jätettiin tyhjilleen. Kuin rankaistakseen Jahshin perhettä lähdöstä Abu Sufyan anasti heidän tyhjän talonsa ja myi sen. Qurayshilaiset ymmärsivät hijran merkityksen ja siksi heidän vihansa ja turhautumisensa ei ollut yllätys: he tunsivat varmaankin itsensä uhatuiksi muslimien kokoontuessa Yathribiin.

Yhtä inhimillinen oli Abdullah ibn Jahshin reaktio hänen menetettyään talonsa. Pahoillaan hän puhui Profeetalle (r.h.), joka sanoi myötätuntoisena:

- Etkö sinä, Abdullah, ole tyytyväinen, jos Jumala antaa sinulle paremman talon paratiisissa?
- Kyllä, vastasi Abdullah tyytyväisenä tarjoukseen.
- Sitten se on sinun, sanoi Profeetta (r.h.).

Abdullah ibn Jahsh ei tiettävästi puhunut asiasta uudelleen. Hänen veljensä, runoilija Abu Ahmad kuitenkin toivoi, että talo saataisiin takaisin siten, kun muslimit olisivat valloittaneet Mekan. Hän ilmaisi näkökantansa Profeetalle, joka ei vastannut, vaan pysyi hiljaa – ehkä hän jopa ilmaisi vastenmielisyyttä, joka jäi sokealta Abu Ahmadilta huomaamatta. Läsnaolevat ihmiset kertoivat Abu Ahmadille, että Profeetta ei ollut pitänyt hänen puheistaan menetetystä omaisuudesta. Tuo omaisuus oli menetetty taistelussa Jumalan tiellä, eikä sitä kuulunut vaatia takaisin tässä maailmassa: häntä neuvottiin olemaan ottamatta asiaa esille uudelleen Profeetan kanssa. Luultavasti Abu Ahmad otti neuvosta vaarin, mutta teki runon, jossa tuomitsi Abu Sufyanin tavan anastaa heidän talonsa ja myydä se laittomasti.

UMAR IBN AL-KHATTABIN HIJRA

Ibn Hishamin kertomus Umarin muutosta Yathribiin on mielenkiintoinen, sillä se jättää pois kansantarinan version, jossa Umar avoimesti julistaa muuttavansa ja haastaa qurayshilaiset yrittämään estää itseään. On todellakin uskottavampaa, että Umar lähti Mekasta pimeään turvin. Hän ei myöskään lähtenyt yksin (tässäkin Ibn Hishamin kertomus eroaa kansantarina-
sta, joka esiintyy Ibn Kathirilla, ja jonka mukaan Umar lähti matkaan yksin kirkkaassa päivänvalossa), vaan hänen mukanaan oli Ayyash ibn Abu Rabi'a al-Makhzumi. Tunnetuista makhzumilaisista oli ottanut osaa hijraan sen alkuvaiheessa siis kolme henkilöä – muut kaksi olivat Abu Salama ja Abdullah ibn Jahsh.

Ayyashin hijraan liittyi mielenkiintoinen tapahtuma, josta kertoo Umar ibn al-Khattab itse. Umar oli sopinut kahden muun muslimin, Ayyash ja Hisham ibn al-As al-Sahmin kanssa tapaamisesta aikaisin seuraavana aamuna Mekan ulkopuolella. He olivat sopineet myös, ettei mahdollista myöhästytystä odoteta, koska he olettivat, että qurayshilaiset yrittäisivät estää tai lähteä seuraamaan heitä. Hisham pidätettiin ja pakotettiin julkisesti luopumaan uskostaan. Umar ja Ayyash pääsivät turvallisesti Yathribiin asti. Pian saapuivat Yathribiin kuitenkin Abu Jahl ja hänen veljensä al-Harith.

Ayyashin isä oli heidän setänsä, joka oli aikaisemmin ollut avioliitossa heidän äitinsä kanssa, eli Ayyash oli heidän veljensä äidin puolelta. He olivat ehkä lähteneet seuraamaan Ayyashia, mutta pitivät aikeensa joka tapauksessa hyvin salassa. He keksivät tarinan, jonka mukaan heidän äitinsä oli vanhonut, ettei kampa hiuksiaan eikä tule suojaan auringonpaisteelta, ennen kuin Ayyash palaa takaisin. Kuultuaan tarinan Ayyash liikkui kovin äitinsä väitetyistä kärsimyksestä. Hän päätti lähteä Abu Jahlin ja al-Harithin mukana takaisin Mekkaan vapauttamaan äitinsä valastaan ja sitä paitsi hän toivoi myös saavansa mukaan Mekasta osan sinne jättämistään rahoista. Umar epäili alusta pitäen salajuontia ja teki parhaansa saadakseen Ayyashin hylkäämään ajatuksen paluusta. Hän jopa lupasi Ayyashille puolet omaisuudestaan jos hän jäisi ja sanoi, että Ayyashin äiti kyllä kampaaisi hiuksensa, kunhan täit alkaisivat kiusata häntä, ja että Mekan kuumuus kyllä ajaisi hänet suojaan auringolta. Ayyash oli kuitenkin järkkymätön. Umarin epäilykset saivat pian vahvistuksen, sillä veljekset kuljettivat Ayyashin kädet sidottuina Mekkaan, jossa häntä kidutettiin, jotta hän luopuisi uskostaan.

Muslimit tunsivat myötätuntoa näitä kahta uskollista muslimia kohtaan, joita qurayshilaiset kiduttivat Mekassa. Siksi Profeetta (r.h.) alkoi järjestää heidän pelastamistaan heti asetuttuaan Medinaan. Ensin Jumalalta tuli ilmoitus, että Hän on antanut anteeksi heidän heikkoutensa, joka sai heidät kidutettuina luopumaan uskostaan. Koraani sanoo:

Sano: “Palvelijani, jotka olette olleet hillittömiä, älkää lakatko toivomasta Jumalan armoa, sillä Jumala voi antaa kaikki synnit anteeksi. Hän on Anteeksiantava, Armollinen. (39:53)

Muslimi Al-Walid ibn al-Walid ibn al-Mughira – jonka isä oli huomoinainen al-Walid ibn Mughira, makhzumilaisten ylin johtaja ja Khalid ibn al-Walidin isä – ilmottautui vapaaehtoiseksi suorittamaan uskaliaan operaation kahden pidätetyn muslimin vapauttamiseksi. Sekä pidätetyt, että pidättäjät olivat hänen oman klaaninsa, Makhzumin klaanin, jäseniä. Al-Walid ibn al-Walid ibn al-Mughira palasi salaa Mekkaan. Hän onnistui tapaamaan naisen, jonka tehtävänä oli ruokkia muslimivankeja. Tätä salaa seuraamalla hän sai selville vankien olinpaikan. Huoneessa ei ollut kattoa, ja niin hän pimeään tultua pystyi kiipeämään muurin yli sisään. Hän katkaisi vankien ketjut miekallaan kiveä vasten, ja kaikki kolme pääsivät pakenemaan. Medinassa heidät otettiin vastaan riemuiten, ja al-Walidista tuli ihailtu henkilö. Hänen miekkansa sai kunnianimen Dhu al-Marwa ‘Miekka, joka halkaisi kiven’.

ZAYNAB, MUHAMMEDIN TYTÄR

Zaynabin, joka oli profeetta Muhammedin ja hänen ensimmäisen vaimonsa Khadijan tytär, ero ja muutto Medinaan on yksi liikuttavimmista muslimien kansanvaelluksen kertomuksista. Islamin mukaan musliminainen ei voi solmia avioliittoa ei-muslimimiehen kanssa. Ibn Hisham kertoo kuitenkin että seka-avioliittoja oli olemassa Mekan aikakaudella. Hänen mielestään tämä ilmiö johtui Profeetan poliittisen auktoriteetin puutteesta. Profeetta ei pystynyt erottamaan muslimiksi kääntyneitä naisia epäuskois-

ta aviomiehistään. Niinpä Zaynab jatkoi elämäänsä aviomiehensä Abu al-As ibn al-Rabi'n kanssa, johon häntä sitoivat voimakkaat rakkauden ja kiintymyksen siteet. Ibn Hishamin mukaan Abu al-As ibn al-Rabi' oli merkittäviä mekkalaisia: hän kuului Abd Shamsin klaaniin isänsä puolelta ja Banu Asadin klaaniin äitinsä puolelta ja oli saanut (esi-islamilaistain katsottuna) ylhäisen syntymän ja kasvatuksen. Häntä oli siunattu myös kaikilla muilla mahdollisilla etuoikeuksilla: komea ulkonäkö, omaisuutta ja erittäin hienostuneet tavat. Hänen äitinsä oli ilmeisesti kuollut hänen ollessaan nuori, ja hänen serkkunsa Khadija tunsi häntä kohtaan erityistä kiintymystä ja kasvatti hänet omassa kodissaan. Ibn Hishamin mukaan Khadija oli niin kiintynyt häneen, että piti häntä omana lapsenaan. Khadijan viimeisiin toiveisiin kuului, että Abu al-As nauttii jonkun hänen tyttäristään. Toive täyttyi luonnostaan, kun Abu al-As rakastui Zaynabiin syvästi. Zaynabia oli, kuten äitiään Khadijaa, siunattu ystävällisellä luonteella, terveellä järjellä ja rajattomalla lempeydellä. Zaynabin avioliitto Abu al-Asin kanssa solmittiin ennen Muhammedin (r.h.) kutsua profeetaksi. Profeetan ja Khadijan toinen tytär Umm Kulthum solmi avioliiton serkkunsa Utban kanssa, joka oli kunniamiehen Abu Lahabin, Profeetan epäuskovan sedän, poika. Myöhemmin, kun qurayshilaiset olivat innokkaita tekemään mitä tahansa vahingoittaakseen Profeettaa, he yrittivät suostutella Abu al-Asia ja Utbaa eroamaan vaimoistaan, Profeetan tyttäristä. Utba suostui, mutta Abu al-As kieltäytyi eroamasta Zaynabista. Profeetta oli tietenkin kovin liikuttunut tästä miehekkäästä itsenäisyyden osoituksesta ja hänen kiintymyksensä vävyään kohtaan vain kasvoi. Abu al-Asin joutuminen vangiksi Badrin taistelussa oli tilaisuus näyttää hänelle hyvin ansaittua laupeutta. Profeetta päästi hänet vapaaksi ottamatta vastaan lunnaita, jotka olisivatkin tulleet tuohon aikaan vielä Mekassa olleen Zaynabin maksettaviksi. Toinen tilaisuus, jossa Abu al-As sai suosiollisen kohtelun tuli, kun hänen karavaaninsa joutui muslimien hyökkäyksen kohteeksi Medinan lähellä vähän ennen Mekan lopullista valloitusta. Hän onnistui pakenemaan vaikka karavaani joutui muslimien haltuun ja yön pimeyden turvin hän pääsi Zaynabin luo, joka nyt asusti isänsä kanssa Medinassa, eronneena miehestään uskonnon vuoksi. Hän pyysi Zaynabilta suojelusta ja sai sen. Myöhemmin Profeetta osoitti arvostavansa Zaynabin menettelyä, mutta neuvoi häntä pitämään etäisyyttä mieheen, sillä aviosuhde oli kielletty miehen epäuskon tähden. Abu al-As jäi kuitenkin asumaan Profeetan taloon.

Tapa, jolla Abu al-As oli päästänyt Zaynabin lähtemään Mekasta Medinaan Profeetan sitä pyydettyä, on sekin osoitus hänen luonteensa jaloudesta. Vaikka hän oli epäuskova ja osallistui aktiivisesti qurayshilaisien islamia kohtaan harjoittamiin vihamielisyyksiin, hän ei koskaan epäröinyt kunnioittaa Profeetan toivetta, että eroaisi Zaynabista. Zaynabin matka Medinaan ei kuitenkaan sujunut ilman murheita. Ibn Hisham kertoo:

Matka alkoi noin kuukausi Badrin taistelun jälkeen. Profeetta lähetti ottopoikansa Zayd ibn Harithan ja yhden ansareista hakemaan Zaynabia. He oleskelivat Ya'jajissa yli kymmenen kilometrin päässä Mekasta. Samaan aikaan Zaynab valmistautui matkaa varten ehdottoman salaisesti: Profeetan tyttärenä hän tiesi, että suurten tehtävien oli hyvä pysyä salassa. Qurayshilaiset tietenkin vartioivat häntä, ja onkin hyvin epätodennäköistä, että he olisivat vapaaehtoisesti suoneet Profeetalle tyydytyksen ja siunauk-

sen saada olla yhdessä tyttärensä kanssa, varsinkin kun sillä oli hänelle myös uskonnollinen merkitys. Niinpä Zaynabin oli suunniteltava Mekasta lähtönsä huolellisesti. Erityisesti hänen oli vältettävä kostonhimoisen Hind ibn Utba ibn Rabi'an, Abu Sufyanin vaimon, silmät:

- Muhammedin tytär, kuulinko, että olet lähdössä isäsi luo?
- Ei, ei minulla ole sellaisia toiveita.
- Setäni tytär, älä mene. Mutta jos sinun täytyy, anna minun hankkia tavarat, joita saatat matkallasi tarvita, myös rahaa. Sinun tarvitsee vain kertoa minulle - äläkä ujostele minua. Miesten välisten erimielisyyksien ei pidä antaa vaikuttaa naisten väliseen ystävyyteen.

Zaynab arveli Hindin olevan vilpittömän tarjouksessaan, mutta kielsi kuitenkin aikovansa lähteä matkalle ja jatkoi salaisia valmistelujaan. Kun kaikki oli valmista, hänen lankonsa Kinana ibn al-Rabi' päätti, että oli turvallista lähteä keskellä päivää: hän ajatteli ilmeisesti, että koska Zaynab olisi haudajin (istuin kamelin selässä) sisällä, häntä ei voisi tunnistaa. Hän oli kuitenkin väärässä. Pian qurayshilaisten ratsumiehet alkoivat kiihkeän takaa-ajon. He saivat kiinni Zaynabin ja hänen oppaansa Dhat al-Tawa -nimisessä paikassa lähellä Mekkaa. Yksi takaa-ajajista, Habbar ibn al-Aswad, uhkasi Zaynabia keihäällään. Kameli ilmeisesti pelästyi, sillä se nytkähti rajusti ja Zaynab, joka oli raskaana, putosi maahan niin pahasti, että menetti syntymättömän lapsensa. Näin hyvää tahtova Kinana tuli tehneeksi tyhjäksi Zaynabin huolelliset valmistelut. Kinana sai kuitenkin uhkaajat vetäytymään ja pystyi suojelemaan Zaynabia enemmältä vahingoittumiselta. Lopulta paikalle saapunut qurayshilaisten vanhimpien joukko moitti Kinanaa siitä, miten tämä oli jättänyt kaupungin. He sanoivat, ettei hän ollut välittänyt qurayshilaisten Muhammedin vastaisista tunteista erityisesti niiden raskaiden tappioiden jälkeen, joita he olivat kokeneet äskettäisessä Badrin taistelussa. Jos hänen olisi annettu viedä Zaynab kirkkaassa päivänvalossa, arabiheimot olisivat tulkinneet sen qurayshilaisten heikkoudeksi ja jopa pelkuruudeksi. Sitten Abu Sufyan, joka toimi qurayshilaisten ylipäällikkönä (joka hän epäilemättä olikin Abu Jahlin ja muiden päälliköiden kuoltua Badrissa), vakuutti Zaynabille ja hänen langolleen, että he voisivat kuitenkin saada luvan lähteä Medinaan, mutta että heidän olisi lähdettävä yöllä ja salaa. Muutaman päivän päästä, kun tilanne oli rauhoittunut, Zaynab pääsi lähtemään, kuten oli luvattu. Hän pääsi turvallisesti Medinaan isänsä, Profeetan (r.h.) luo.

Kun uutiset Zaynabin huonosta kohtelusta ehtivät Medinaan, Profeetta ja muslimit olivat kauhuissaan ja raivoissaan: sekä islam, että arabialainen mielenlaatu kauhistuvat sellaista tapaa kohdella naista. Profeetan reaktioon liittyivät tietenkin myös henkilökohtaiset tunteet. Hän värväsi aseistetun joukon ottamaan kiinni nuo kaksi hyökkääjää, etenkin Habbarin, ja polttamaan heidät elävältä. Myöhemmin hän kuitenkin lievensi tuomiotaan ja määräsi miehet teloitettaviksi miekalla, jos heidät saataisiin kiinni. Zaynab sai osakseen yleisen myötätunnon. Monet runoilijat, sekä islamilaiset että muut, tuomitsivat teon kauhistuneina. Jopa Hindin, Utba ibn Rabi'an tyttären ja Abu Sufyanin vaimon, kerrotaan kirjoittaneen runon, jossa hän tuomitsee Zaynabin vahingoittajat ja kuvaa heidät pelkureiksi, jotka eivät pys-

tyneet osoittamaan rohkeutta Badrin taistelussa. Jos tämä pitää paikkansa, Hind oli sittenkin halunnut auttaa Zaynabia muuttamaan Medinaan.

Zaynabin tarina teki suurta vahinkoa qurayshilaisten maineelle muiden arabien silmissä, sillä nämä pitivät naiseen kohdistuvaa väkivaltaa kaikkein pahimpana pelkuruutena. Zaynabin aviomies Abu al-As perheineen taas lisäsi suosiotaan muslimien keskuudessa, kun hän joutui muslimien käsiin toistamiseen juuri ennen Mekan valloitusta: silloin Zaynab otti hänet suojelukseensa kysymättä edes lupaa Profeetalta. Kukaan ei vastustanut hänen tekoaan eikä edes asettanut sitä kyseenalaiseksi. Vähän sen jälkeen Abu al-As otti vastaan islamin uskon, ja aviopuolisoiden pitkä ero ja kärsimys lopui. Näin päättyi yksi islamin varhais historian liikuttavimmista tarinoista.

UHRIN MERKITYS: SUHAYB BYSANTTILAINEN

Edellä kerrotut tarinat muslimien kansanvaelluksesta edustavat tietenkin vain pientä osaa sankaruuden, kärsimyksen ja sinnikkyuden osoituksista. Ei kuitenkaan ole epäilystäkään siitä, etteivätkö varhaiset muslimit olisi olleet sankareita, henkisesti poikkeuksellisen vahvoja miehiä ja naisia. Hijra itse on havahduttava esimerkki inhimillisen totuuden-, hyvyyden- ja vapaudenkaipuun voittamattomuudesta. Koska Jumala on näiden ihanteiden antaja ja ilmentymä, hijra ei ollut vain ihmisten pakoa pimeydestä ja tyranniasta, vaan Hänen aktiivista etsimistään. Hijran täysi merkitys tulee selvemmäksi Profeetan oman hijran yhteydessä. Päättämme tämän kappaleen kuitenkin Suhayb al-Rumin, Suhayb Bysanttilaisen, tarinaan. Kuullessaan Shuhaybin lähtöaikeista qurayshilaiset sanoivat hänelle: “Sinä tulit luoksemme köyhänä ja karkotettuna. Luuletko, että päästämme sinut lähtemään nyt, kun olet kerännyt suuren omaisuuden keskuudessamme?” Suhayb ei epäröinyt, vaan sanoi: “Pitäkää kaikki. Pitäkää kaikki, mutta antakaa minun mennä.” Kun Profeetta (r.h.) kuuli, miten Suhayb oli uhrannut koko omaisuutensa, hän sanoi: “Suhayb on voittanut. Suhayb on todellakin voittanut.”

3.

PROFEETAN JA ABU BAKRIN HIJRA

Palattuaan hedelmättömältä matkaltaan Taifista Profeetta (r.h.) tunsi voimakkaasti, ettei Mekka koskaan voisi olla hänen majapaikkansa. Mekan monijumalanpalvojat olivat hylänneet totuuden ja kieltäytyivät noudattamasta Pyhää Kutsua palvella yhtä, todellista Jumalaa. Tämä kieltäytyminen vain vahvisti sen, että mekkalaisilla oli pahat päämäärät. Mekan yhteiskuntarakenteet oli tuhottava vaikka voimakeinoin. Se väkivaltainen tapa, jolla mekkalaiset olivat kohdelleet Profeettaa ja hänen seuralaisiaan, teki aseellisesta vastarinnasta ei vain oikeutettua, vaan - varsinkin Abu Talibin ja Khadijan kuoleman jälkeen - välttämätöntä. Enemmän kuin kukaan muu, Abu Bakr tunsi samaa levottomuutta kuin Profeetta ja toivoi samalla lailla ystävällisempää sosiaalista ympäristöä. Kaupungin muslimiväestön asteittainen väheneminen lisäsi varmaankin Abu Bakrin yksinäisyyden ja vieraantumisen tunnetta: "Annatko minulle luvan lähteä, Jumalan Profeetta?" hän kysyi. Profeetta vakuutti: "Älä pidä kiirettä. Ehkä Jumala suo sinulle matkaseuralaisen." Syvällä sydämessään Abu Bakr toivoi, että tuo seuralainen olisi Profeetta itse. Tuolloin Mekassa ei ollut muita muslimeja kuin Profeetta (r.h.), Abu Bakr ja Ali ibn Abu Talib sekä ne, jotka olivat kotiarestissa, tai jotka oli pakotettu luopumaan uskostaan.

QURAYSHILAISTEN SALAJUONI PROFEETAN SURMAAMISEKSI

Qurayshilaiset olivat niin harmissaan muslimien kerääntymisestä Yathribiin, että he kutsuivat ihmiset koolle kokouspaikkaansa Dar al-Nadwaan. Aikaisemmin kokouspaikkana oli ollut Profeetan (r.h.) isoisoisan Qusayy ibn Kilabin talo. Kokouksessa todettiin, että paras tapa päästä Profeetasta ikuisiksi ajoiksi oli surmata hänet. Välttääkseen verenvuodattamista Hashimiittien ja näiden liittolaisten Muttalibien kanssa he päättivät, että klaanit kokoaisivat erityisen murhajoukon tätä epäpyhää tehtävää varten. Mutta Jumala ilmoitti enkeli Gabrielin välityksellä Profeetalle koko salajuonen. Oli tullut aika lähteä kauan odotetulle hijralle. Ibn Hishamin mukaan Profeetta tuli ulos talonsa pääovesta. Kulkiessaan epäjumalanpalvojien ohi hän luki seuraavat Koraanin jakeet, sirotti pölyä heidän päälleen ja ohitti heidät ikäänkuin näkymättömänä.

Kautta viisaan Koraanin, sinä olet lähettiläs ja kuljet oikealla tiellä.
Mahtava, armelias on lähettänyt tämän, jotta varoittaisit ihmisiä,
joiden isiä ei varoitettu ja jotka kulkivat suruttomina.
Sana on käynyt toteen useimpien kohdalla, eivätkä he usko.
Me olemme asettaneet heidän kaulaansa kahleen, joka yltää
poskiin asti, niin että heidän on pidettävä päänsä koholla.
Me olemme laittaneet muurin heidän eteensä ja muurin heidän taaksensa ja
me olemme peittäneet heidät, niin etteivät he näe. (36:1-9)

Näitä Koraanin jakeita, joilla uskotaan olleen mystinen vaikutus salamuraajiin niin, etteivät he nähneet Profeettaa, hurskas muslimi nykyäänkin lukee samankaltaisilla vaaran hetkillä. Niiden uskotaan suojelevan oikeamielisiä muslimeja vihollisilta.

Varhain aamulla salajuonijat huomasivat Profeetan päässeen pakoon yöllä. Al-Suhaylin mukaan sisällä olevan naisen huudot estivät heitä murtautumasta Profeetan taloon yöllä. He pelkäsivät, että naapurit huomaisivat heidän murtonsa ja arabeina olisivat arvostelleet heitä erityisesti siksi, että tapaukseen liittyi nainen. Nyt qurayshilaisten ainoa toivo oli saada Profeetta kiinni ennen kuin tämä pääsisi perille.

PROFEETTA ABU BAKRIN TALOSSA

Lähdettyään talostaan Profeetta ei mennyt suoraan Abu Bakrin taloon, vaan saapui sinne vasta keskipäivällä. Lähtemme eivät kerro, missä hän vietti aamun. On mahdollista, että hän piileskeli jonkun hashimiittien sukulaisensa luona. Joka tapauksessa hän saapui Abu Bakrin luo keskipäivällä, odottamaton vieras päivän kuumimpana hetkenä. Abu Bakrin tytär A'isha kertoo, että Profeetalla (r.h.) oli tapana käydä heidän luonaan joka päivä joko aamulla tai illalla, muttei koskaan keskipäivällä. Nähdessään hänen saapuvan noin epätavalliseen aikaan Abu Bakr sanoi: "Mikä sitten tuokin Profeetan tähän aikaan päivästä, sen täytyy olla hyvin tärkeää." Kun Profeetta (r.h.) astui sisään, Abu Bakr nousi ja tarjosi hänelle istumapaikansa, minkä vieraanvaraisuuden Profeetta otti vastaan, mutta pyysi sitten Abu Bakria lähettämään huoneessa olijat muualle. "Mutta he ovat vain tyttäriäni", vastasi Abu Bakr, "ei heistä ole haittaa". Profeetta selitti, että Jumala oli antanut hänelle luvan muuttaa Yathribiin. "Yhdessäkö, Jumalan lähettiläs?" Abu Bakr kysyi innokkaana. "Yhdessä", vastasi Profeetta. Abu Bakrin silmät täyttyivät kyynelistä. A'isha on kertonut, ettei ollut uskonut kenenkään voivan itkeä ilosta ennen kuin näki isänsä itkevän saadessaan tietää, että saisi lähteä niin suuresti rakastamansa Profeetan mukana Yathribiin. Sitten Abu Bakr sanoi, että oli toivonut tätä siitä lähtien, kun Profeetta oli sanonut hänelle, että Jumala ehkä suo hänelle seuralaisen. Hän myös kertoi Profeetalle kahdesta kamelistä, jotka hän oli jo aikaa sitten ostanut matkaa varten. Abu Bakr oli pitänyt hyvää huolta noista kameleista. Hän oli myös järjestänyt matkalle hyvän oppaan - mies oli monijumalainen eikä muslimi, mutta taitava ja täysin luotettava. Hänen nimensä oli Abdullah ibn Arqat. Profeetta vaati saada maksaa oman kamelinsa hinnan ja osoitti siten, miten tärkeää ja toivottavaa oli, että jokainen muslimi maksaisi mahdollisuuksien mukaan oman hijransa kustannukset.

HIJRAN SUUNNITTELU

Profeetta (r.h.) suunnitteli huolellisesti sekä Mekasta lähtönsä että matkareittinsä Yathribiin. Todennäköisesti hän viipyi Abu Bakrin talossa vain vähän aikaa, ehkä pari tuntia, jotta Abu Bakr ehtisi suorittaa tarpeelliset järjestelyt: oppaan oli saatava ohjeet, ruokaa ja muita tarvikkeita oli hankittava. (Ibn Sa'din version mukaan Profeetta viipyi Abu Bakrin talossa koko päivän, mikä on epätodennäköistä, kun otetaan huomioon qurayshilaisten kiihkeä takaa-ajo. Vaikka Profeetta olisikin päättänyt piileskellä Mekassa koko päivän, Abu Bakrin talo ei ollut mikään ihanteellinen piilopaikka.)

Kun järjestelyt oli tehty, ehkä varhain iltapäivällä, Profeetta (r.h.) ja Abu Bakr lähtivät talosta sen takaosassa olevan pienen ikkunan, josta oli näköala vuorille kautta. He välttivät kaupungin pääkatuja ja kulkivat jalan, jottei heihin kiinnitettäisi huomiota. Eksyttääkseen takaa-ajajia vielä enemmän he lähtivät ensin etelään eli päinvastaiseen suuntaan. Profeetta tiesi, että takaa-ajajat odottaisivat häntä Yathribin tiellä Mekan pohjoispuolella. Hänen ensimmäinen päämääränsä oli Thawr-vuoren luola Mekan eteläpuolella. Kaikki oli suunniteltu niin, että he voisivat viettää turvallisesti kolme päivää tuossa luolassa, niin että tilanne rauhoittuisi ja takaa-ajajat poistuisivat Yathribin tieltä odottamasta.

Abdullah ibn Abu Bakr'in oli määrä toimia tiedonvälittäjänä, joka kuulostelisi, mitä kaupungissa päivisin puhuttiin ja miten qurayshilaisten neuvonpito etenisi ja toisi uutiset luolaan illalla. Abu Bakrin tytär Asma' toi ruokaa, ja lammaspaimen Amir ibn Fuhayra sai ohjeet ajaa laumansa luolaan joka ilta. Näin he saivat tuoretta maitoa ja lihaa joka ilta. Lampaat myös hävittivät Abdullahin jäljet, joita tämä jätti kulkiessaan luolan ja Mekan väliä. Kolmen päivän kuluttua, kun Profeetta ja Abu Bakr olivat valmiina lähtemään matkaan, Asma' toi heille matkaeväitä suuressa nyytissä, jonka hän aikoi sitoa kameliin kiinni. Hänellä ei kuitenkaan ollut narua, ja niin hän repäisi oman vyönsä kahtia ja teki siitä narun. Siksi tätä jaloa ja rohkeaa nuorta naista, josta myöhemmin tuli Profeetan seuralaisen al-Zubayr ibn al-Awwamin vaimo, alettiin kutsua nimellä "nainen, jolla on kaksi vyötä".

LUOLAN IHME

Ibn Hisham ei mainitse luolan ihmettä, mutta ibn Sa'd mainitsee sen (Al-Tabaqat al-Kubra, Vol. 1 s. 228, 229 ff, Dar Sadir, Beirut. Ibn Sa'din versiossa mainitaan hämähäkinverkot, puu ja kaksi villiä kyyhkystä.). Myös eräät hadithit vahvistavat, että se tapahtui. Ahmad ibn Hanbal kertoo Musnadissaan: "Monijumalaiset seurasivat Profeetan ja hänen seuralaisensa jälkiä Thawrin vuorelle saakka. Kun jälkiä ei enää voinut seurata, jotkut heistä kiipesivät vuorta ylös kunnes tulivat sen luolan luo, jossa Profeetta ja Abu Bakr piileskelivät. Mutta he eivät rohjenneet mennä sisään luolaan, koska sen suu oli hämähäkinverkkojen peitossa. He sanoivat toisilleen: 'Jos he olisivat menneet luolaan, hämähäkinverkot eivät olisi ehjiä.'" (Ibn Hanbal: Al Musnad. Myös Ibn Kathir: Al-Bidaya ja Al-Hafiz: Al-Fath mainitsevat luolan ihmeen. Jotkut hadithin tuntijat pitävät sitä kuitenkin heikosti todistettuna.)

On merkittävää, että Musnadin versio ei mainitse puuta, jonka oksat roikkuivat luolan suuaukon päällä tai villedä kyyhkysiä, jotka olivat tehneet pesänsä luolan suuaukolle – joissakin lähteissä nämä esiintyvät. Kuitenkin sekä Bukhari että Muslim mainitsevat, että qurayshilaiset todellakin tulivat luolan luokse, vaikka eivät viittaakaan mihinkään ihmeeseen, sen enempää hämähäkinverkkoon kuin puuhun tai kyyhkysiin.

Abu Bakr oli niin huolissaan Profeetan (r.h.) turvallisuudesta, että vapisi pelosta. Mutta Profeetta lohdutti häntä: “Mitä ajattelet kahdesta miehestä, joilla on seurana itse Jumala.” Myös Koraani viittaa Profeetan ja Abu Bakrin väliseen keskusteluun. Kun monijumalaiset seisoivat luolan ulkopuolella, Abu Bakr sanoi: “Jos joku heistä katsoo jalkoihinsa, hän näkee meidät, oi Jumalan Profeetta.” Profeetta vastasi: “Älä huoli. Jumala on varmasti kanssamme.”

Yllä olevaan keskusteluun viitaten ilmoitettiin seuraavat Koraanin sanat:

Vaikka te ette auta profeettaa, auttoi Jumala häntä, kun uskottomat ajoivat hänet pois vain yhden miehen seurassa ja kun he olivat luolassa ja hän sanoi toverilleen: “Älä sure, Jumala on meidän kanssamme”.

Silloin Jumala lähetti sakinansa (rauhansa) heidän ylleen ja antoi uskottomien jäädä häviölle. Jumalan sana on voitollinen, ja Hän on Mahtava, Viisas. (9:40)

Qurayshilaiset olivat luvanneet sata kamelia sille, joka saisi Profeetan ja Abu Bakrin kiinni. Tarjous oli niin houkutteleva, että nuoret miehet jäljittivät Profeettaa kaikin tavoin. Joukko heitä kiipesi Thawrin vuorelle aina luolan suulle asti. Outoa kyllä, he eivät kuitenkaan menneet sisään eivätkä edes katsoneet sinne. Vaikka eivät Koraani, Bukhari tai Muslim eikä edes Ibn Hisham mainitse luolan ihmettä, sen on täytynyt tapahtua, sillä muuten takaa-ajajien epäonnistumista ei voida selittää.

Kun matkaajat olivat viettäneet luolassa kolme yötä, Abdullah ibn Arqat toi kamelit, kaksi Profeetalle ja Abu Bakrille ja kolmannen itselleen. Profeetta (r.h.) istui ratsunsa selkään ja vaati saada ostaa sen Abu Bakrilta. Abu Bakr ja paimen Amir ibn Fuhayra ratsastivat toisella kamelilla. Näin nuo kolme matkalaista aloittivat pitkän ja vaarallisen matkansa Yathribiin. He välttivät tavanomaisia reittejä niin paljon kuin mahdollista ja heidän asiantunteva oppaansa oli heille suureksi avuksi. Heidän oli ratsastettava nopeasti koko yö ja suuri osa päivästä. Heillä ei ollut varaa kulkea hitaasti, sillä he tiesivät, mitkä kauhut heitä odottaisivat, jos qurayshilaiset onnistuivat saamaan heidät kiinni.

PROFEETAN HIJRAN REITTI

Mekasta matkalaiset suuntasivat ensin kohti Punaisen meren rannikkoa. He kulkivat rannan suuntaisesti, kunnes saapuivat Usfan-nimiseen paikkaan. Sieltä he siirtyivät sisämaahan ja kulkivat jonkin matkaa Amajin vuoren suuntaisesti. Sen jälkeen he seurasivat reittiä, joka oli samansuuntainen tavanomaisen reitin kanssa. He kulkivat Qudaydan, al-Kharrarin, Thanniyya al-Marrahin ja Liqfan ohi, jotka kaikki olivat pieniä paikkoja Yathribin tiellä. Sitten he kulkivat madlijan heimon maiden läpi ja sen jälkeen pysähtyivät lepäämään useissa paikoissa. He kulkivat Aslamin maiden läpi ja siellä

Profeetta (r.h.) vuokrasi kamelin lepuuttaakseen omaansa, joka oli uupunut pitkästä matkasta. Ennen Qubaa'han saapumistaan he kulkivat vielä Arajin, Thanniyya al-Ghairin ja Ri'min laakson kautta. Pelkkä paikannimien luettelo ei kuitenkaan kerro matkan dramatiikkaa ja merkitystä. Uutiset Profeetan hijrasta levisivät autiomaassa tulen nopeudella koko Arabian niemimaahan. Voimakkaimmat tunteet ne herättivät tietenkin Mekassa ja Yathribissa - toisessa epätoivoista vihaa ja toisessa rakkautta ja iloista odotusta.

KAKSI VIERASTA ABU BAKRIN TALOSSA

Abu Bakrin talossa vallitsi ilo ja jopa eräänlainen seikkailun tuntu. Abu Bakrin kaksi tyttärtä ja hänen poikansa Abdullah iloitsivat, koska olivat autaneet Profeettaa ja Abu Bakria, noita kahta miestä, joita he rakastivat enemmän kuin mitään muuta, pakenemaan Mekasta. Abu Jahl ja joukko qurayshilaisten johtajia olivat ensimmäiset oveen kolkuttajat. Asma' avasi oven. "Missä isäsi on?" kysyi Abu Jahl. "En tiedä", vastasi Asma'. Sitten Abu Jahl löi häntä kasvoihin, kunnes yksi hänen kasvokoruistaan lensi ilmaan.

Toinen vieras oli Abu Quhafa, Abu Bakrin isä, vanha ja sokea mies, joka oli huolissaan siitä, että hänen tulisi huolehtia poikansa perheestä nyt, kun tämä oli lähtenyt. Hän kysyi, oliko Abu Bakr jättänyt rahaa. Tietäen, että vanhus säikähtäisi kovin, jos kuulisi totuuden (Abu Bakr oli ottanut kaikki rahansa mukaansa), Asma' päätti rauhoittaa vanhusta, vaikka se merkitsi totuudesta poikkeamista. "Pane kätesi tähän", hän sanoi asettaen vanhuksen käden laukulle, jonka sisässä oli kiviä. "Näetkö", hän jatkoi, "isä jätti meille tarpeeksi rahaa". Juoni tehoi, ja vanhus rauhoittui.

Molemmat tapahtumat kertovat paljon tästä lupaavasta nuoresta työstä ja jotakin myös Abu Bakrista itsestään kasvattajana. Asma' solmi myöhemmin avioliiton al-Zubayr ibn al-Awwamin kanssa, ja hänen poikansa oli kuuluisa Abdullah ibn al-Zubayr.

SURAQAN TAPAUS

Profeetan seurue ei vielä ollut päässyt kovin kauas, kun taivaanrantaan ilmestyi ratsastaja, joka laukkasi heitä kohti täyttä vauhtia. Ibn Hishamin mukaan Profeetta oli vielä madlijan heimon alueella. Hän ei ollut voinut vielä ehtiä kovin kauaksi Mekasta. Tapaus sattui ehkä toisena päivänä sen jälkeen, kun Profeetta oli lähtenyt luolasta. Ibn Hishamin mukaan Suraqa oli kuullut Profeetan olinpaikasta matkalaiselta, joka oli tulossa Mekkaan Banu Mudlaj-heimon luota. Innokkaana saamaan sadan kamelin palkkion hän vannotti tietolähdettään pitämään asian salassa eikä kertonut, keitä tämän näkemät ratsastajat todellisuudessa olivat. Hän lähti kiihkeään takaa-ajoon, vaikka oli ennen lähtöään nähnyt epäsuotuisia enteitä. Hänen päästyään näköetäisyydelle Profeetasta hänen hevosensa kaatui kahdesti, mutta hän jatkoi sinnikkäästi matkaa. Hänen tultuaan vielä lähemmäksi hänen hevosensa kaatui pahasti ja sen etujalat vajosivat hiekkaan. Hevoson onnistui vetää jalkansa ylös, mutta hiekasta nousi savupatsas. Suraqa pelästyi ja ymmärsi, että Profeetta (r.h.) matkaseurueineen oli jumalallisen voiman suojeluksessa. Hän huusi matkalaisille ilmoittaen nimensä ja sanoen, ettei

ollut pahoissa aikeissa. Profeetta seuralaisineen odotti häntä. Hänen tultuaan lähelle Abu Bakr kysyi Profeetan kehotuksesta, mitä hän tahtoi. “Vain paperinpalan teiltä”, Suraqa vastasi, “paperin, joka on todisteena meidän välillämme”. Luultavasti Suraqa halusi todisteen oudosta kohtaamisesta. Ehkä hän toivoi siitä olevan hyötyä tulevina vuosina. Abu Bakr kirjoitti hänelle paperin ja Suraqa hyvästeli heidät ja lähti rauhassa luvaten, ettei paljastaisi heitä qurayshilaisille - lupaus, jonka myös piti. Tämän tapauksen on täytynyt sattua Profeetan ja Abu Bakrin ollessa yleisellä tiellä, muuten olisi ollut varsin epätodennäköistä, että Suraqa olisi löytänyt heidät.

MUITA MATKALLA SATTUNEITA TAPAUKSIA

Matkalla sattui muitakin mielenkiintoisia, vaikei yhtä dramaattisia tapahtumia kuin Suraqan tarina. Näihin kuuluu virkistävä ateria ensimmäisen tien päällä vietetyn yön jälkeen anteliaan beduiinilesken luona khuza’-heimon leirissä lähellä Mekkaa. Khuza’-a-heimo joutui myöhemmin mukaan Profeetan ja qurayshilaisten väliseen taisteluun. Leskivaimon nimi oli Umm Ma’bad, Ka’bin tytär. Vietettyään yön matkalla Profeetta seuralaisineen saapui aamunkoitteessa hänen luokseen uupuneena ja nälkäisenä. Matkalaiset pyysivät saada ostaa häneltä ruokaa, mutta hänellä ei ollut juurikaan mitä tarjota. Lopulta hän antoi heille viileää, tuoretta vuohenmaitoa, jota he joivat, kunnes tulivat kylläisiksi. Profeetan vierailu Umm Ma’badin teltassa tapahtui ennen Suraqan tapausta.

Kerrotaan myös, että Profeetta ja Abu Bakr tapasivat Abu Bakrin vävyn Talhan ja tämän serkun. Talha oli palaamassa Syyriasta karavaaninsa kanssa. Hän oli tullut Yathribin kautta ja toi mukanaan rauhoittavia uutisia. Kaupunki odotti Profeetan tuloa kärsimättömänä, sillä tieto hänen Mekasta lähdistään oli levinnyt nopeasti. Talhan kertomuksen on täytynyt olla äärettömän rohkaiseva sen vaaran ja jännityksen jälkeen, jonka he olivat juuri kokeneet. Kerrotaan myös, että Talha antoi sekä Profeetalle että Abu Bakrille uusia vaatteita, mikä oli varmasti miellyttävä yllätys viiden matkalla vietetyn päivän jälkeen. Profeetta seuralaisineen tunsivat varmaan suurta helpotusta, sillä he eivät enää olleet pakolaisia, joita vihollinen uhkasi, vaan saattoivat jo odottaa sankarien vastaanottoa Yathribissa, joka ei enää ollut kaukana. Kaksi päivää ennen perille tuloaan he virkistäytyivät Badrin laakson lähteissä ja suorittivat sitten kiitosrukouksen koko sydämestään.

Maisemat alkoivat vähitellen muuttua Yathribia lähestyttäessä: enemmän pieniä laaksoja ja vihreitä palmutarhoja. Yathrib ilmaantui taivaanrantaan vihreänä kesäaamun lämmössä kylpien. Vasta keskipäivällä Profeetta kuitenkin saavutti kaupungin etelälaidalla olevan Qubaa’n esikaupungin. Kaupungin näkeminen toi hänen mieleensä muiston matkasta, jonka hän teki kuusivuotiaana äitinsä kanssa, ja jolloin hän ensi kertaa näki isänsä haudan. Hän ei tuolloin aavistanut, että isänsä lisäksi, jota hän ei ollut koskaan nähnyt, hän joutuisi pian suremaan myös äitiään. Profeetan molemmat vanhemmat on haudattu Yathribin tielle. Varmaankin myös muita muistoja tulvi hänen mieleensä, matkoista Syyriaan, ensimmäisen kerran hänen rakastamansa Abu Talibin kanssa ja myöhemmin hänen ollessaan vastuussa Khadijan, tulevan vaimonsa, kauppatavaroista.

SANKARIN SAAPUMINEN YATHRIBIIN

Kolmen Profeetan luolassa viettämän yön takia hänen kannattajansa Yathribissa odottivat jo kärsimättöminä hänen saapumistaan. Joukoittain miehiä, naisia ja lapsia oli kokoontunut kaupungin laidalle heti, kun uutinen hänen Mekasta lähdöstään saavutti Yathribin. Paikalla oli ratsukomppanioita täysissä varustuksissaan ja värikkäästi koristautuneina. Profeetan (r.h.) sanotaan olleen mielissään vastaanotosta. Hän vastasi kannattajiensa tervetuloitovotuksiin itsekkin yhtä lämpimästi. Tunnelma oli kuin juhlakulkueessa: naiset huudahtelivat parvekkeilta ja pienet lapset juoksivat kadunreunoja pitkin kulkueen mukana.

Vahvistamattoman perimätiedon mukaan väkijoukko lauloi kulkueen edetessä. Seuraavassa arabialainen balladi, jota vielä nykyäänkin lauletaan Profeetan hijran kunniaksi. Siinä profeetta Muhammedin tuloa verrataan kuun nousuun.

Kaupungin laidalla seisovien
palmupuiden oksien lomasta
nousi kuu loistamaan meille.
Eikö meidän tule kiittää
kun Jumalan kutsun tuoja saapuu?
Sinä, joka olet meille lähetetty,
joka tuot meille kunnian käskyn,
joka tuot kunnian kaupungillemme,
tervetuloa, tervetuloa, tervetuloa,
olet kutsujista paras.

PROFEETAN LYHYT OLESKELU QUBA'SSA

Lähdettyään luolasta neljäntenä päivänä rabi' al-awwal-kuuta Hijran vuonna yksi, Profeetta (r.h.) seuralaisineen saapui Yathribiin saman kuun 12. päivänä. He olivat siis käyttäneet kahdeksan päivää matkaan, johon yleensä kuluu yksitoista päivää. Profeetta (r.h.) pysähtyi Quba'n esikaupunkiin, joka on kolmen kilometrin päässä Yathribin kaupungista. Hän ehkä halusi itselleen aikaa kartoittaakseen kaupungin tilanteen. Kun kaikki näytti olevan kohdallaan, hän meni kaupungin keskustaan, vietettyään kaikkiaan neljä päivää Banu Awf-klaanin vieraana Quba'ssa. Juuri Quba'han Profeetta perusti ensimmäisen islamilaisen moskeijan. Se on yhä olemassa ja tunnetaan nimellä Quba'n moskeija. Koraanissa ylistetään tuota ensimmäistä moskeijaa, koska se rakennettiin hartauden ja Jumalan pelon perustalle:

Rukouspaikka, joka perustettiin hurskaudelle heti ensimmäisestä päivästä lähtien, on sopivampi pysähtymispaikka. Siellä on miehiä, jotka rakastavat puhdistautumista, ja Jumala rakastaa puhdistautuvia. (9:108)

Myöhemmin tekopyhät perustivat toisen moskeijan haluten hajaannuttaa muslimiyhteisön. Koraani kielsi Profeettaa rukoilemasta tekopyhien moskeijassa, joka sai nimen Masjid al-Dirar, "epäsovun moskeija".

Quba'ssa Profeetta oleskeli Kulthum-nimisen merkittävän Aws- klaanin jäsenen vieraana. Päiväsaikaan hän kuitenkin oleskeli toisen klaanin jäsenen Sa'd ibn Khaythaman seurassa. Arabialaisen etiketin mukaan vieraanvaraisuus arvostettua vierasta kohtaan on kunniaksi isännälle. Tietoisena perinteistä Profeetta (r.h.) varoi tarkasti loukkaamatta ketään ja otti vastaan kaikki vieraanvaraisuuden osoitukset. Toinen syy, joka sai Profeetan jakamaan aikansa Kulthumin ja Khaythaman välillä oli se, että Khaythama oli naimaton ja saattoi siten majoittaa naimattomat matkalaiset. Khaythaman talosta tulikin muslimien kokoontumispaikka. Abu Bakr sen sijaan majoittui toisen merkittävän ansarimuslimin, Kharija ibn Zaydin, luo lähellä sijaitsevaan al-Sunhin esikaupunkiin. Hänen oleskelunsa lienee ollut varsin miellyttävä, sillä hänestä tuli pian perheenjäsen hänen naituaan yhden Kharijan tyttäristä.

Perjantaina, neljäntenä päivänä Qubaa'han saapumisensa jälkeen, Profeetta seuralaisineen lähti matkaan kohti Yahtribin (nykyisen Medinan) keskustaa. Tilanne kaupungissa oli todettu turvalliseksi ja otolliseksi vastaanottamaan Profeetta. Neljä päivää aiemmin Quba'ssa tapahtunut vastaanotto toistui paljon suuremmissa mittoissa. Lähes koko kaupunki osallistui riemukkaaseen kulkueeseen, joka oli kolmisen kilometriä pitkä. Naiset seisoivat parvekkeilla, lapset kiipeilivät katoilla ja puissa nähdäkseen vilauksen Profeetan säteilevästä olemuksesta. He huusivat:

Jumalan lähettiläs on tullut!
Jumalan lähettiläs on tullut!

II osa

PPOFEETAN VALTIO MEDINASSA

4. ASETTUMINEN YATHRIBIIN

ENSIMMÄISET PÄIVÄT QUBA'SSA

Totesimme jo, että ennen kaupungissa asuvien Banu al-Najjar -sukuun kuuluvien enojensa luo menemistään Profeetta (r.h.) pysähtyi Quba'n kylään. Tieto siitä, kuinka kauan hän siellä viipyi, on erilainen eri lähteissä: Ibn Hishamin mukaan vain neljä päivää, maanantaista perjantaihin, al-Bukhari puolestaan mainitsee autenttisessa hadithissa Profeetan viipyneen Quba'ssa neljätoista päivää.

Quba'ssa oleskellessaan Profeetan aika kului monenlaiseen asiaan. Ensinnäkin hän vastaanotti seuralaisensa, joihin kuului sekä ansareita että muhajireita: kaikki olivat innokkaita tapaamaan hänet ja kuulemaan hänen dramaattisesta paostaan Mekasta ja matkastaan Medinaan sekä ilmaisemaan tukensa hänelle. Profeetan oli myös kartoitettava Yahtribin tilanne ja punnittava sinne muuttamiseen liittyvät ongelmat ja riskit. Lisäksi hän pani alulle moskeijan rakentamiseen Quba'han. Se oli ensimmäinen ikinä rakennettu moskeija, siksi Koraanissa ylistetään sitä (9:108; ks. edellä).

Ali kohtasi Profeetan Quba'ssa ja jäi hänen luokseen Kulthum ibn al-Hidmin taloon. Hänen matkansa Quba'n oli täytynyt kestää joitakin päiviä, hänhän lähti Mekasta kolme päivää Profeetan jälkeen. Tiedämme, että Ali vietti ainakin kaksi yötä Quba'ssa Profeetan kanssa. Tämä voidaan päätellä erään musliminaisen ja hänen yöllisen vieraansa tapauksesta: Ali oli saanut kuulla naiselta, miten Sahl ibn Hunayf oli yöllä varastanut kansansa epäjumalankuvat, tuhonnut ne ja piilottanut hänen taloonsa. Nämä tiedot yhdessä sen kanssa, mitä ennestään tiedämme Profeetan toiminnasta Quba'ssa, antavat aiheen kallistua al-Bukharin version kannalle, jonka mukaan Profeetta (r.h.) viipyi Quba'ssa neljätoista päivää.

Niiden seuralaisten joukossa, jotka riensivät Quba'han Profeettaa tapamaan, lienevät olleet Hamza, Umar ibn al-Khattab, Ammar ibn Yasir, Bilal ibn Rabah, Masaab ibn Umayr (ensimmäinen Yathribiin lähetetty muslimi), Ibn Umm Maktum (sokea seuralainen, joka mainitaan Otsanrypistyksen suurassa) ja Sa'd ibn Abu Waqqas. Kaikki he olivat muhajireita, jotka olivat tulleet Yathribiin ennen Profeettaa. Voimme täydellä syyllä uskoa myös, että toisen Aqaban sopimuksen kaksitoista naqibia (johtajaa, päällikköä) olivat paikalla vastaanottamassa Profeettaa yhdessä aws- ja khazraj-heimojen johtomiesten kanssa. Sekä Sa'd ibn Ubada, khazraj-heimon Banu Sa'ida-klaanin johtaja että Usayd ibn Hudayr, yksi aws-heimon johtajista olivat noiden kahdentoista naqibin joukossa. Aws-heimon kuuluisa johtaja Sa'd ibn Mu'adh ei kuitenkaan ollut naqib, vaikka hänen kääntymisensä islamiin

aiheutti massakääntymisen Yathribilaisten keskuudessa. Ritarillisena ja hyvin suosittuna hän oli ansarien etujoukoissa vahvistamassa islamia Medinassa.

Profeetan lyhyt oleskelu Quba'ssa oli miellyttävä ja täynnä iloisia juhlallisuuksia. Ensimmäistä kertaa yli kolmeentoista vuoteen hän tunsii olevansa turvassa.

SAAPUMINEN KAUPUNKIIN: ABU AYYUBIN TALO

Varmistettuaan, että Medinassa kaikki oli hyvin, Profeetta lähti kohti kaupungin keskustaa. Oli perjantai ja yhteinen rukous suoritettiin ensimmäistä kertaa Yathribissa, Ranuna'n laaksossa, matkalla keskustaan. Kulkueen edetessä useat merkittävät henkilöt tulivat pyytämään Profeettaa asettumaan luokseen. Profeetta kieltäytyi pahoitellen joka kerta ja sanoi, että hän seuraa kameliaan al-Qaswa'a. Ibn Kathirin mukaan näiden henkilöiden joukossa oli Khazrajin Banu Salimien edustajia, mm. kaksi merkittävää ansaria, Itban ibn Malik ja al-Abbas ibn Ubada ibn Nadla sekä Khazrajin Banu Bayadan ja Banu al-Harithin miehiä. Profeetta ei myöskään pysähtynyt enojensa Banu al-Najjarien luo. Joka kerta hän kieltäytyi samalla tavalla.

Al-Qaswa' pysähtyi viimein laajalle aukealle Banu al-Najjarien alaklaanin Banu Malikien maalle ja istuutui. Lähin asumus oli Abu Ayyubin, joka astui esiin ja kutsui Profeetan lähellä olevaan kaksikerroksiseen taloonsa. Profeetta ja Abu Bakr ottivat kutsun vastaan, ja Abu Ayyub siirsi viipymättä heidän tavaransa taloonsa. Naapuri As'ad ibn Zurara, yksi Yathribin ensimmäisistä muslimeista, otti al-Qaswa'n talonsa pihalle huolehtiakseen siitä. Näin Profeetta onnistui asettumaan taloksi loukkaamatta mitään Yathribin klaania, joiden kesken kunnia saada huolehtia Profeetasta olisi voinut aiheuttaa kateutta ja kilpailua.

Profeetan huomio kiinnittyi keskeisellä paikalla sijaitsevaan laajaan maa-alueeseen. Hänelle kerrottiin sen kuuluvan kahdelle orvolle pojalle, jotka olivat As'ad ibn Zuraran holhouksessa. Kuultuaan Profeetan aikomuksesta rakentaa paikalle moskeija As'ad ibn Zurara lupasi tälle maan lahjaksi. Mutta Profeetta vaati saada maksaa sen hinnan, ja asiasta sovittiin. Muutaman päivän kuluttua alkoi innokas rakentaminen, johon Profeetta itse osallistui aktiivisesti.

Profeetta ja hänen seuralaisensa Abu Bakr asuttivat Abu Ayyubin talon pohjakerrosta, yläkerrassa asuivat Abu Ayyub ja hänen vaimonsa - hieman vaivautuneina siitä, että olivat Profeetan pään yläpuolella. Abu Ayyub ilmaisi vaivautuneisuutensa Profeetalle, joka rauhoitti häntä ystävällisesti hymyillen ja sanoen, että pohjakerros oli soveliaampi hänelle ja hänen vierailleen. Näitä vieraita olikin runsain mitoin. Kulkueessa ihmisten oli ollut vaikea erottaa toisistaan Profeettaa ja Abu Bakria, ja jotkut eivät onnistuneet näkemään Profeettaa ollenkaan. Niinpä ihmiset virtasivat Abu Ayyubin taloon näkemään hänet ilmielävänä. Erityisesti Banu al-Najjarin suvun laulavat naiset olivat innokkaita tapaamaan hänet, pitiväthän he häntä "omanaan" sukulaisuussuhteidensa takia. Kaupungin kadut täyttyivät heidän soinnukkaasta laulustaan. Muhammedin, ainoan oikean Jumalan Profeetan läsnäolo teki Yathribista onnellisen kaupungin. Kiitollisina osakseen tul-

leesta siunauksesta naiset lauloivat: “Olemme Banu al-Najjarin nuoria neitoja. Miten ihmeellinen onkaan Muhammed, naapurimme!”

Voimme myös muistella vielä kerran tuota rakastettavaa kunnianosoitusta Jumalan Profeetalle:

Kaupungin laidalla seisovien
palmupuiden oksien lomasta
nousi kuu loistamaan meille.
Eikö meidän tule kiittää
kun Jumalan kutsun tuoja saapuu?
Sinä, joka olet meille lähetetty,
joka tuot meille kunnian käskyn,
joka tuot kunnian kaupungillemme,
tervetuloa, tervetuloa, tervetuloa,
olet kutsujista paras.

Nuo sävelet kaikuvat vieläkin Medinan kaduilla tehden siitä yhden rakastetuimmista maankolkista, toinen on Mekka, jota kohden miljoonat rakastavat sydämet kääntyvät.

Abu Ayyubin talo oli kaiken Profeetan läsnäolon herättämän huomion keskus ja pysyi sellaisena koko Profeetan oleskelun ajan, seitsemän kuu-kautta. Talo sai myös kunnian olla paikka, jossa Profeetta sai jumalallisia ilmoituksia; niinpä Abu Ayyubin nimi on tullut tunnetuksi ja kunnioitetuksi kautta maailman.

Abu Ayyub ja hänen vaimonsa olivat mielissään vieraastaan. Arabialaiseen tapaan vieraanvaraisuuteen kuuluvat velvollisuudet jaettiin naapurien kesken, niinpä joka ilta kolme tai neljä naapuria saapui kantaen illallista mukanaan, silmissään katse, joka ilmaisi halua palvella Profeettaa (r.h.). Vain kaksi tapausta varjostivat isäntien tyytyväisyyttä. Ensimmäinen sattui, kun yläkerrassa kaatui vesiruukku ja Abu Ayyub pelkäsi veden valuvan alakertaan Profeetan päälle. Tapauksen jälkeen Profeetta suostui Abu Ayyubin pyynnöstä muuttamaan yläkertaan. Toinen tapaus sattui, kun Profeetta (r.h.) kerran palautti ruoan koskemattomana. Abu Ayyub ryntäsi yläkertaan järkyttyneenä ja kysyi: “Etkö pitänyt ruoastamme tänään, Jumalan Profeetta?” Profeetta selitti: “Ei ruoassa ole vikaa, Abu Ayyub, se vain tuoksuu voimakkaasti sipulille ja valkosipulille. Sinä voit syödä sitä, jos haluat, mutta minä puhun sille, jolle sinä et puhu.”(Muslim). Hän tarkoitti enkeli Gabrielia.

Muslimit pitivät Abu Ayyubia suuressa arvossa, koska hän piti niin hyvää huolta Profeetasta. Abdullah ibn Abbasilla oli tilaisuus osoittaa kunnioituksensa Abu Ayyubille kun tämä vieraili hänen luonaan Irakissa Ali ibn Abu Talibin kuvernöörinä. Ibn Abbas oli tuohon aikaan Basran kuvernööri. Hän tyhjensi talonsa ja vaati, että Abu Ayyub asettuisi siihen asumaan vierailunsa ajaksi. Abu Ayyub antoi talonsa paimenelleen, ja myöhemmin sen osti eräs varakas muslimi, joka antoi sen lahjaksi köyhälle muslimiperheelle.

PROFEETAN PERHE TUODAAN MEKASTA

Joitakin viikkoja sen jälkeen, kun Profeetta oli asettunut Abu Ayyubin taloon, hän alkoi ikävöidä Mekassa olevaa perhettään. Hän lähetti uskottun-

sa ja läheisen ystävänsä Zayd ibn Harithan Mekkaan hakemaan perheettään. Mekassa olivat Profeetan vaimo Sawda ja hänen kaksi tyttärtään Fatima ja Umm Kulthum. Umm Kulthumin ei-muslimimies oli ottanut Abu Lahabin yllytyksestä hänestä eron loukatakseen Profeettaa. Zayd oli avustajansa Abu Rafin kanssa saanut mukaansa suuren summan rahaa, noin viisisataa dirhamia, ja hänellä oli tehtävänänsä tuoda Mekasta myös Abu Bakrin perhe sekä oma perheensä. Zaydin perhe oli Profeetan perheelle läheinen. Zayd itse oli alunperin syyrialainen orja ja hänen vaimonsa Baraka abessinialainen. Heidän poikansa nimi oli Usama. Zaydia kutsuttiin nimellä Hibb rasul Allah ('Jumalan lähettilään rakas ystävä') ja hänen poikaansa Usamaa nimellä Hibb rasul Allah wa ibn hibbihi ('Jumalan lähettilään rakas ystävä ja hänen rakkaan ystävänsä poika'). Baraka, joka paremmin tunnettiin nimellä Umm Ayman, oli Profeetan lapsuudenaikainen hoitaja ja hänen poikansa Ayman (jolla oli eri isä kuin Zayd'illa) oli Profeetan leikkiveri. Niinpä Zaydin perhe oli tosiaankin läheinen Profeetalle, kuten jotkin muutkin, esimerkiksi persialaisen Salmanin perhe.

Zayd ja Abu Rafi pääsivät turvallisesti Mekkaan muutaman viikon kuluttua Profeetan hijrasta. Ilmeisesti qurayshilaiset eivät olleet vielä täysin tajunneet Profeetan menestyksellisen hijran merkitystä. He eivät olleet vielä toipuneet epäonnistumisestaan Profeetan lähdön estämisessä. Tämä ilmenee siitä, että he melkein surmasivat Profeetan tyttären Zaynabin, kun tämä monta viikkoa myöhemmin teki lähtöä Mekasta. Qurayshilaiset kohtelivat Profeetan perhettä vihamielisesti, kuten he kohtelivat kaikkia muitakin muslimeja. Siksi heidän ansiokseen ei voida lukea sitä, että he säästivät Fatiman ja Umm Kulthumin, kun he vain muutamaa viikkoa aikaisemmin olivat yrittäneet surmata heidän isänsä. Ehkä he eivät halunneet ärsyttää Profeettaa nyt, kun tämä oli poistunut heidän kaupungistaan ja asettunut muualle. Tuolla hetkellä qurayshilaiset olivat odottavana osapuolena. Aloite tulisi Profeetalta, joka oli kaukana Medinassa.

Zayd ja Abu Rafi lähtivät Mekasta vähin äänin. Heidän seurassaan oli Profeetan vaimo Sawda, yksi niistä varhaisista muslimeista, jotka olivat muuttaneet Abessiniaan. Hänen ensimmäinen miehensä kuoli siellä, ja Profeetta nai hänet ilmeisesti myötätunnosta ja kunnioituksesta hänen osuuttaan kohtaan islamin alkuaikoina. Avioliitto solmittiin Mekassa Profeetan ensimmäisen vaimon Khadijan kuoleman jälkeen. Sawda oli Profeetan ainoa vaimo neljän vuoden ajan, kunnes tämä solmi avioliiton A'ishan kanssa seitsemän tai kahdeksan kuukautta hijran jälkeen. Sawda ei ollut aivan nuori, tosin emme tiedä hänen tarkkaa ikäänsä avioliiton solmimisen aikoihin. Mekasta lähti myös Fatima, Profeetan rakas tytär, joka muistutti isäänsä myös ulkonäöltään. Umm Kulthum oli hiljattain eronnut miehestään ja asui hijran aikaan isänsä talossa. Zaynab jäi Mekkaan epäuskoisen, mutta hellän miehensä al-As ibn al-Rabin kanssa. Ruqayya, Profeetan neljäs tytär, oli vielä Abessiniassa siirtolaiseksi lähteneen miehensä Uthman ibn Affanin kanssa, josta myöhemmin tuli kolmas Oikeaan Johdettu kalifi Umarin jälkeen.

Abu Bakrin perheestä mukaan lähtivät hänen vaimonsa Umm Ruman sekä A'isha, Asma' ja Abdullah. Myös Abu Bakrin vävy Talha lähti mukaan Umm Kulthumin kanssa, joka hänkin oli Abu Bakrin tytär. Lisäksi mukana oli Zayd ibn Harithan perhe. Lähtijöiden ryhmä oli siis aika koo-

kas. Medinaan saavuttuaan Sawda asettui tyttäriineen Profeetan luo Abu Ayyubin taloon – mutta ei pitkäksi aikaa, sillä moskeijan ja Profeetan asunnon rakentaminen oli käynnissä. Abu Bakrin perhe asettui al-Sunhiin, jonne tämä oli muuttanut uuden appensa Kharija ibn Zayd'in (khazraj-heimoa) luo. Zayd asettui perheineen todennäköisesti lähelle Profeettaa heidän läheisen ystävyytensä vuoksi, ehkä naapurissa asuvan As'ad ibn Zuraran luo. Toinen näkemys on, että hän jakoi asunnon Hamzan kanssa, joka oli Profeetan veljeysjärjestyksen mukaan hänen muodollinen veljensä. Mutta tämä on epätodennäköistä, koska Hamza itse oli muhajir eikä hänen asuinpaikastaan Medinassa ole tarkkaa tietoa. Ehkäpä hänkin jakoi asunnon As'ad ibn Zuraran kanssa. Joidenkin lähteiden mukaan taas Hamza asui Abu Husaynin kanssa.

PROFEETAN MOSKEIJAN RAKENTAMINEN

Profeetan moskeijan rakentaminen Medinaan aloitettiin melkein heti hänen saapumisensa jälkeen. Se rakennettiin samalle maakaistaleelle, jolle Profeetan kameli al-Qaswa' oli pysähtynyt. Ensimmäinen työ oli maan tasoittaminen ja joidenkin vanhojen yathribilaisten epäjumalanpalvojen hautojen poistaminen. Joitakin palmuja ja piikkipensaita kaadettiin, ja sitten saattoi moskeijan ja Profeetan kahden vaimon asuntojen rakentaminen alkaa. Toinen asunnoista oli tarkoitettu Sawdalle, toinen A'ishalle, uudelle vaimolle. Profeetan seuralaisineen rakentama moskeija oli samalla paikalla kuin nykyinen vihreäkupolinen Suuri Moskeija. Nykyinen moskeija on Medinan muslimikuvernöörin moneen kertaan laajentama ja uudistama. Profeetan yksityisasunnot olivat alunperin moskeijan ulkopuolelle ja niiden ovet avautuivat moskeijan pihalle. Tämä järjestely muutettiin myöhemmin siten, että asunnot liitettiin moskeijaan. Profeetta on haudattu A'ishan asuntoon vierellään Abu Bakr ja Umar. Moskeijan viimeisimmät laajennukset ovat edesmenneiden Saudi-Arabian kuninkaiden Saudin ja Faisalin tekemiä. Heitä ennen osmaniturkkilaiset jättivät jälkensä tuohon pyhään rakennukseen.

Alkuperäinen Profeetan tekemä rakennussuunnitelma oli varsin yksinkertainen. Profeetta osallistui henkilökohtaisesti rakentamiseen kantaen tiiliä ja hiekkaa. Työskennellessään seuralaistensa kanssa hän tapasi sanoa:

Herra, ei ole elämää paitsi tuonpuoleinen.
Auta siis ansareita ja muhajireita.
Herra, ei ole hyvyyttä paitsi se, joka on tuonpuoleisessa.
Auta siis ansareita ja muhajireita.

Profeetan henkilökohtainen osallistuminen rakentamiseen sai muslimit ymmärtämään, miten keskeinen asema moskeijalla oli muslimiyhteisössä. Se myös valoi heihin intoa ja utteruutta. He sanoivat: "Jos me istumme, kun Profeetta tekee työtä, hankkeemme joutuu harhateille." Merkittävä Profeetan seuralainen Ammar ibn Yasir erottui joukosta kyvyllään kantaa kaksi kertaa painavampia taakkoja kuin muut. Kerran Profeetta katsoi häntä myötätuntoisesti ja sanoi: "Ammar, kapinallisjoukko tulee surmaamaan sinut." Ennustus kävi toteen noin kolmekymmentä vuotta myöhemmin; Muawiya ibn Abu Sufyanin sotilaat surmasivat hänet hänen taistellessaan Ali ibn Abu Talibin joukoissa Siffinissä.

Lopullinen rakennus oli tehty harmaista savitiilistä. Sitä kannattelivat taatelipuiden rungoista tehdyt pylväät ja sen katto oli tehty samojen puiden oksista. Lattia katettiin mullalla ja hiekalla, ja heikkorakenteinen katto vuoti sateella. Ibn Kathir kertoo Profeetan neuvoneen muslimeita rakentamaan moskeijan niin, että se muistuttaisi Mooseksen rakentamaa. Erityisesti katon tuli olla tehty puusta ja taatelipuun oksista täsmälleen siten kuin Mooseskin oli tehnyt.

Vaikka Profeetan moskeija oli rakenteeltaan vaatimaton, sillä on kunniasaama islamin historiassa. Monena aamuna ja iltana se todisti Profeetan johtamia rukouksia ja hänen Koraanin luentaansa. Se todisti arkienkeli Gabrielin laskeutumisesta tuomaan jumalallisia ilmoituksia, jotka toivat syviä muutoksia muslimien elämään. Jumalan viesti ihmiskunnalle siunasi maan ja teki siitä pyhän sekä toi muslimeille suuren kunnian. Moskeijassa pidettiin suuria kokouksia, joissa käsiteltiin rauhaa, sotaa ja voittoja. Jumalan muistaminen ja Koraanin jakeet kaikuivat yhä uudelleen sen vaatimattomissa seinissä. Moskeijasta tuli Jumalan lopullisen siunauksen ja ohjauksen täyttymys. Siellä Profeetta (r.h.) otti vastaan lähetystöjä, jotka saapuivat ilmaisemaan antautumisensa Jumalalle ja Hänen Sanalleen sekä kunnioituksensa Profeettaa kohtaan. Koraanin viisauksien opiskelijat oleskelivat siellä päivin ja öin, muhajirit keskustelivat suunnitelmistaan ja jakoivat kokemuksiaan kaukaisista maista. Kaikenlaiset askeetit, varsinkin Ahl al-suffa, viettivät kaiken aikansa siellä opiskellen ja levittäen islamin sanomaa. Kun kutsu jihadiin kävi, he olivat valmiina vastaamaan siihen muutaman tunnin sisällä, sillä he olivat vapaat käytännön elämän vähäpätöisistä huolista ja myös perhehuolista, koska olivat naimattomia.

On erimielisyyksiä siitä, tarkoitetaanko Koraanissa Profeetan moskeijaa vai Qubaa'n moskeijaa sanoilla "hartaudelle perustettu ja ensimmäisestä päivästä lähtien jumalaapelkäävä". Pidämme todennäköisempänä jälkimmäistä, kuten myös useimmat lähteistämme, vaikkakin Ibn Kathir ja jotkut muut taipuvat vastakkaiselle kannalle. Joka tapauksessa vain Mekan moskeija on Profeetan moskeijaa suurempi uskonnolliselta merkitykseltään. Profeetan moskeija on toinen qibla ja näin muslimien toinen pyhiinvaelluspaikka. Tuhansien muslimien suurin toive kautta maailman on päästä näkemään omin silmin sen kuuluisa vihreä kupoli. Siinä suoritettavat rukoukset saavat aivan erityisen merkityksen ja niiden oletetaan tulevan korkeasti palatuiksi.

Arabialaisesta runoudesta eräät kaikkein sointuvimmat säkeet kautta historian on sepitetty ilmaisemaan Profeetan (r.h.) ja vihreäkupolisen Profeetan moskeijan innoittamia syviä tunteita. Aiheella on ollut merkittävä vaikutus arabialaiseen kirjallisuuteen ja se on sulautunut islamilaisten maiden paikalliseen kansanperinteeseen Pohjois-Afrikassa ja Arabian niemimaalla itäpuolella. Tätä rikkasta ja värikästä runouden lajia kutsutaan nimellä Adab al-madhih (Profeetan ylistysrunous).

5. YHTEISKUNNALLISEN YHTENÄISYYDEN LUOMINEN

PROFEETAN AVIOLIITTO A'ISHAN KANSSA

Profeetan moskeijan ja siihen liittyneiden yksityisasuntojen valmistumisen jälkeen juhlan aiheita antoi Profeetan avioliitto Abu Bakrin tyttären A'ishan kanssa. Vaikkakin hyvin nuori – ehkä yksitoista- tai kaksitoistavuotias – A'isha oli huomattavan kypsä ikäisekseen, ja hänellä oli älyllisiä ja muita avuja, jotka tulivat pian testatuiksi hänen tehtävässään Profeetan puolisona. Hänen ahkera osallistumisensa julkiseen elämään, erityisesti koulutuksen ja myöhemmin myös politiikan alalla on vahva todiste sekä hänen omista kyvyistään, että myös hänen isänsä ponnisteluista hänen kasvattamisessaan. A'ishan sisar Asma' oli auttanut Profeettaa ja Abu Bakria pakenemaan qurayshilaisten takaa-ajoa hijran aikana. Myös hän oli kypsä ikäisekseen, sillä hän oli korkeintaan varhaisessa teini-iässä. Pian hijran jälkeen Asma' solmi avioliiton kuuluisan al-Zubayr ibn al-Awwamin kanssa, ja heidän esikoisensa oli ensimmäinen Medinassa siirtolaisperheeseen syntynyt muslimilapsi.

Yksi tärkeä syy Profeetan avioliittoon A'ishan kanssa oli hänen läheinen suhteensa tämän isään Abu Bakriin. Kiinnittyään Abu Bakr'iin oli vain luonnollista, että Profeetta toivoi avioitumalla A'ishan kanssa myös liittyvänsä yhteen tämän isän kanssa. Abu Bakr oli Profeetan pääasiallinen avustaja, mistä syystä nuo kaksi viettivät paljon aikaa yhdessä. Tässä yhteydessä lienee sopivaa mainita, että Profeetta solmi myöhemmin avioliiton myös toisen läheisen apulaisensa Umar ibn al-Khattabin tyttären kanssa. Tämä oli leski eikä tiettävästi sen enempää nuori kuin kauniskaan. Profeetta nai hänet myötätunnosta hänen isäänsä kohtaan, joka oli toistamiseen pettynyt sekä Abu Bakrin että Uthmanin kieltäytyttyä naimasta tytärtä. Umar valitti heidän vastuksestaan Profeetalle, joka sekä yllätti että ilahdutti tätä pyytämällä tytärtä puolisoiksi. Aviolliset siteet liittivät Profeetan (r.h.) myös Uthmaniin ja Aliin, joista kumpikin oli naimisissa hänen tyttärensä kanssa. Tällaiset avioliitot näyttävät vahvistaneen veljeyden ja solidaarisuuden siteitä.

Olemme jo aiemmin maininneet, että Abu Bakr solmi avioliiton Khazraj-isäntänsä Kharija ibn Zaydin tyttären kanssa. Muita merkittäviä muhajireita, jotka avioituivat pian Medinaan saavuttuaan, olivat Abdal Rahman ibn Awf ja Umar ibn al-Khattab. Kumpikin otti vaimokseen ansarin. Profeetan ei tiedetä naiseen ketään ansaria – kenties välttääkseen kateuden synnyttämistä heidän keskuudessaan. Profeetta varoi tarkoin suosimasta mitään ansar-ryhmää muiden kustannuksella. Hänen päätöksensä olla asetumasta minkään klaanin edustajan luokse vaan antaa kamelinsa valita asuinpaikka osoittaa hänen herkkävaistoisuutensa tämän asian suhteen.

MUSLIMIEN VELJEYSINSTITUUTIO

Koska monet muslimisiirtolaiset olivat vailla elinkeinoa, Profeetta velvoitti ansarit ottamaan vastuun heidän elättämisestään. Hän ratkaisi ongelman luomalla veljeysinstituution ansarien ja muhajireiden välille. Jokaiselle muhajirille Profeetta (r.h.) määräsi ansarien joukosta nimikkoveljen. Tämä veljeys oli vahvempi side kuin veriveljeys ja aluksi veljet jopa perivät toisensa. Tämä käytäntö hylättiin kuitenkin myöhemmin, ja verisiteet tulivat määrääviksi perimysjärjestyksessä. Useimmiten veljespari muodostui yhdestä ansarista ja yhdestä muhajirista. Ainoat poikkeukset olivat Profeetta itse ja hänen talonsa asukkaat. Profeetta otti veljekseen Alin ja Hamza sekä Zayd ibn Haritha tulivat myös veljeksiksi. Kaikki nämä neljä olivat muhajireita. Tämä selittyy Profeetan haluttomuudella suosia ketään ansaria muiden kustannuksella.

Merkittävin esimerkki uusien muslimien välisestä solidaarisuudesta oli Sa'd ibn al-Rabi'n ja hänen uuden veljensä Abdal Rahman ibn Awfin suhde. Sa'd oli varsin varakas mies ja hänellä oli kaksi vaimoa. Tullessaan Abdal Rahman ibn Awfin veljeksi hän tarjoutui epäröimättä jakamaan koko omaisuutensa tasan tämän kanssa. Hän tarjoutui jopa eroamaan toisesta vaimostaan, jotta Abdal Rahman voisi naida tämän. Jalona miehenä Abdal Rahman kieltäytyi käyttämästä hyväkseen uuden veljensä hyväntahtoisuutta. Kiitettyään veljeään ja toivotettuaan hänelle ja hänen perheelleen siunausta hän pyysi nähdä pääkauppapaikan. Se oli Banu Qaynuqa'n juutalaiskorttelissa. Abdal Rahman alkoi käydä siellä kauppaa. Lyhyen ajan kuluttua hän pystyi elättämään itsensä ja sai säästetyksi tarpeeksi rahaa voidakseen solmia avioliiton. Abdal Rahmanin kauppiastoiminta lienee ollut varhainen merkki taloudellis-yhteiskunnallisista muutoksista, jotka seurasivat uusien muslimien saapumisesta kaupunkiin. Kauppa ja käsiteollisuus oli Medinassa ollut Banu Qaynuqa'n juutalaisten käsissä. Aws- ja khazraj-heimoista ei ollut kauppamiehinä tunnettujen juutalaisten kilpailijoiksi. Nyt kuitenkin qurayshilaiset kaupankävijät olivat saapuneet kaupunkiin ja Qaynyqa'-juutalaiset saivat tottua siihen, että heillä oli tasavertaisia kilpailijoita.

Niistä ansareista, joille määrättiin uusi veli, mainittakoon seuraavat (yhdessä muhajir veljiensä kanssa):

ANSAR

Mu'adh ibn Jabal
Kharija ibn Zayd
Itban ibn Malik
Sa'd ibn Mu'adh
Sa'd ibn al-Rabi'
Salama ibn Salama

MUHAJIR

Ja'far ibn Abu Talib
Abu Bakr al-Siddiq
Umar ibn al-Khattab
Abu Ubayda ibn al-Jarrah
Abdal Rahman ibn Awf
al-Zubayr ibn al-Awwam

Ibn Kathirin mukaan kuitenkin al-Zubayr ibn al-Awwam – Abu Bakrin tyttären Asma'n mies, eli siis Profeetan sukulainen – olisi määrätty Abdullah ibn Masu'din, muhajirin ja Profeetan henkilökohtaisen avustajan, veljeksi. Tämä vahvistaa Profeetan toimintatavan hänelle itselleen läheisten ihmisten suhteen.

ANSAR

Aws ibn Thabit
Ka'b ibn Malik
Ubayy ibn Ka'b
Abu Ayyub al-Ansari
Abbad ibn Bashir
Abu Hudhayfa ibn
al-Yaman
Abu Ruwaha Abdullah
ibn Abdal Rahman

MUHAJIR

Uthman ibn Affan
Talha ibn Ubayd Allah
Sa'id ibn Zayd
Mas'ab ibn Umayr
Abu Hadhayfa ibn Utba
Ammar ibn Yasir
Bilal ibn Rabah

Profeetta (r.h.) oli kaikkien muslimien veli ja ystävä, olivatpa nämä siten ansareita tai muhajireita. Olemme nähneet, miten hän tarkoin varoi ottamasta veljeä mistään ansar-klaanista, jottei herättäisi eloon mahdollisia vanhoja kaunoja. Kuitenkin liittääkseen oman talonsa asukkaat muslimien veljeysinstituutioon hän määräsi seuraavat veljesparit:

Muhammad ibn Abdullah ja Ali ibn Abu Talib
Hamza ibn Abdal-Muttalib ja Zayd ibn Haritha
Abdullah ibn Mas'ud ja Zubayr ibn al-Awwam

Nämä kolme paria muodostivat poikkeuksen sääntöön, jonka mukaan veljespari muodostui yhdestä ansarista ja yhdestä muhajirista.

RUNOILIJAN KUVAUS MEDINAN SOSIAALISESTA ELÄMÄSTÄ

Banu al-Najjar-heimoon kuuluva runoilija Abu Qays Sarma ibn Anas kuvasi muslimiyhteisöä, joka vähitellen muodostui Medinaan Profeetan (r.h.) johdolla. Hän kuvaa runoissaan niitä yhteiskunnallisia muutoksia, jotka tapahtuivat Profeetan hallinnon aikana. Pääteemat ovat seuraavat:

1. Profeetta, jonka qurayshilaiset hylkäsivät, löytää menestyksen, onnen ja toveruuden Medinasta.
2. Profeetta ilostutti yathribilaisia Koraanin opetuksilla ja kertomuksilla kauan sitten eläneistä ihmisistä kuten Nooa ja Mooses.
3. Yathribin asukkaat avustivat häntä rahallisesti ylläpitämään muslimiyhteisöä ja taistelivat henkensä uhalla hänen rinnallaan.
4. Tauhid, usko yhteen Jumalaan, levisi Medinassa. Siitä muodostui yleinen vakaumus, jonka mukaan Profeetan julistama jumalallinen johdatus oli paras kaikista johdatuksista.
5. Eräässä runossa Abu Qays mainitsee ajatuksia, jotka olivat vallalla varhaisessa muslimiyhteisössä Profeetan aikana.
Näihin kuuluvat kehoitus uskoville rikastaa elämäänsä Jumalan alinomaisella muistamisella, etenkin aamuin ja illoin. Hän mainitsee myös ohjeet olla Jumalaa pelkääväinen, noudattaa halalia, olla myötätuntoinen ja oikeudenmukainen orpoja kohtaan. Hän varoittaa myös huolimattomuudesta kaupungin rajojen puolustamisessa.

6. KEHITYSLINJOJA MEDINASSA

Paras opas siihen, mitä tuona vilkkaana kautena tapahtui muslimiyhteisössä, on Koraani itse.

Koraanin kertomaa

Yathribilaisten keskuudessa ilmeni tarve ymmärtää Muhammed (r.h.) ilmiönä: ei vain siirtolaisena, jolla yhtäkkiä oli suuri auktoriteetti, vaan myös jumalallisesti johdatettuna Profeetana, jonka hänen oma kansansa oli hylännyt ja karkottanut ja melkein murhannut. Profeetan yathribilaisten elämään aiheuttamat muutokset olivat vallankumoukselliset ja epäilemättä pysyvät. Hänen läsnäolonsa ja hänen julistamansa sanoma nostattivat ansarien moraalista tietoisuutta ja todistivat heillä olevan kykyä uhrautua - heidän anteliaisuutensa ja vapaamielisyytensä varattomia ja kodittomia siirtolaisia kohtaan oli ihmisen jalomielisyyden harvinainen voitonhetki alhaisista vaistoista ja intohimoista. Koraani kuvaa tätä hengellistä voittoa:

Saalis on niitä köyhiä pakolaisia varten, joiden oli pakko luopua asunnoistaan ja omaisuudestaan sen vuoksi, että toivovat Jumalan armoa ja suosiota ja auttavat Jumalaa ja hänen lähettilästään. Nämä ovat totuutta noudattavia. Ne, jotka ennen heitä omistivat asunnon (Medinassa) ja uskonnon, osoittavat rakkautta heidän luoksensa paenneille eivätkä sydämissään tunne halua siihen, minkä nuo ovat saaneet, ja he pitäisivät heitä suuremmassa arvossa kuin itseään, vaikkakin heidän keskuudessaan vallitsisi kurjuus. Ne, jotka säilyvät omalta ahneudeltaan, ovat onnellisia. (Kor. 59:8-9.)

Vain ansarit pystyivät auttamaan muhajireita hankkimaan asunnot ja elannon. Nuo kaksi ryhmää muodostivat yhden yhteisön, jota yhdisti yhteinen islamin päämäärä. Heidän yhteistyönsä kohde ja symboli oli Profeetan moskeijan ja hänen perheensä asuntojen rakentaminen. Myös lyhyen oleskelunsa aikana Quba'ssa Profeetta oli rakentanut moskeijan ansarien ja muhajirien avustuksella. Tuota moskeijaa ylistetään Koraanissa (Kor. 9:108). Quba'n moskeijassa suoritetusta rukouksesta sanotaan "miehiä, jotka mielellään tahtovat tulla puhtaiksi, ja Jumala rakastaa niitä, jotka tahtovat tulla puhtaiksi."

Yleiset juhlatilaisuudet vahvistivat ryhmien välisiä siteitä. Näihin kuuluivat monet tärkeät häät mukaan lukien Profeetan (A'ishan kanssa) sekä Abdal Rahman ibn Awfin ja Umarin häät, vain muutamia mainitaksemme. Zubayr ibn al-Awwam juhli esikoisensa syntymää – lapsi oli ensimmäinen Medinassa siirtolaisvanhemmille syntynyt. Juhlia varjosti kuitenkin monien muhajireiden sairastuminen kuumetautiin. Muiden muassa Abu Bakr, Bilal ja Amir ibn Fuhayra sairastuivat. Sitten kaksi merkittävää ansaria kuoli odottamatta. Nämä olivat Asa'ad ibn Zurara, joka oli suuresti vaikuttanut siihen, että Medinasta tuli turvallinen paikka Profeetalle ja Mekan muslimille, sekä Kulthum ibn al-Hidm, Profeetan isäntä Quba'ssa. Munafiqit (tekopyhät) alkoivat levittää huhua, jonka mukaan Profeetan saapuminen oli

huono enne. Tämä oli ehkä munafiqien propaganda- ja hermosodan alkua. Zubayr ibn al-Awwamin ja Asmaa'n lapsen syntymään asti oli jopa huhuttu, että juutalaiset olisivat noituneet muslimit hedelmättömiksi. Koraani ei mainitse näitä tapauksia, mutta Profeetan elämäkerta kirjoissa ja haditheissa niistä kerrotaan niin paljon, että niitä ei voi jättää huomiotta.

Rukouksen ja rukouskutsun (Adhan) säännöt

Rukouksen suunta, **Qibla**, vaihdettiin Jerusalemissa Mekkaan, ja se kiristi muslimien ja juutalaisten välejä entisestäänkin. Toisaalta se myös lopetti juutalaisten puheet, että muslimit vain jäljittelivät heitä. Muutos helpotti erottamaan islamin todellisen identiteetin juutalaisuudesta ja kristinuskosta, vaikka se monoteistisena uskontona olikin niille sukua. Ennen hijraa rukoushetkiä oli ollut päivittäin vain kaksi, aamulla ja illalla. Hijran jälkeen alettiin rukoushetkiä pitää myös aamupäivällä, keskipäivällä ja myöhään illalla. Keskimmäisen rukouksen merkitystä alettiin korostaa. Muslimioikeusoppineiden yleinen mielipide on, että keskimmäisellä rukouksella tarkoitetaan keskipäivän rukousta.

Perimätiedon mukaan Profeetta mietti tehokasta tapaa kutsua ihmiset viiteen päivittäiseen rukoukseen, jotka nyt pidettiin moskeijassa. Ensin hän ajatteli juutalaisten torvea tai trumpettia, mutta ei pitänyt niitä sopivina. Sitten hän ajatteli käyttää kelloa kristittyjen tapaan, mutta sekään ajatus ei tuntunut hyvältä. Niinpä hän jatkoi jonkin aikaa siihen asti käyttämäänsä tapaa: hän lähetti miehen kadulle huutamaan suureen ääneen “al-salat al-jaami’a” (‘yhteiseen rukoukseen’). Sitten eräänä päivänä Abdullah ibn Zayd niminen seuralainen kertoi Profeetalle oudosta unestaan, jossa oli nähnyt vihreäpukuisen miehen kantamassa kelloa. Mies oli kysynyt Ibn Zaydilta, mitä tekisi kellolla, ja Ibn Zayd oli vastannut, että hän käyttäisi sitä kutsuun ihmisiä yhteisiin rukouksiin. Vihreäpukuinen mies ehdotti rukouskutsulle seuraavaa muotoa, joka on käytössä edelleenkin:

Jumala on suurin
Jumala on suurin
Todistan, että on vain yksi Jumala
Todistan, että Muhammed on Jumalan lähettäjä

Profeetta (r.h.) uskoi, että uni oli merkki, ja niin rukouskutsu, adhan, sai nykyisen muotonsa, ja kutsujana oli Bilal kuten Ibn Zayd oli unessaan nähnyt.

Koraanissa kerrotaan joistakin näistä tapahtumista. Esimerkiksi qiblan muuttaminen aiheutti lisää kiistoja muslimien ja juutalaisten, jotka tuomitsivat sen, välille. Koraani kertoo, että Profeetta oli kauan miettinyt vaihtoehtoja Qiblaa, mutta odotti jumalallista ohjausta:

Usein näemme, miten kasvosi kääntyvät sinne tänne taivaalla, ja niin määräämme sinulle Qiblan, joka sinua miellyttää. Käännä siis kasvosi rauhoitettua temppeleä kohti! Missä olettekin, kääntäkää kasvonne sitä kohti; sillä totisesti ne, joille on annettu Kirja, tietävät, että se on heidän Herraltaan tullut totuus; eikä Jumala ole välinpitämätön siitä, mitä te teette. (Kor 2:144.)

Juutalaisten kysymyksiin vaihdoksen syistä Koraani vastaa, että Jumalalle kuuluu itä ja länsi ja Hän on vapaa ohjaamaan heidän rukouksiinsa miten haluaa:

Tyhvät ihmiset tulevat sanomaan: “Mikä on kääntänyt heidät pois heidän qiblastaan (rukoussuunnastaan), jota he ennen noudattivat?” Sano: “Jumalan on itä ja länsi, hän johdattaa kenet hän tahtoo oikealle tielle. (Kor. 2:142.)

Käskey paastota Ramadan-kuun aikana annettiin seuraavasti:

Oi te, jotka uskotte, teille on määrätty paasto, niinkuin oli määrätty niille, jotka olivat ennen teitä, että kukaties pelkäisitte Jumalaa. (Kor. 2:183.)

Saapuessaan Medinaan Profeetta sai todeta juutalaisten paastoavan Ashuran (sovituksen) päivänä. Ibn Kathirin mukaan Profeetta, joka kuuli juutalaisilta, että tuona päivänä Jumala vapautti Mooseksen vihollisiltaan, antoi ohjeen muslimeille paastota samana päivänä sanoen, että muslimit arvostivat Moosesta enemmän kuin juutalaiset.

Ashuran päivää koskeva tieto mainitaan sekä Bukharin että Muslimin perimätiedossa. Paasto Ramadan-kuussa ja Qiblan muuttaminen kuvataan molemmat tapahtuneiksi toisena vuonna hijran jälkeen, mutta ennen Badrin taistelua. Ibn Kathirin mukaan Qiblan muuttaminen tapahtui Shaa'ban-kuussa noin puolitoista vuotta hijran jälkeen. Hänen mukaansa todennäköisesti myös Ramadan-paasto määrättiin Shaa'ban-kuussa samana vuonna. Myös zakat määrättiin samoihin aikoihin.

Koraani saa umman liikkeelle

Koraani vaikutti voimakkaasti medinalaisten elämään Badrin taistelua edeltävänä aikana. Sen vaikutus ei ulottunut ainoastaan heidän sisäiseen ja ulkoiseen elämäänsä ja muovannut uudelleen heidän yhteiskuntansa, vaan se myös loi sen moraalisen ja hengellisen voiman, joka oli muuttava maailman. Tuo moraalinen voima oli aluksi ymmärrettävästi suunnattu pysäyttämään qurayshien hyökkäykset ja uskonnollinen sorto. Koraani käsittelee huolellisesti kaikkia tapauksia, joihin liittyy aseellinen konflikti.

Koraani toisti hiljattain annetun luvan taistella itsepuolustukseksi. Uskonnollinen sorto (fitna) mainittiin pahemmaksi kuin tappo; taistelu sitä vastaan ja uskonvapauden turvaaminen oli ensisijainen tehtävä. Mekan Haramille (pyhälle paikalle) oli annettava sille kuuluva arvo, eikä qurayshien tapaa häpäistä se tullut sallia. Tarpeen tullen Haramin pyhyys ja pyhät arabialaiset kuukaudet, joiden aikana esi-islamilaisten tavan mukaan suoritettiin pyhiinvaellus Kaa'baan, eivät saaneet olla esteenä taistelussa Qurayshien tyranniaa vastaan. Taistelu pahaan vastaan oli välttämätöntä. Jos muslimit eivät vastusta pahaan, uskonto tuhoutuu.

Seuraavassa joitakin Koraanin suurissa mainittuja tärkeitä kohtia, joissa oikeutetaan aseellinen taistelu.

Ensimmäinen lupa taistella, joka annetaan Pyhiinvaelluksen suurassa, (Surah al-Hajj) painottaa taistelun syitä ja päämääriä. Taistella saa a) muslimeihin uskonnollisista syistä kohdistuvaa sortoa ja kodeista karkottamista vastaan ja b) Jumalan huoneiden tuhoamisen estämiseksi, olivatpa ne sitten

synagoogia, kirkkoja tai moskeijoita kunnes "Jumalan uskonto pääsee voimaan." (2:193) – yhteenvetona, jotta voitettaisiin ja perustettaisiin jokaisen yksijumalaisen yhteisön oikeus uskonnolliseen itsemääräämiseen. Tähän viittaavat jakeet ovat Pyhiinvaelluksen suuran (22) jakeet 39-41.

On kiintoisaa, että jakeet 40 ja 41 painottavat, että taistelu polyteismia (shirk) vastaan on ehdottoman olennaista uskonnollisten rakennusten säilyttämiseksi.

Samat jakeet myös ennustavat, että oikeamieliset voimat tulevat olemaan voittoisia, ne myös perustavat salat'n, zikat'n ja muokkaavat ja järjestävät kaikki asiat, jotka liittyvät ihmisten aineelliseen ja hengelliseen hyvinvointiin.

Hiehon suurassa (Kor. 2:190-193) taistelukäskyyn annetaan tärkeitä näkökohtia:

a) Vaikka taistelu on mainituissa olosuhteissa sallittu, muslimit eivät saa rikkoa lakia. Jumala ei pidä lainrikkajista.

b) Muslimit eivät saa aloittaa taistelua Haramin, Mekan Pyhän Moskeijan, alueella paitsi jos polyteistit käyttävät tätä kieltoa hyväkseen yrittääkseen surmata muslimeja.

c) Juuri tässä jakeessa sanotaan, että uskonnollinen sorto on pahempi kuin tappo ja mainitaan tavoitteeksi uskonvapauden saaminen kaikille monoteistisille uskoville, "vaan Jumalan uskonto pääsee voimaan".

Muhammedin suurassa 47:20-21 todetaan, että on joukko heikkosydämiä uskovia, jotka epäröivät taistelukäskyn kuultuaan. Koraani ei vain tuo esille heidän epäröintiään ja heikkouttaan, vaan yrittää opettaa ja rohkaista heitä:

Ne, jotka uskovat, sanovat: "Miksi ei mitään suuraa ole lähetetty alas?"
Mutta kun jokin selkeä suura lähetetään alas ja siinä puhutaan taistelusta, näet niiden, joiden sydämissä on sairaus, katsovan puoleesi sen katseella, jonka valtaa kuoleman väsymys. — (Kor. 47:20.)

Muissa Koraanin jakeissa mainitaan, miten tärkeää on muslimien osallistuminen sodan vaatimuksiin myös aineellisesti. Muslimeita neuvotaan, että käsky ryhtyä sotaan sellaisia sortovoimia vastaan, jotka pyrkivät sammuttamaan Jumalan valon, on tarkoitettu koetuksiksi heille. Ne, jotka läpäisevät koetuksen, tullaan tuntemaan rehellisinä ja vahvoina; ne, jotka epäonnistuvat, pyytävät asettamaan kysymyksiä rehellisyydestään ja määrätietoisuudestaan. Koraanin mukaan Jumala on kykenevä murskaamaan sortovoimat itsekin, mutta on määrännyt, että muslimien on taisteltava niitä vastaan.

On muita samaan aikakauteen kuuluvia suuria, jotka tuovat esille Medinan munafiqien ja juutalaisten keskuudessa esiintyvän vastustuksen. Näitä jakeita käsitellään edempänä.

Profeetan ensimmäinen yhteenotto juutalaisten kanssa

Tärkeimmät lähteet mainitsevat Abdullah ibn Salamin, Medinan juutalaisten johtavan rabbin, kääntymisen. Profeetan kohtaaminen Ibn Salamin kanssa oli ehkä hänen ensimmäinen kokemuksensa kaupungin juutalaisista.

Ibn Hishamin mukaan Abdullah ibn Salam oli kerännyt riittävästi tietoa Muhammedista (r.h.) tunnistaakseen hänet oikeaksi arabialaiseksi Profeetaksi, josta kerrotaan juutalaisissa kirjoituksissa. Ibn Salam ei kuitenkaan paljastanut tietoaan kenellekään. Kuultuaan Profeetan saapuneen Quba'han hän riensi tapaamaan tätä. Ensi katse riitti vakuuttamaan hänet Profeetan hyvistä aikeista, ja kun Profeetta myöhemmin oli asettunut taloksi Abu Ayyub al-Ansarin luokse, Ibn Salam vieraili hänen luonaan.

Sekä Ibn Hisham että Ibn Kathir kertovat tuosta tapaamisesta. Ibn Hisham toteaa, että Abdullahista tuli muslimi ensimmäisen kohtaamisen jälkeen Quba'ssa, mutta että hän piti kääntymisensä salassa. Tullessaan tapaamaan Profeettaa uudelleen Abu Ayyubin taloon hän sanoi: “(Medinan) juutalaiset ovat valehtelijoita, joten piilota minut yhteen huoneistasi ja kysy heiltä minusta, ennen kuin ilmoitat heille kääntymykseni.” Ibn Hishamin mukaan Profeetta teki, kuten Abdullah oli pyytänyt. Juutalaisten sitten istuesssa hänen luonaan Profeetta kysyi heiltä, millainen mies Abdullah ibn Salam oli. He vastasivat tämän olevan heidän johtajansa ja heidän johtajansa poika ja yksi johtavista rabbeista. Silloin Abdullah astui esiin ja ilmoitti ottaneensa vastaan islamin ja pyysi heitä tekemään samoin sanoen, että Muhammed (r.h.) oli Profeetta, joka mainitaan heidän kirjoituksissaan. Juutalaiset unohitivat hetkessä, miten suuresti olivat vielä vähän aiemmin arvostaneet häntä ja sanoivat häntä valehtelijaksi ja pilkkasivat ja kirosivat häntä. Näin Ibn Salam teki Profeetalle selväksi Medinan juutalaisten asenteen. Tämä tapaus (vaikka ehkä tosin) ei kuitenkaan näytä estäneen Profeettaa yrittämästä sinnikkäästi voittaa juutalaisten tuki Medinaan perustamalleen yhteisölle. Jos siihen sopimukseen, jonka Profeetta sai solmittua juutalaisten kanssa, on uskominen, hän onnistui saamaan aikaan yhteistyötä ja hyvää tahtoa. Sopimus on perusta, jolle Profeetan yhteisö Medinassa rakennettiin. Itseasiassa se sisälsi eräänlaisen paikallishallintomallin, jonka mukaan juutalaiset säilyttivät vallan suurimmassa osassa omia sisäisiä asioitaan ja Profeetalla oli valta ulko- ja puolustusasioissa. On epätodennäköistä, että Profeetta olisi saanut sopimuksen aikaan ilman huomattavaa kampanjointia juutalaisten luottamuksen saavuttamiseksi.

Ibn Kathir antaa kaksi versiota Abdullah ibn Salamin kääntymisestä. Ensimmäinen muistuttaa Ibn Hishamin versiota. Toinen sen sijaan mainitsee Ibn Salamin kysyneen Profeetalta kolmesta asiasta: a) Tuomiopäivän lähestymisen merkeistä, b) ensimmäisestä ruoasta, jota annettaisiin Paratiisiin pääsijöille ja c) jälkeläisen sukupuolesta. Ibn Kathirin mukaan Profeetta tiesi oikeat vastaukset, koska sai ne arkkienkeli Gabrielilta. Abdullah vakuuttui siitä, että hän oli oikea Profeetta, joka mainitaan juutalaisissa kirjoituksissa.

7. MEDINAN TEKOPYHÄT

Johdanto

Mikä on munafiq? Munafiqeja, tekopyhiä, ei mainita olevan Mekan aikakaudella. Ilmiö alkoi Medinassa, kun islamin voitto oli tullut ilmeiseksi sekä vihollisille että ystäville. Koraani ja muslimit käyttävät termiä munafiq eräistä tärkeimmistä vastustajistaan. Sanaa ei ollut olemassa esi-islamilaisten ajan puhekielessä. Munafiq on ihminen, joka epäröi kahden vastakkaisen ryhmän välillä ja on kuuluvinaan yhteen niistä, vaikka todellisuudessa kuuluukin toiseen. Tyypillistä on, että hän tekee näin hyötymistarkoituksessa ja on aina kuuluvinaan siihen ryhmään, joka on vahvempi. Kirjaimellisesti munafiq on ihminen, joka lakkaamatta vaihtaa leiriä, niin että häneen on vaikea päästä käsiksi.

Mekassa tekopyhyydelle ei ollut tarvetta. Islam oli heikko ja sorrettu. Islamin tunnustamisesta koitui aimo annos kärsimystä ja uhrauksia, joten vain aidot ihmiset rohkenivat kutsua itseään muslimeiksi. Toisaalta uskon hylkäämisestä ei koitunut kielteisiä seuraamuksia: Qurayshit olivat mielisään ja muslimit liian heikkoja tuomitukseen. Medinassa tilanne oli toinen. Muslimi ratsasti voittoisalla ratsulla. Se, joka ei tunnustautunut muslimiksi jäi yhteiskunnan ulkopuolelle. Koska islamin mukaan uskonnossa ei ole pakkoa, ajatus ei-muslimien sortamisesta ei edes herännyt. Miksi tekopyhiä, munafiqeja, sitten oli? He olivat ihmisiä, joiden luonne oli syntyjään heikko ja jotka olivat kyvyttömiä ottamaan kantaa. Munafiq oli tosiasiassa Profeetan vastapuolella, vaistomaisesti ja omien etujensa vuoksi, mutta hän oli liian heikko paljastaakseen todellisen kantansa ja todellisia tarkoituksiaan. Ehkäpä Munafiq pelkäsi syvällä sisimmässään, että hänen asenteensa ei ollut järkevää eikä kunniallinen, mutta oman edun tavoittelu ja luonteen halpamaisuus estivät häntä omaksumasta oikeaa, kunniaakasta asennetta. Hän oli siis ihminen, joka teeskenteli olevansa muslimi ja Profeetan uskollinen seuraaja, vaikka oli todellisuudessa kaukana siitä.

Keitä munafiqit olivat?

Profeetan elämäkerran (sira) lähteet kirjaavat yksimielisesti Medinan juutalaiset ja kaksi merkittävää yathribilaista nifaqin (tekopyhyiden) lietsojiksi Medinassa. Juutalaiset, jotka olivat alunperin ystävällisissä väleissä Profeetan kanssa, ymmärsivät pian, että heidän tavoitteensa erosivat Medinan muslimien tavoitteista. Profeetan vallan kasvu kaupungissa uhkasi juutalaisten kaupallisia ja poliittisia etuja. Koska heidän korkea asemansa Medinassa oli näiden etujen turvaama, juutalaiset luonnollisesti tulivat siihen tulokseen, että heidän täytyi kaikin keinoin uhmata ja aktiivisesti vastustaa Profeetan auktoriteettiasemaa.

Yksi strategioista oli ruokkia kielteisiä tunteita yathribilaisten keskuudessa ja rohkaista heitä oppositioon muslimivaltaa vastaan. Juutalaiset löysivät kaksi halukasta avustajaa. Toinen oli munafiqien kiistämätön johtaja Abdullah ibn Ubayy ibn Salul ja toinen Abu Amir ibn Abd Amir al-Sayfi. Edellinen kuului Khazraj-heimoon, mutta oli arvostettu myös aws-heimon

keskuudessa, johon jälkimmäinen kuului. Historiallisten lähteiden mukaan aina Profeetan saapumiseen asti ei yksikään juutalainen tai Aws-heimolainen ollut Medinassa yhtä arvostettu kuin Abdullah ibn Ubayy ibn Salul. Itse asiassa hänen kruunaamistaan kaupungin kuninkaaksi suunniteltiin yhteisellä sopimuksella. Jopa jalokivin koristettava kruunu oli tekeillä. Hän turhautumisensa oli siis varsin ymmärrettävää.

Ibn al-Sayfi vaikutti enimmäkseen Aws-heimon keskuudessa. Kun Ibn Ubayy tavoitteli maallista valtaa Yathribissa, Ibn al-Sayfi tavoitteli pikemminkin henkistä auktoriteettia, minkä vuoksi häntä kutsuttiin nimellä al-rahīb ('munkki'). Hän väitti kuuluvansa Profeetta Aabrahamin uskontoon. Kuultuaan Profeetan tulosta Medinaan hän meni tämän luokse kysymään, mitä uskontoa tulija seurasi. Kuultuaan, että kysymyksessä oli Aabrahamin uskonto, al-Sayfi raivostui ja sanoi, että hän, al-Sayfi, oli ainoa oikea Aabrahamin seuraaja ja hänen nimensä ja uskontonsa arvoinen. Profeetan vastalauseeseen al-Sayfi sanoi, että se, joka heistä kahdesta valehteli, kuolisi yksin ja hylättyinä muukalaisena kaukaisessa maassa. Profeetta sanoi haasteelle aamenen. Vähän myöhemmin al-Sayfi lähti odottamatta viiden-toista tai viidenkymmenen (tarinasta on kaksi versiota) Aws-heimoon kuuluvan kannattajansa kanssa ja asettui Mekkaan. Profeetta kehotti ihmisiä kutsumaan häntä al-rahīb ('munkki') -nimen sijasta nimellä fasiq ('lainrikoja'). Kun Profeetta myöhemmin valloitti Mekan, al-Sayfi pakeni yksin Syyriaan, jossa hän kuoli murtuneena ja eristettynä.

Munafiqien kiistaton johtaja Abdullah ibn Ubayy ibn Salul puolestaan jäi Medinaan teeskennellen olevansa hyvä muslimi. Niinpä hän pysyy mukana kertomuksessamme vielä jonkin aikaa tapahtumien keskipisteessä, aina siellä missä ilmenee tekopyhää ilkityötä Profeettaa tai muslimeja vastaan. Hän esiintyi näkyvästi melkein kaikissa tekopyhien ja Profeetan vastustuksen päätapahtumissa.

Lähteet ovat erimielisiä munafiqien lukumäärästä. Ahmad ibn Hanbal antaa Musnadissaan lukumäärän neljäkymmentäkaksi tai neljäkymmentäkolme ja lisää, että viisi heistä myöhemmin katui ja tuli kunnan muslimiksi. Suurempi luku olisi kuitenkin lähempänä totuutta: on muistettava, että Abdullah ibn Ubayy ibn Salul toi takaisin kolmasosan siitä muslimiarmeijasta, joka oli matkalla Uhudin taisteluun. Jos kaikki ne, jotka häntä seurasiivat ja palasivat hänen mukanaan, olivat munafiqeja, heidän lukumääränsä on täytynyt olla lähellä kolmea sataa. Tosin tuossa luvussa ovat selvästikin mukana myös ne, jotka eivät olleet todella tekopyhiä, vaan muuten vain pelkureita (kuitenkin muslimeita), jotka pakenivat henkensä edestä. Ehkä hyväksyttävien versio on Ibn Abbasin, joka arvioi lukumääräksi jotakin sadan seitsemänkymmenen ja kolmensadan välillä.

On sanottu, että Jumala, subhanahu wa-ta'ala, oli ilmoittanut Profeetalleen kaikkien Medinan tekopyhien henkilöllisyyden. Profeetta paljasti tietonsa Abu Hudhayfa al-Yamanille ja pyysi tätä pitämään sen salassa, jota käskyä Abu Hudhayfa totteli ehdottomasti. Paljastus tehtiin erään Profeetalle ja Abu Hudhayfalle sattuneen tapauksen yhteydessä. Profeetan ollessa armeijansa kanssa paluumatkalla Tabukin taistelusta joukko munafiqeja yritti väijytystä korkealla paikalla, kun Profeetta oli joutunut eroon armeijastaan. Ammar ibn Yasir, tunnettu Profeetan Seuralainen, jonka jemeniläinen isä Yasir ja mekkalainen äiti Sumayya olivat islamin ensimmä-

mäiset marttyyrit, ajoi Profeetan kamelia al-Qaswaa'ta ja Abu Hudhayfa kulki takana. Kun Abu Hudhayfa huomasi naamioitujen miesten lähestyvän, hän hyökkäsi heidän kimppuunsa yrittäen kiivaasti osua heidän kameleihin-sa. Huomatessaan murhayrityksensä epäonnistuneen naamioituneet miehet ryntäsivät pakoon peläten, että lähellä oleva armeija huomaisi heidät. Profeetta ilahtui Abu Hudhayfan rohkeudesta ja paljasti hänelle munafiqien nimet. Myöhemmin, kun muslimeita kiellettiin rukoilemasta kuolleiden munafiqien puolesta, he saattoivat katsoa mallia Abu Hudhayfasta aina kuolemantapauksen sattuessa: jos tämä rukoili, muutkin saattoivat rukoilla. Tämän tapahtuman on selostanut yksityiskohtaisesti Abu Sulayman al-Dimashqi kuten imaami Ahmad Musnadissaan kertoo.

Kaksi lajia munafiqeja

Tunnettu lainoppinut Ibn Taimiyya, jota al-Safraa'ini siteeraa Ahmadin Musnadissa, sanoo, että munafiqeja tulee olemaan aina Tuomiopäivään saakka. Al-Safraa'ini siteeraa myös mm. al-Zamakhsharia munafiqeista puhuessaan. Hänen mukaansa munafiqeja on kahta lajia: 1) ne, jotka syyllistyvät *Kufrin Nifaqiin* eli epäuskoon johtavaan tekopyhyteen ja 2) ne, jotka syyllistyvät vain *'Amalin Nifaqiin* eli tekojen tekopyhyteen. Jälkimmäiseen ryhmään kuuluvat eivät ole epäuskoisia vaan epärehellisiä teoissaan. Jälkimmäistä ryhmää koskee tunnettu Profeetan (r.h.) hadith: Profeetta sanoi: "On neljä tuntomerkkiä; jolla on ne kaikki, on täydellinen munafiq ja jolla on yksi niistä, hänessä on jonkinverran tekopyhyttä itsessään, kunnes hän pääsee eroon siitä: a) Hän pettää luottamuksen. b) Puhuessaan hän valehtelee. c) Hän ei pidä lupauksiaan. ja d) Riidellessään hän menee liiallisuuksiin." (Bukhari ja Muslim)

Ibn Kathir kirjaa toisen hadithin, joka koskee ehkä ensimmäistä ryhmää kommentoidessaan 63. suuraa: Ahmad ibn Hanbal'in mukaan Abu Hurayra kertoi Profeetan (r.h.) sanoneen:

Munafiqilla on tuntomerkkejä, joiden perusteella hänet voi tunnistaa:

1. Heidän tervehdyksensä on kirous.
2. Heidän ruokansa on saatu lakia rikkomalla.
3. Heidän elämänsä on turvattu väärin keinoin (ghalul) ja vääryydellä sekä epäoikeudenmukaisuudella toisia kohtaan.
4. He lähestyvät moskeijoita vain harvoin.
5. He osallistuvat rukoukseen vain aivan viimeisillä riveillä.
6. He ovat julkeita ja karttavat muslimeja, jotka myös karttavat heitä.
7. He nukkuvat kuin tukit öisin, mutta ovat koväänisiä päivisin.

Merkittäviä munafiqeja

Seuraava luettelo eräistä merkittävistä munafiqeista perustuu Ibn Hishamiin. Kahdesta johtavasta munafiqista Ibn al-Sayfi kuoli Syyriassa, kuten olemme nähneet. Ibn Ubayy ibn Salulista kerrotaan edempänä. Seuraavassa ovat eräiden muiden merkittävien munafiqien nimet ja joitakin elämäkertatietoja. He olivat merkittäviä siinä mielessä, että he tekivät joitakin suurempia ilkitekoja Profeettaa ja muslimeja kohtaan ja heidän ilkite-

koihinsa on viitattu Koraanissa.

Julas (tai Jilas) ibn Suwayd ibn al-Samit sanoi jättäessään osallistumatta Profeetan kanssa Tabukin taisteluun: "Jos Profeetta on oikeassa siinä, mitä hän tekee (viittaus Tabukin sotaan), olemme pahempia kuin aasit." Koraanissa (Kor. 9:74) mainitaan nämä sanat esimerkkinä kufrista (epäuskosta). Sanoessaan nämä sanat hänen seurassaan oli hänen adoptioimansa poika Umayr ibn Saad. Julas oli nainut Umayrin äidin Umayrin isän kuoltua. Umayr oli nuori ja innokas muslimi. Hän myös rakasti Julasia kuin isäänsä. Niinpä hän päätteli seuraavasti: Jos hän kertoisi Profeetalle, hänen adoptioisänsä olisi pahassa pulassa, mutta jos hän vaikenisi, hän pettäisi uskontonsa. Hän päätti olla pettämättä uskontoaan. Hän ilmoitti anteeksi pyytäen päätöksestään isälleen ja meni Profeetan luo kertomaan Julasin valitettavasta lausumasta. Julasin sanotaan katuneen myöhemmin, ja viimeisinä päivinään hänet hyväksyttiin kunnan muslimien joukkoon. Kolme muuta, joiden kerrotaan katuneen ja tulleen kunnan muslimeiksi vanhempina, ovat Ka'b ibn Malik, Abu Lubaba ja Mukhashshin ibn Humayyar.

Al-Harith ibn Suwayd ibn al-Samit oli Julasin veli. Hän surmasi muslimin (esi-islamilaista ajalta peräisin olevan verikoston vuoksi) Uhudin taistelun aikana ja pakeni Mekkaan. Muslimit julistivat hänet etsintäkuulutetuksi murhasta ja Umar vannoi surmaavansa hänet tilaisuuden saatuaan. Hänen veljensä Julasin esittämiä armahdusanomuksia ei hyväksytty.

Nabtal ibn al-Harith oli isokokoinen, ruma mies, hänellä oli tummanpurnertava iho ja pitkä, likainen tukka. Hänen silmänsä olivat punaiset kuin kaksi kupariläiskää. Hän kuunteli Profeetan luentoja ja seremonioita ja pilaili niiden kustannuksella myöhemmin. Hän sanoi, että Muhammed oli pelkkiä korvia tarkoittaen, että hän oli liian halukas kuulemaan vieraitaan. Koraani tuomitsi hänet tekopyhänä ja saatanallisena sekä tapojensa että ulkonäkönsä vuoksi.

Thaalaba ibn Hatib, Muattib ibn Qushayr, Jariya ibn Amir ibn al-Attaf ja hänen kaksi poikaansa *Zayd* ja *Mujamma* osallistuivat kaikki Masjid al-Dirarin, eli muista eronneen ryhmän moskeijan, rakentamiseen. Vaikka moskeija oli Profeetan moskeijan kilpailija, Profeetta oli ensin halukas sietämään sen olemassaoloa. Kuitenkin sen jälkeen kun Jumala oli paljastanut hänelle munafiqien lopulliset aiheet, hän määräsi sen poltettavaksi ja tuhottavaksi. Koraani tuomitsi Dirarin Moskeijan rakentajat. Moskeijan tarina kerrotaan edempänä. Tha'laba ibn Hatib ja Muattib ibn Qushayr katuivat myöhemmin ja tulivat kunnan muslimeiksi.

Wadia ibn Thabit osallistui hänkin Dirar-moskeijan rakentamiseen. Kun häntä moitittiin siitä, hän vastasi pilailleensa. Koraani kuitenkin tuomitsi hänet (Kor.9:65.).

Khidham ibn Khalid luovutti hevosensa auttaakseen Dirar-Moskeijan rakentamisessa.

Mirbi ibn al-Qayzi oli vanha, sokea mies, jonka hedelmätarhan läpi Profeetta joutui kulkemaan päästäkseen taistelukentälle. Mies uhkasi raivoissaan heittää kourallisen mutaa ja savea Profeetan päälle. Seuralaiset kävivät hänen kimppuunsa, ja yksi heistä löi häntä päähän nuolella. He olisivat varmaankin tappaneet hänet, mutta Profeetta käski heidän jättää hänet rauhaan sanoen, että hän oli sokea sekä silmiltään että sydämeltyään.

Aws ibn al-Qayzi oli Mirbin veli, joka sai Profeetalta luvan olla osallis-

tumatta Vallihaudan taisteluun sanomalla, että hänen talonsa ei ollut turvallinen. Hänet tuomittiin Koraanissa pelkurina, joka halusi karata sodasta (Kor. 33:13.).

Oli monia muita, joista joillakin oli juutalaistausta, mutta edellä mainitut nimet riittävät kertomaan, minkälaisia miehiä nuo munafiqit olivat. Luettelo olisi kuitenkin vajavainen ilman Abdullah ibn Ubayy ibn Salulia, heidän johtajaansa ja heistä kaikkein röyhkeintä.

Abdullah ibn Ubayy ibn Salul

Useimmat kommentaattorit ovat yhtä mieltä siitä, että suurin osa Epäröivien suurasta puhuu Abdullah ibn Ubayyista, mutta se on epäilemättä tarkoitettu myös yleiseksi kuvaukseksi:

Kun epäröivät saapuvat luoksesi, he sanovat: “Me todistamme, että sinä olet Jumalan lähettiläs.” Jumala tietää, että sinä todella olet hänen lähettiläänsä, ja Jumala todistaa, että epäröivät ovat totisesti valehtelijoita. He ovat ottaneet valansa verhoksi ja estäneet ihmisiä Jumalan tieltä. Totisesti se, mitä he tekevät, on pahaa, sen tähden, että he uskoivat ja sitten rupesivat uskottomiksi ja heidän sydämensä ovat sinetöidyt, niin että he eivät mitään ymmärrä. Kun sinä näet heidät, sinua miellyttää heidän vartalonsa, ja jos he puhuvat, kuuntelet heidän puhettaan. He ovat niin kuin seinän nojassa olevia tukkeja. He luulevat, että jokainen huuto koskee heitä. He ovat vihollisiasi. Varo siis heitä! Jumala tuhotkoon heidät! Kuinka he voivat olla niin nurjia? (Kor. 63:1-4.)

Kaikki edellä olevissa säkeissä mainitut munafiqien (epäröivien) tunto-merkit sopivat erityisen hyvin Ibn Ubayy ibn Saluliin. Aina tavatessaan Profeetan hän piti erityisen kovaa melua omasta hurskaudestaan ja teki kaikkensa todistaakseen Profeetalle uskovansa tähän. Mutta tekopyhien toveriensa luo palattuaan hän kielsi uskonsa.

Profeetta vierailee Ibn Ubayyin luona

Eräänä päivänä Profeetta (r.h.) oli matkalla tapaamaan seuralaistaan Sa'd ibn Ubadaa, Khazrajien johtajaa, joka oli sairastunut. Matkalla hän ohitti Ibn Ubayyin talon ja ajatteli, että olisi kohteliasta ja asiaankuuluvaa käydä vieraisilla. Saatuaan luvan Profeetta astui Ibn Ubayyin taloon, lausui katkelmia Koraanista ja piti pienen hartaushetken. Ibn Ubayy totesi, että seremonia oli hieno, mutta että Profeetan olisi ollut parempi pitää se kotonaan, niin että kiinnostuneet voisivat tulla kuulemaan sitä, mutta ne, jotka eivät olleet kiinnostuneita, säästyisivät siltä. Paikalla olleet muslimit eivät jättäneet huomaamatta noihin sanoihin sisältyvää ikävää vihjailua. He ilmoittivat heti olevansa eri mieltä ja vakuuttivat, että Profeetta olisi tervetullut saarnaamaan mihin tahansa. Huolimatta muiden muslimien rehellisestä vakuuttelusta Profeetta, joka itse oli hyvin huomaavainen, tuli hyvin murheelliseksi Ibn Ubayyin itsekkyydestä ja epäoikeudenmukaisuudesta. Murhe näkyi Profeetan kasvoilta vielä hänen saapuessaan Sa'd ibn Ubadan taloon, ja Sa'd ibn Ubada, joka oli tottunut näkemään Profeetan hyväntuulisena, ei voinut olla kysymättä, mikä häntä vaivasi.

Ibn Ubayyin karkotus Profeetan Moskeijasta

Edellä kerrottu ei ollut ainoa kerta, jolloin Ibn Ubayy aiheutti surua ja tyrmistystä muslimien keskuudessa. Muslimien ollessa matkalla Uhudiin kohtaamaan vihollista Ibn Ubayy taivutti kolmasosan miehistä palaamaan kanssaan Medinaan. Hänellä oli tuolloin tapana puhua joka perjantai Profeetan Moskeijassa seurakunnalle. Hän nousi seisomaan juuri ennen kuin Profeetta nousi pitämään omaa seremoniaansa ja sanoi:

Ihmiset, Tämä on Jumalan Profeetta teidän keskuudessanne. Totisesti Jumala on suonut teille hänessä kunnian ja tehnyt teidät voittoisiksi hänen läsnäolollaan teidän keskellänne. Kuunnelkaa siis huolellisesti, mitä hänellä on sanottavaa ja muistakaa totella häntä.

Kun Profeetta oli palannut Uhudista, Ibn Ubayy nousi tapansa mukaan puhumaan huolimatta siitä, mitä oli tehnyt. Mutta joukko muslimeita veti häntä vaatteesta ja huusi hänelle sanoen:

“Oi Jumalan vihollinen, istu alas. Sinä et ole tuon aseman tai noiden sanojen arvoinen sen jälkeen, mitä teit Uhudissa.”

Mutta sen sijaan, että olisi istunut Ibn Ubayy lähti vihaisesti kohti ovea mutisten: “Ikään kuin olisin tehnyt jotakin pahaan noustessani tukemaan häntä (Profeettaa).” Moskeijan ovella muutamat muslimit pyysivät häntä palaamaan ja pyytämään Profeetalta anteeksi, mutta hän kieltäytyi järkkymättömästi. Koraani viittaa tapahtumaan seuraavasti:

Ja kun heille sanotaan: “Tulkaa tänne, niin Jumalan lähettiläs pyytää teille anteeksi”, niin he kääntävät päänsä ja näet heidän ylpeydessään kääntyvän pois. (Kor. 63:5.)

Ibn Ubayy ibn Salul ja hänen poikansa

Kun muslimijoukot olivat palaamassa Medinaan Banu al-Mustalaqin taistelun jälkeen, erään ansarin ja muhajirin välillä puhkesi riita. Kumpikin pyysi omalta ryhmältään apua. Pieni tapahtuma uhkasi temmata mukaansa koko armeijan ja kasvaa traagiseksi yhteenotoksi muslimien kesken. Kun Ibn Ubayy kuuli tapauksesta, hän raivostui ja sanoi: “Olemme antaneet turvapaikan noille Qurayshin tyhjäntoimittajille (hän käytti muhajireista inhotavaa liikanimeä al-talabib), ja nyt he kilpailevat ja jopa tappelevat meidän kanssamme. Tilanteeseen sopii mitä parhaiten arabialainen sananlasku “Lihota koirasi, niin se syö sinut.”. Sitten hän julisti, että Medinaan paluun jälkeen “vahvempi karkottaa heikomman”. Nuori muslimi Zayd ibn Arqam kuuli julistuksen ja kertoi Profeetalle. Profeetta määräsi välittömästi armeijan marssimaan. Hän pani muslimit marssimaan lopun päivää, koko yön ja vielä seuraavana aamuna, kunnes tuli liian kuuma. Sitten hän antoi pysähtymiskäskyn. Heti astuttuaan alas kameliensa selästä kaikki vaipuivat uupunena uneen. Tämä oli Profeetan tarkoitus - kenelläkään ei olisi voimia riiteltyyn. Sitten Profeetta kysyi Ibn Ubayyilta tämän sanoista. Ibn Ubayy vannoi, ettei ollut niitä sanonut. Jotkut muslimit tukivat häntä sanoen, ettei

Profeetan tulisi luottaa pienen pojan todistukseen. Mutta Jumala ilmoitti Profeetalleen totuuden: Zayd oli syytön ja Ibn Ubayy syyllinen ja tuomittava. Muslimit vaativat hänelle rangaistusta. Hänen oma poikansa Abdullah ibn Abdullah ibn Ubayy, joka oli kunnan muslimi, ilmoittautui vapaaehtoiseksi surmaamaan isänsä, jos Profeetta niin tahtoi. Mutta Profeetta osoitti lempeyttä ja myötätuntoa. “Ei”, hän sanoi, “me emme surmaa isääsi. Me päinvastoin olemme lempeitä ja ystävällisiä häntä kohtaan niin kauan kuin hän on meidän puolellamme. Kautta Jumalan, en halua arabien sanovan, että Muhammed tappaa omia kannattajiaan.”

Abdullah ibn Abdullah ibn Ubayy, joka tietenkin rakasti isäänsä, oli suuresti helpottunut, mutta päätti antaa isälleen opetuksen. Hän kiirehti Medinan kaupungin portille ja jäi siihen seisomaan miekka kädessään. Hänen isänsä saapuessa portille aikoen mennä sisään Abdullah asettui hänen eteensä sanoen: “Tänään näemme, kuka on vahva ja kuka heikko. Kautta Jumalan, sinä et pääse sisään ennen kuin Profeetta antaa siihen luvan. Profeetta oli kaukana jäljessä, joten Ibn Ubayy joutui odottamaan, kunnes hän saapui portille. “Hänelle ei anneta lupaa mennä sisään, ennen kuin sinä sanot, Jumalan Profeetta”, sanoi Ubayy ibn Salulin poika. Mutta Profeetta antoi Ibn Salulille luvan, ja hän meni kaupunkiin nöyränä ja nöyryytettynä.

Ibn Ubayy ibn Salul ja Ifkin tapaus

Edellä kerrottu tapaus ei ilmeisesti vielä saanut Ibn Ubayyta luopumaan nifaqistaan ja käyttäytymään kunnan muslimin tavoin. Hän joutuisi pian mukaan Ifkin skandaaliin, jossa Profeetan vaimo Aisha joutui väärin syytösten uhriksi. Tapauksesta kerrotaan edempänä. Mainitsemme sen tässä osoittaaksemme, miten useissa tapauksissa nifaqista näyttää olevan miltei mahdotonta päästä eroon. Koraani sanoo:

He sanovat: “Jos palaamme Medinaan, niin voimakkaampi on varmasti karkoittava sieltä heikomman.” Voima kuuluu Jumalalle, hänen lähettilälleen ja uskovaisille, mutta teeskantelijät eivät mitään tiedä. (Kor. 63:8.)

PROFEETTA RYHTYY TOIMIIN MUNAFIQEJA VASTAAN

Munafiqien vaikutusvallan laajuus

Edellä kuvatusta ilmenee, miten voimakas, moraaliton ja vaarallinen liike oli. Munafiqit eivät uskoneet islamiin, siispä heidän tavoitteensa liittyessään muslimien riveihin oli islamin tuhoaminen sisältäpäin. Tämä selittää heidän läheiset välinsä Medinan juutalaisten kanssa. Juutalaisoppositio joutui avoimeen yhteenottoon lyhyen rauhan jälkeen; rauhansopimuksesta tuli Medinan kaupunkivaltion kirjoitettu perustuslaki. Munafiqit eivät vain tunteneet sympatiaa juutalaisoppositiota kohtaan, vaan myös monet heidän johtohahmoistaan olivat itse asiassa juutalaisia, jotka pysyivät vihamielisinä Profeetalle ja islamille, mutta katsoivat paremmaksi olla oppositiona musli-

miriveissä. Heidän tarkoituksiinsa sopi, että muslimiksi tuleminen on hyvin helppoa: täytyy vain sanoa todistavansa, että on vain yksi Jumala ja että Muhammed on Hänen lähettiläänsä. Muslimiksi tekeytyvän olisi tietenkin teeskenneltävä vakaumusta noita sanoja lausuessaan, mutta se on monille ihmisille hyvin helppoa.

Munafiqien johtohahmoja juutalaisten joukossa olivat Sa'd ibn Hunayf, Zayd ibn al-Lusayt, Numan ibn Abi Awfa ibn Amr ja Uthman ibn Awfa. Nämä neljä kuuluivat Banu Qaynuqaa-juutalaisiin. Oli myös Rafa'a ibn Zayd ibn al-Tabut, josta Ibn Hisham sanoo: "kana kahf al-munafiqin" ('hän oli munafiqien turvapaikka'), sillä hän järjesti heille oleskelupaikkoja ja tuki heidän salajuoniaan. Ibn Hisham kertoo, että hänen kuollessaan puhkesi myrsky. Profeetta oli paluumatkalla Medinaan, kun voimakas myrsky puhkesi ja sai muslimit hyvin levottomiksi. Profeetta sanoi, että suuri epäuskoinen on kuollut Medinassa ja myrsky johtui siitä.

Myös al-Suwaylim kuului niihin juutalaisiin munafiqeihin, jotka tarjosivat talonsa salaiseksi kokouspaikaksi. Hänen talonsa poltettiin myöhemmin Profeetan määräyksestä. Heidän toimintansa Profeettaa ja muslimeita vastaan todistaa heidän henkensä sairaudesta ja heidän pahoista aikeistaan. He eivät vain hyökänneet Profeettaa, tämän vaimoja ja muita muslimeita vastaan ulkoapäin, vaan pyrkivät myös luomaan epäjärjestystä ja eripuraa muslimien keskuudessa. He asettuivat muslimien vihollisten puolelle ja tekivät parhaansa heikentääkseen muslimien sotilasrivejä joka taistelussa. He jopa yrittivät tuhota heidän uskonnollisen yhtenäisyytensä ja solidaarisuutensa rakentamalla Dirar-moskeijan ('epäsovun moskeija'). Heidän petturuutensa huipentui Profeetan murhayritykseen Tabukin taistelun jälkeen. Tuosta päivästä lähtien Profeetta taisteli heitä vastaan päättäväisemmin. Hudhayfalle uskottiin tehtäväksi tunnistaa heidät ja pitää heitä silmällä. Profeetta seurasi omaa neuvoaan olla antamatta aihetta sanoa, että "Muhammed tappoi kannattajiaan", mutta teki muuten voitavansa tehdäkseen tyhjäksi heidän ponnistelunsa. Lopulta hän päätti tuhota heidän rivinsä.

Boikotti

Munafiqien vastaisiin toimiin kuului Ibn Ubayy ibn Salulin (ks. edellä) karkottaminen Profeetan moskeijasta. Ibn Ubayy menetti ainoa arvovaltansa, jonka oli pitkän aikaa säilyttänyt Profeetan kärsivällisyyden ansiosta. Oli myös Profeetan käsky asettaa sosiaaliseen ja uskonnolliseen boikottiin Rafa'a ibn Zayd ibn al-Tabut (munafiqien turva, jonka kuollessa myrsky puhkesi) ja Suwayd ibn al-Harith hänen muslimeille tekemiensä ilkitöiden ja vihamielisyytensä vuoksi. Heidän boikotoimisensa määräsi Koraani. (5:57 ja 5:61). Molemmilla oli tapana pilkata Profeettaa ja hänen uskontoaan. Heillä oli tapana tulla Profeetan luo sanoen uskovansa vahvasti islamiin, mutta Jumala paljasti heidän valheensa ja Koraani kielsi muslimeita pitämästä heitä ystävinään tai osoittamasta heille ystävällisyyttä tai toveruutta.

Munafiqien karkotus Profeetan moskeijasta

Joillakin munafiqeilla oli tapana kokoontua Profeetan moskeijaan pilai-

lemaan kaiken sen kustannuksella, mitä moskeijassa tapahtui. Eräänä päivänä Profeetta tapasi heidät jokapäiväisessä puuhassaan. Joukko heitä istui yhdessä kuiskaillen ja nauraen. Tilanne oli päässyt aivan liian pitkälle. Profeetta määräsi heidät heitettäväksi ulos välittömästi. Moskeija rakennetaan hartautta ja rukouksia eikä pilkkaamista ja tekopyhyyttä varten. Joukko muslimeita heitti heidät yksitellen ulos. Tapahtumassa olivat mukana seuraavat munafiqit: Amr ibn Qays, Rafi' ibn Wadia, Zayd ibn Amr (pitkäparainen), Qays ibn Amr ibn Sahl (joukon ainoa nuori mies), al-Harith ibn Amir (pitkähiuksinen) ja Suwayd ibn al-Harith. Muslimit käsittelivät munafiqeja raa'asti: Amr ibn Qays raahattiin rosoisen lattian poikki yhdestä jalasta ja heitettiin ulos, Rafi' ibn Wadiaa lyötiin kasvoihin ja vedettiin paidastaan ulos, Zayd ibn Amr raahattiin ulos parrasta vetämällä ja Umara ibn Hazm (eräs Profeetan seuralaisista) löi häntä kovaa rintaan. Kaikkia käskettiin pysyä kaukana moskeijasta tuon päivän jälkeen. Joukon ainoa nuori mies (tekopyhät olivat usein vanhoja miehiä) Qays ibn Amr vietiin ulos niskasta kiinni pitäen. Al-Harith ibn Amir raahattiin lattian poikki pitkästi tukastaan ja hänelle sanottiin, että hän oli sielullisesti epäpuhdas eikä hänen tulisi enää ikinä tulla moskeijan lähelle. Suwayd ibn al-Harith heitettiin ulos sanoen, että hän oli paholaisen riivaama ja myös häntä varoitettiin tulemasta moskeijan lähelle uudelleen.

Suwaylim Juutalaisen talo

Suwaylimin talo poltettiin maan tasalle juuri ennen kuin Profeetta lähti taistelemaan roomalaisia vastaan Tabukiin. Profeetta teki poikkeuksen tavastaan olla koskaan paljastamatta armeijalle sen päämäärää, ehkä koska matka oli pitkä ja ankara kesäkuumalla. Muslimit kohtaisivat ensi kertaa roomalaiset, joiden tiedettiin olevan pitkälle harjoitettuja sotataidoissa ja joita ei voinut verratakaan autiomaan beduiineihin, joiden taistelutaktiikka oli alkeellinen ja yksinkertainen. Tästä syystä Profeetta paljasti aikeensa, jotta muslimit osaisivat olla varuillaan ja valmistautua asianmukaisesti.

Oli ymmärrettävää, että munafiqien keskuudessa esiintyi vastahakoisuutta osallistua Tabukin taisteluun, joka tulisi epäilemättä olemaan kova. Jotkut heistä yrittivät käyttää hyväkseen eräiden peloissaan olevien muslimien epärointiä. He sepittivät monia tekosyitä niille, jotka pelkäsivät kohdata roomalaiset kaukana autiomaassa keskellä kesää. Yksi munafiqeista, al-Jidd ibn Qays pyysi Profeetalta lupaa jäädä pois siksi, että hänen intohimensa oli kauniit naiset ja hän pelkäsi joutuvansa roomalaisten poikkeuksellisen kauniiden naisten lumoamaksi, jos lähtisi mukaan. Koraani tuomitsi Ibn Qaysin tekosyyn sanoen, että hänen syntinsä (fitna) oli paljon suurempi kuin kauniiden naisten pauloihin joutuminen. Toiset valittivat, että taistelu niin kuumassa olisi liian rasittavaa ja yrittivät saada muita muslimeita puolelleen. Tämä mainitaan myös Koraanissa, joka muistuttaa munafiqeja ja pelokkaita muslimeja sanoen, että Jahannam (helvetin tuli) on kuumempi kuin kesän kuumuus (Kor. 9:81-82).

Nämä ja eräät muut munafiqit pitivät tapanaan kokoontua muslimiksi tekeytyvän Suwaylim Juutalaisen talossa. Heillä oli hyvin organisoitu suunnitelma Tabukin sotaretken tuhoamiseksi moraalisesti. Profeetta tiesi suunnitelmasta ja päätti, ettei enää sietäisi sitä. Hän lähetti joukon muslimeita

Talha ibn Ubaydallahin johtamana polttamaan Suwaylimin talon maan tasalle. Joukko lähti matkaan heti ja löysi munafiqit pitämästä kokoustaan. He toteuttivat Profeetan määräyksen kirjaimellisesti. Tekopyhät pakenivat kauhuissaan; yksi heistä, Al Dahhak ibn Khalifa, pakeni katon kautta ja putosi katkaisten jalkansa.

Epäsovun moskeija (Masjid al-dirar)

Samantapaisessa näytöksessä poltettiin Profeetan määräyksestä epäsovun moskeija. Moskeijan tarina on seuraava:

Joukko munafiqeja, joista muutamien nimet olemme jo maininneet, päätti rakentaa toisen moskeijan Profeetan moskeijan lisäksi. He sanoivat syyksi, että he tarvitsivat moskeijan, koska jotkut olivat kykenemättömiä tai liian kiireisiä kulkemaan Profeetan moskeijaan asti kaupungin keskustaan. He sanoivat myös tarvitsevansa toisen moskeijan sateisia tai kylmiä talviöitä varten. He pyysivät Profeettaa rukoilemaan moskeijassaan ennen tämän matkaa Tabukiin. Profeetta kieltäytyi pahoitellen ja sanoen olevansa liian kiireinen, mutta tulevansa mielellään heti palattuaan taistelusta. Mutta paikassa nimeltä Zi Awan Syyrian tiellä Medinan pohjoispuolella Jumala, subhanahu wa ta'ala, ilmoitti Profeetalle, mikä oli ollut varsinainen syy moskeijan rakentamiseen. Jumala, subhanahu wa-ta'ala, sanoo Koraanissa:

Mutta mitä niihin tulee, jotka ovat tehneet itselleen moskeijan vahingoksi ja uskottomuudeksi ja hajaannukseksi uskovaisten keskuudessa ja vartiopaikaksi niille, jotka ovat ennenkin sotineet Jumalaa ja hänen lähettilästään vastaan - totisesti he vannovat: "Me tahdoimme vain hyvää", mutta Jumala todistaa, että he totisesti ovat valehtelijoita - niin älä koskaan oleskele siellä! Moskeija, joka ensimmäisestä päivästä alkaen on perustettu jumalanpelolle, on totisesti arvollisempi siihen, että oleskelet siellä. Siellä on miehiä, jotka mielellään tahtovat tulla puhtaiksi, ja Jumala rakastaa niitä, jotka tahtovat tulla puhtaiksi. (Kor. 9:108-109.)

Profeetta lähetti Malik ibn al-Dukhshumin ja Ma'n ibn Udayyin polttamaan moskeijan maan tasalle. He palasivat Medinaan ja suorittivat tehtävänsä viipymättä. Epäsovun moskeija oli ollut nimensä mukainen - sitä ei oltu rakennettu Jumalan palvelemiseksi.

Tämä oli viimeinen tärkeä toimi munafiqeja vastaan. Mutta kaikki Profeetan toimet heitä vastaan - ei vähiten hänen varovaisuutensa ja kärsivällisyytensä (hän ei koskaan toiminut hätäisesti tai pelkästään kostaakseen) - murensivat heidän voimiaan ja yhtenäisyyttään. Heidän tarkoituksensa oli alhainen, ja moskeijan polttamisen jälkeen heidän ponnistelunsa olivat tehottomia. Kiitos kuuluu Jumalalle.

III osa

HIJRAN MERKITYS

8. HIJRAN ISLAMILAINEN MERKITYS

Todellinen muslimi on sellainen, jolle usko on korkein ihanne ja arvo ja jonka koko elämä on kamppailua tuon ihanteen ja arvon toteuttamiseksi. Tuon kamppailun kautta hän toivoo ansaitsevansa Jumalan suosion ja elävänsä vapaana ja arvokkaasti. Mutta on aikoja ja paikkoja, joissa muslimin on mahdotonta elää niin kuin hänen uskonsa vaatii - joissa hänen vapautensa ja arvokkuutensa joutuvat paineen alaisiksi tai kielletään häneltä kokonaan. Kun tämä tapahtuu, sekä velvollisuudentunnon että vaiston pitäisi pakottaa muslimi taistelemaan vapautensa ja uskontonsa säilyttämisen puolesta. Hänen on taisteltava koko sydämellään vääryyttä ja epäuskoa vastaan. Vain jos taistelu on fyysisesti mahdotonta esimerkiksi ylivoiman vuoksi, hijrasta tulee mahdollinen vaihtoehto. Mutta silloinkin vain jos:

1. Ihmisiä, joiden keskuudessa da'iyä eli islamin julistaja elää, tulee kutsua islamiin kunnolla. Heille täytyy antaa tarpeeksi aikaa vastata Jumalan kutsuun. Jos esimerkiksi otetaan Profeetan oleskelu Mekassa, kymmenestä viiteentoista vuotta ei ole liian pitkä aika. Da'wa katsotaan kunnolla suoritetuksi vasta kun kaikki mahdollinen on tehty epäilyksen poistamiseksi ihmisten keskuudesta ja kaikkiin mahdollisiin haasteisiin vastattu.

2. Niin kauan kuin tämä tehtävä on suorittamatta, ei sorto eikä edes fyysinen vahingoittaminen ole riittävä syy lähteä siirtolaiseksi. Ei myöskään toivo paremmasta elämästä tai enemmästä rahasta tai muusta mukavuudesta. Vain jos muslimien henki on vaarassa, muutto toiseen maahan on oikeutettu. Jos tästä tai jostakin muusta syystä joidenkin muslimien on pakko muuttaa, riittävän määrän heitä – joukossa joitakin johtajia – on jätävä levittämään uskon sanomaa.

Kaksi näkökulmaa hijraan

Edellä mainitut ajatukset sisältyvät Profeetan hijraan, joka on sekä historiallinen että symbolinen tapahtuma. Historiana se kuuluu islamin menneisyyteen, mutta sen merkitys pysyy. Viitaten molempiin näkökulmiin Profeetta (r.h.) sanoo hadithissa:

Ei ole hijraa Mekan valloittamisen jälkeen, mutta jihad (taistelu Jumalan asian puolesta) on jäävä pakolliseksi ja niin myös hyvä aie (aie tehdä hyviä tekoja). Jos teitä Mekan valloituksen jälkeen kutsutaan jihadiin, totelkaa. (Bukhari ja Muslim)

Hijra velvoittaa muslimeita missä ja milloin vain tilanne sitä vaatii. Se on erityisen velvoittava, kun jihad tulee välttämättömäksi muslimiyhteisön puolustamiseksi. Hijra on pakollinen myös sellaisten hyvien aikeiden takia kuin tiedon hankkiminen tai sorron pakeneminen.

Dar al-islam ja dar al-harb

Muslimilainoppineiden mukaan muslimin on asuttava vain dar al-islamissa (islamin talo). Hänen on lähdettävä dar al-harbista (maa, jonka kanssa hän on konfliktissa). Nämä kaksi käsitettä liittyvät hijraan sekä sen historiallisessa että symbolisessa yhteydessä. Monet lainoppineet, jotka perustavat tietonsa Koraaniin ja hadithiin, pitävät kiinni käsityksestä, jonka mukaan muslimeilla on velvollisuus poistua dar al-harbista.

Koraanin mukaan koko maapallo on ensisijaisesti yksin Jumalan omaisuutta, joka tulee jakaa koko ihmiskunnan kesken. Oman asuinpaikkansa valitseminen kuuluu islamin mukaan ihmisoikeuksiin, samoin matkustaminen vapaasti ja turvallisesti maalla ja merellä. Tähän sopii, että muslimien (tai kenen tahansa muun) tulisi turvautua siirtolaisuuteen, jos he joutuvat puolustuskyvyttömiksi sortovallan edessä. Koraani tuomitsee voimakkaasti muslimin, joka kieltäytyy siirtolaisuudesta, kun edellä olevat ehdot ovat olemassa:

Niille, jotka enkelit ottivat pois, kun he tekivät vääryyttä itselleen, he sanoivat: "Mitä te olitte?" He vastasivat: "Me olimme niitä, jotka pidimme itseämme heikkoina maassa." He sanoivat: "Eikö Jumalan maa ollut kyllin avara, että olisitte voineet siinä muuttaa muualle?" Heidän olinpaikkansa on helvetti, ja paha on se matkan määrä. (Kor. 4:97.)

Al-Qurtubi, joka siteeraa Ibn al-Arabia, oli sitä mieltä, että hijra on muslimille pakollinen jos tilanne sitä vaatii, aina tuomiopäivään asti. Hijra Mekasta Medinaan päättyi Profeetan julistuksen mukaan, kun Mekasta valloituksen jälkeen tuli muslimialuetta. Se hijra, joka on edelleen voimassa, on hijra dar al-harbista dar al-islamiin.

Mikä on dar al-islam?

Joidenkin lainoppineiden mukaan dar al-islam on maa tai alue, jossa islamin laki (shari'a) hallitsee ylimpänä. Mikään laki ei saa mitätöidä sitä. On tarpeetonta sanoa, että dar al-islamissa on pyrittävä ympäristöön, jossa muslimit voivat elää rauhassa vapaina ja arvokkuutensa säilyttäen ja suorittaa uskonnollisia rituaalejaan ja velvollisuuksiaan esteittä. Dar al-islamissa muslimin tulee voida luottaa oikeuteen ja tasa-arvoon sekä kehittää kykyjään ja toteuttaa tavoitteitaan. Ennen muuta dar al-islam merkitsee yhteiskuntaa, jonka keskeinen sitoumus on puolustaa islamin ihanteita, vaalia Jumalan tahtoa maan päällä. Dar al-islam on islamilaisen umman, koko ihmiskunnan oikean uskon valvojien koti.

Dar al-harb

Dar al-harb on sellainen maa tai alue, jota ei voida kutsua dar al-islamiksi. Se on paikka, jossa 1) islamin lakia (shari'a) ei pyritä kaikin tavoin noudattamaan ja 2) muslimien uskonnolliset ja inhimilliset oikeudet eivät ole turvatut vaan päinvastoin niitä loukataan ja väheksytään.

Muslimi tietenkin vastustaa dar al-harbia ja hänen pitäisi joutua sen kanssa ristiriitoihin ja sotaan. Jos hän ei onnistu muuttamaan sitä dar al-

islamiksi ja jos hänen ponnistelunsa tuon tavoitteen saavuttamiseksi este-tään, toiseksi paras vaihtoehto on muuttaa uuteen maahan ja löytää uusi, parempi ympäristö. Erityisen suuri on hänen uskonnollinen velvollisuutensa muuttaa dar al-islamiin, jos sellainen on olemassa. On muistettava, että dar al-islam on avoin kaikille muslimeille riippumatta heidän etnisestä tai kiel-lellisestä taustastaan – maa tai alue, johon jokaisella maailman muslimilla on oikeus, erityisesti sellaisella, joka joutuu puolustuskyvyttömänä jättä-mään oman maansa. Puolustuskyvyttömyyden on tietenkin oltava todellista eikä vain osoitus pelkuruudesta tai halusta paeta vaikeuksia ja taistelua.

Toinen näkökulma dar al-islamiin ja dar al-harbiin

On olemassa myös toinen, maltillisempi käsitys dar al-islamista ja dar al-harbista. Sen mukaan käsite dar al-islam voidaan jakaa asteittain sen mukaan, miten se suhtautuu islamiin.

1. Dar al-'adl ('oikeuden maa'), jossa islamilainen laki on täysin toteu-tettu ja hallitsee ylitse muiden säädösten. Muslimit ovat turvassa ja voivat elää islamilaisten ihanteiden mukaisesti yhteiskunnassa, jossa oikeus ja rauha vallitsevat. Muslimeja kehoitetaan elämään siinä ja muuttamaan sinne.

2. Dar al-baghy ('vääryyden maa') on muslimimaa, jonka epäoikeutettu vallanpitäjä on anastanut ja josta oikeutettu muslimivallanpitäjä on väkival-loin syrjäytetty. Muslimien on tehtävä vastarintaa väärälle vallalle ja taistel-tava oikean vallan takaisin saamiseksi.

3. Dar al-bid'a ('harhaan johdettujen uudistusten maa'), jossa islamin kieltämät uudistukset ovat levinneet, jossa Profeetan sunnaa ei tunneta tai siitä ei välitetä. Muslimien velvollisuus on taistella ei-islamilaisten uudis-tusten leviämistä vastaan ja työskennellä sunnan täydellisen toteuttamisen puolesta.

4. Al-dar al-masluba. Tämä on maa tai alue, joka on joskus ollut musli-mimaata, jota muslimit asuttivat ja jossa islamin laki hallitsi, mutta jonka islamin viholliset ovat sittemmin valloittaneet ja miehittäneet. On jokaisen muslimin uskonnollinen velvollisuus ryhtyä oikeutettuun sotaan maan saa-miseksi takaisin ja valloittajien ajamiseksi pois. Valloitetun maan vapautta-minen on kaikkien muslimien velvollisuus, ei vain niiden, joiden oma maa on miehitetty.

Nämä neljä luokkaa kuuluvat kaikki dar al-islamiin tuon maltillisemman käsityksen mukaan. Kaikissa muslimin velvollisuus on taistella; hijraan tur-vautuminen on viimeinen vaihtoehto.

Abu Hanifa esittää kolmannen, vielä maltillisemman käsityksen dar al-islamista ja dar al-harbista. Hänen mukaansa maasta tai alueesta tulee dar al-islam, jos se täyttää kaksi ehtoa: 1) muslimien tulee olla turvassa ja 2) maalla tulee olla yhteisiä rajoja jonkin muslimimaan (dar al-islamin) kans-sa. Tämä näkökanta, jossa ei viitata islamin lain ylimpään asemaan, suo suuremman vapauden liikkua ja asua eri paikoissa eri puolilla maailmaa, kunhan ei mennä liian kauaksi islamilaisen maan sydäimestä. Luultavasti toinen ehto on tarkoitettu suomaan mahdollisuus turvalliseen vetäytymiseen siinä tapauksessa, että muslimit joutuisivat yllättävän hyökkäyksen kohteeksi. Yhteinen raja jonkin oikeaoppisen dar al-islamin kanssa tekee mahdolli-seksi muslimihallitukselle puuttua asiaan muslimien puolesta. Tämän kol-

mannen käsityksen mukaan muslimit voivat asua läheisessä maassa, jos voivat hankkia elantonsa rauhanomaisissa oloissa ja harjoittaa uskonnollisia velvollisuuksiaan arvokkuutensa säilyttäen.

Nykyaikainen versio Abu Hanifan käsityksestä saadaan, jos laajennetaan läheisyyden käsitettä, joka Abu Hanifalla ymmärrettävästi on maantieteellinen. Liikenneyhteyksien kehityksen huomioon ottaen läheisyydestä on tullut jokseenkin suhteellinen käsite. "Avoimuus" voisi olla parempi sana nykyaikana. Mitä avoimemmin yhteiskunta sallii asukkaidensa liikkua rajojensa yli, sitä "avoimempi" se on. Muslimien pitäisi päästä ulos asuinmaastaan (jossa he aikaisemmin ovat nauttineet rauhasta ja turvallisuudesta) toiseen maahan, ehkä dar al-islamiin, jossa turvallisten olojen lisäksi vallitsee islamin laki. Onkin mielenkiintoista miettiä, oliko Abu Hanifan ajatus todellakin, että avoimet rajat sallivat muslimien siirtymisen dar al-islamiin sorron alta?

Joka tapauksessa Abu Hanifan näkemyksellä on merkittävät seuraukset muslimivähemmistöjen oloihin koko maailmassa. Hänen määritelmänsä dar al-islamista rohkaisee heitä – niin kauan tietenkin kuin heidän turvallisuutensa ei ole uhattuna – omaksumaan rakentavamman asenteen asumiseen maissa, joiden pääkulttuuri ei ole islamilainen. Islam on lopulta universalistinen uskonto, joka ei tunne rajoja rotujen tai kielten välillä. Maapallo kuuluu Jumalalle kokonaan, ja muslimeilla on tärkeä sanoma toimitettavana ihmiskunnalle – on heidän etuoikeutensa olla tuon universaalien sanoman tuojina. Abu Hanifan näkemys, joka sallii suuren liikkuvuuden, rohkaisee yhtäaikaan sekä etsimisen ja löytämisen henkeä että halua kertoa islamin sanomaa.

Edellä olevaan sisältyy periaate, että hijraa – edes sen laajemmassa, symbolisessa merkityksessä – ei tule tehdä maallisista syistä. Tämä ei tarkoita, että islam kieltää matkustamisen ja siirtolaisuuden rahan tai tiedon hankkimiseksi tai turistina, päin vastoin Koraani neuvoo muslimeita matkustamaan silloin, kun se on hedelmällistä. Mutta sen kaltaisia matkoja ei pidä nimittää hijraksi. Hijralla, osallistuipa siihen sitten vähän tai paljon ihmisiä, on aina oltava aito Jumalan inspiroima päämäärä.

Lisäehtoja hijralle

Tähän asti olemme keskustelleet hijran tarpeellisuudesta 1) sorron välttämiseksi; silloin hijra on muutto paikkaan, jossa muslimi voi elää rauhassa ja turvassa ja 2) muslimivaltion perustamiseksi, jossa vain Jumalaa palvotaan ja uskonto on yksin Jumalan. Kuitenkin on toinenkin tapaus, jolloin hijrasta tulee jokaista siihen kykenevää muslimia sitova velvollisuus. Koraani sanoo, että muslimit ovat joka paikassa toistensa veljiä ja suojelijoita. Siksi jos yksi ryhmä muslimeita missä tahansa joutuu sorron uhriksi, on muiden muslimien velvollisuus tulla apuun, vaikka he eläisivät muslimialueen ulkopuolella. Koraani sanoo:

Uskovaiset miehet ja uskovaiset naiset ovat toistensa suojelijoita, kun he käskevät soveliaaseen ja kieltävät sopimattomasta, harjoittavat rukousta ja antavat almuja ja tottelevat Jumalaa ja hänen lähettilästään. (Kor. 9:71.)

Mikä teillä sitten on, ettette taistele Jumalan tiellä, ja niillä miehillä, naisilla ja lapsilla, jotka katsotaan heikoiksi ja jotka sanovat: “Herramme, vie meidät ulos tästä kaupungista, jonka asukkaat ovat väärintekijöitä, ja aseta meille tyköäsi auttaja!” (Kor. 4:75.)

Lähtiessään puolustamaan heikkoja ja sorrettuja muslimien on asetettava etusijalle maantieteellisesti heitä lähinnä olevat:

Oi te, jotka uskotte, taistelkaa niitä uskottomia vastaan, jotka asuvat lähelle, ja huomatkoot he teidät ankariksi, ja tietäkää, että Jumala on pelkääväistensä kanssa (Kor. 9:123.)

Lopuksi: hijra suoritetaan myös islamin sanoman ja oppien levittämiseksi maihin, joihin se ei vielä ole ulottunut. Tämä velvollisuus kulkee jopa jihad-käskyn edellä. Islamin varhaisina aikoina Profeetta lähetti monia oppineita opettamaan Koraania jopa hyvin vaarallisiin oloihin. Monet noista varhaisista oppineista menettivät henkensä levittäessään islamia.

9. HIJRAN POLIITTISET EHDOT

1400-luvun alussa muslimien ajanlaskun mukaan (hijran jälkeen) punnitsemme uudestaan Profeetan hijran merkitystä islamin poliittisessa historiassa. Kaikki lienevät yhtä mieltä siitä, että hijra merkitsi islamilaisen kulttuurin alkua. Vähemmän kuitenkin kiinnitetään huomiota sen ideologiseen ja poliittiseen merkitykseen islamilaisen yhteiskunnan rakentamisessa. Seuraavassa tuomme esille muutamien yleisten hijraa koskevien näkemysten puutteita ja esitämme tyydyttävämpiä näkemyksiä, jotka antavat enemmän oikeutta tuolle varhaisen muslimiyhteiskunnan kehityksen ja islamin historian merkittävimmälle tapaukselle.

Mitä hijra ei ole

Aloittakaamme kahdella nykyisellä hijran tulkinnalla, jotka mielestämme eivät tee sille oikeutta osana islamin historiaa. Ensimmäinen tulkinta on pako-teoria, toinen on välitys-teoria. Kumpaakaan eivät muslimilähteet tunne. Länsimaiset tutkijat ja orientalistit ovat omaksuneet nämä käsitykset ja tuoneet ne islamilaiseen ajatteluun.

Pakoteoria esittää hijran pakona Mekan polyteistien sorron alta. Melkein kaikki varhaiset länsimaiset lähteet käyttävät systemaattisesti sanaa pako kuvatessaan Profeetan hijraa Mekasta Medinaan. Sanalla hijra on arabiassa laaja merkitys, mutta on silti ihmeteltävä, miksi lännen orientalistit valitsivat käännökseen pako eikä esimerkiksi maastamuutto (engl. emigration). Pako-sanana kielteisten miellejohdosten luulisi estäneen ketä tahansa, joka pyrkii tuomaan valoon hijran todellisen merkityksen, käyttämästä sitä. Sellaiset käsitykset, joiden mukaan hijra oli vetäytyminen Mekasta vallinneesta ideologisesta sodasta kehittyvän islamin ja pakanallisten vastustajien välillä, ovat väärinkäsityksiä.

Välittäjäteoria on asiallisempi kuin pakoteoria. Sen mukaan Yathribissa (Medinassa) vallitsi anarkian ja konfliktien aika. Kaksi johtavaa heimoa aws ja khazraj olivat valmiina sotaan kaupungin hallinnasta. Juutalaiset näyttivät epäonnistuneen yrityksissään toimia välittäjinä noiden kahden sotaisan heimon välillä. Voidaanpa uskoa, että heillä jopa oli osansa pysyvän ristiriidan luomisessa; näin heillä oli tilaisuus esittää välittäjää aina konfliktin uhatessa.

Teorian mukaan yathribilaiset kutsuivat Profeetan Medinaan, koska olivat väsyneitä jatkuviin vihollisuuksiin. He halusivat hänen toimivan välittäjänä aws- ja khazraj-heimon kauan kestäneessä riidassa. He olivat valmiit kaikkeen, mitä Profeetta välittäjänä toisi tullessaan – tärkein seuraus olisi se, että valta Yathribissa siirtyisi Profeetalle.

Käsityksemme mukaan tämä sinänsä asiallinen teoria ei tuo esille hijran täyttä merkitystä. Ibn Hishamin Sira, joka kuvaa toisen Aqaban sopimuksen tapahtumia, tekee tyhjäksi teorian pääkohdan, että yathribilaiset väsyivät sotimaan keskenään ja tarvitsivat kipeästi välittäjää. Ensinnäkin Profeetan elämäkerran muslimikirjoittajat nimittävät kaikki toista sopimusta “sodan sopimukseksi”, koska se sisälsi sitoumuksen, jota ei ollut ensimmäisessä

Aqaban sopimuksessa; sitoumuksen taistella tarpeen mukaan Profeetan ja hänen seuraajiensa turvallisuuden takaamiseksi heidän saavuttuaan Medinaan. Sen sijaan ensimmäistä Aqaban sopimusta nimitettiin “naisten sopimukseksi”, koska se sisälsi pääasiallisesti naisia koskevia moraalisiin- töjä, joita naisten tuli noudattaa omaksuttuaan islamin. Taistelusta ei ensimmäisessä Aqaban sopimuksessa ole mainintaa.

Pikemminkin kuin välittäjää yathribilaiset kaipasivat Profeettaa, jolla oli jumalallinen sanoma ja jonka tulemisesta Yathribissa asuvat Kirjan kansat olivat kertoneet. Erityisesti Yathribin juutalaiset odottivat hänen tulemistaan innokkaasti. Toisen Aqaban sopimuksen ehdot tekevät selväksi myös awsien ja khazrajien johtajien asenteen. Ibn Hisham siteeraa Ibn Ishaqia seuraavasti:

Ibn Ishaq sanoi: Sodan sopimus tehtiin, kun Jumala oli antanut lähettiläälleen (r.h.) luvan ryhtyä sotaan. Se sisälsi muita ehtoja, kuin ne, jotka Profeetta oli kirjannut ensimmäiseen Aqaban sopimukseen. Ensimmäinen sopimus oli naisten sopimus, koska Jumala ei ollut silloin antanut lupaa lähettiläälleen (r.h.) ryhtyä sotaan. Kun Jumala antoi luvan siihen ja Jumalan lähettiläs (r.h.) sitten teki päätöksen ryhtyä sotaan kaikkia vainoojiaan vastaan (kirj. ihmisiä vastaan, olivatpa he sitten punaisia tai mustia) hän asetti ehtoja itsensä suojelemiseksi ja ehtoja noille ihmisille Jumalansa tottelemiseksi. Hän teki Paratiisista palkkion tuon liiton vaalimisesta ja toteuttamisesta.

Ibn Ishaq sanoi: Ubada ibn al-Walid ibn Ubada ibn al-Samit on kertonut minulle ja hänelle hänen isänsä al-Walid ja hänelle hänen isänsä Ubada ibn al-Samit, joka oli yksi *nuqaba*ista (edustajista), että: Jumalan lähettiläs (r.h.) on tehnyt kanssamme sodan liiton. Ubada oli yksi kahdestatoista *nuqaba*sta, jotka olivat tehneet “naisten sopimuksen” ensimmäisessä Aqaban sopimuksessa: olemme kuuliaisia Profeetalle vaikeina ja helppoina aikoina (toteutamme kaikki hankkeet riippumatta siitä, miellyttävätkö ne meitä vai eivät, jopa omaa hyötyämme vastaan). Emme vastusta hallitsijoiden auktoriteettia ja sanomme totuuden missä olemmekin, emme pelkää kenenkään arvostelua totellessamme Jumalaa.

Lisää todistusaineistoa siitä, että aws- ja khazraj-heimot olivat sitoutuneet taistelemaan puolustaakseen Profeettaa ja sorrettuja Mekan muslimeita tuo lausunto, jonka on antanut al-Abbas ibn Ubada ibn Nadla al-Ansari, joka oli yksi heidän johtajistaan. Toisen Aqaban sopimuksen aikoihin, kun yathribilainen 83 miehen ja naisen delegaatio oli juuri aloittamassa kättelyä (tunnus, joka symboloi sopimuksen virallistamista), hän muistutti kaikkia, että he olivat antamassa juhlallista lupautta ryhtyä sotaan kaikkia mahdollisia Profeetan vastustajia vastaan, “olivatpa he sitten punaisia tai mustia”; ja että jos he epäilivät kykyään noudattaa sopimusta, kun heidän henkensä tai omaisuutensa olisi uhattuna, heidän pitäisi jättää se tekemättä. Delegaatio oli kuitenkin määrätietoisesti sitoutumassa sekä sopimukseen että sen toteuttamiseen hinnalla millä hyvänsä ja suoritti kättelyseremonian loppuun. Heti sen jälkeen he pyysivät Profeetalta lupaa hyökätä muslimien pääviholisia Quraysheja vastaan, mutta Profeetta rauhoitti heitä sanoen, että hän ei vielä ollut saanut käskyä tai lupaa ryhtyä sotaan.

Käsityksemme mukaan edellä kerrottu tekee tyhjäksi erään johtavan orientalistin luoman välittäjäteorian. Sen sijaan, että se olisi ollut pako tai

vetäytyminen, hijra ja sen mahdolliseksi tehnyt sopimus aloittivat myönteisen ja tehokkaan kauden islamin sanoman levittämisessä ja ensimmäisen muslimisivilisaation perustamisessa. Se oli uuden alku varhaisille muslimille, joita kolmentoista vuoden ajan oli kehoitettu sietämään kärsivällisesti vihollisten ja sortajien mielivaltaa. Hijrasta lähtien muslimeilla oli lupa taistella itsepuolustukseksi. Heillä oli lupa ryhtyä sotaan itsensä vapauttamiseksi ja maansa puhdistamiseksi polyteistien epäoikeudenmukaisista ja kärsimystä aiheuttavista tavoista. Muutoksen passiivisesta olotilasta aktiiviseksi teki mahdolliseksi yathribilaisten, aws- ja khazraj-heimon johtajien, tahto taistella Profeetan ja tämän sorrettujen seuraajien puolesta. Ei siis voida mitenkään ehdottaa, että yathribilaiset olisivat kutsuneet Profeetan Medinaan, koska tarvitsivat välittäjän keskuudessaan vallitsevien ristiriitojen ratkaisemiseksi.

Hijran myönteinen merkitys

On mielenkiintoista pohtia mikä viisaus piilee muslimien pidättämisessä taistelusta edes itsepuolustukseksi koko Mekan aikakauden ajan. Ehkä oli tärkeää, että heidän luonteensa, päättäväisyytensä ja sietokykynsä islamin tähden tuli kokeiluksi. Luultavasti olisi ollut hyödytöntä taistella ilman tarvittavia edellytyksiä; heillä ei ollut tarpeeksi miehiä eikä aseita. Ehkä islam tarvitsi ajan, jona se muotoutui rauhallisesti omilla henkisillä ja moraalisisilla voimavaroillaan ilman sotilaallista tukea. Olivatpa syyt mitkä tahansa, tilanne muuttui ratkaisevasti heti kun muslimit onnistuivat vakiinnuttamaan poliittisen ja sotilaallisen asemansa Yathribissa sen väestön enemmistön tuella.

Vasta kun Yathrib oli tehty turvalliseksi tukikohdaksi muslimihallinnolle, muslimisivilisaatio saattoi syntyä ja kehittyä. Jos haluamme ymmärtää hijran opetuksen, meidän on tutkittava tarkkaan ja tarpeeksi pitkällä tähtäyksellä tapahtumia, jotka tekivät mahdolliseksi ensimmäisen muslimiyhteiskunnan muodostumisen Medinaan.

Maantieteellinen ehto

Islam ei ole vain joukko ihanteita ja oppeja vaan käytännöllinen poliittinen ja lainopillinen järjestelmä. Sellaisena se pyrkii toteuttamaan käytännössä yhteiskuntamallin, valtion ja sivilisaation. Yhteiskuntaa, valtiota tai sivilisaatiota ei voida muodostaa ilman maantieteellistä perustaa. Niin kauan kuin muslimeilla ei ollut turvallista aluetta, jota he pystyivät puolustamaan, he eivät saattaneet realistisesti toivoa saavuttavansa tai puolustavansa ihmisoikeuksiaan. Niin kauan kuin he asuivat ei-islamilaishallinnolla maalla, he eivät saattaneet toivoa ihanteidensa toteutumista eivätkä edes kunniallista elämää. Niinpä oman maan turvaaminen oli ensimmäinen ehto muslimisivilisaation muodostumiselle.

Profeetan on täytynyt ymmärtää jumalallisen ilmoituksen kautta, että olisi ollut hyödytöntä kuluttaa muslimien voimavaroja ja uhrata heidän henkiään hedelmättömään aseelliseen taisteluun Mekan olosuhteissa. Jos muslimit olisivat ryhtyneet väkivaltaiseen taisteluun Mekan polyteisteja vastaan, he olisivat saattaneet tuhoutua ja heidän mukanaan heidän uskontonsa.

Passiivinen vastarinta oli paras henkiinjäämiskeino, kun pieni joukko rauhaa haluavia aseettomia miehiä sai vastaansa pahan ja moraalittoman valtion hallitsemattomat voimat.

Ideologinen ehto

Muslimisivilisaatio perustuu islamin periaatteisiin ja sen juuret ovat muslimiyhteisön uskonnollisen veljeyden siteissä. Siksi muslimiyhteiskunta on ideologinen ja siihen kuuluminen on sitoumus yhteisiin tunteisiin, uskoon ja vakaumukseen sen jäsenten kanssa. Islam korvasi jahiliyyan (pakanuuden ajan) verisiteisiin (asabiyya) perustuvan yhteiskuntajärjestelmän. Muslimiyhteiskunta on avoin kaikille, jotka haluavat siihen kuulua. Siihen kuuluminen merkitsee halukkuutta ja sitoutumista sen sääntöjen noudattamiseen. Islamin avaamat humanitaariset ja tasa-arvoa korostavat näkyvät ovat vertaansa vailla. Jos mietimme ihmiskuntaa erottavia raja-aitoja nykymaailmassa, voimme muslimeina olla kiitollisia islamin kehittyvästä ja vapauttavasta luonteesta.

Nykyajan yhteiskunnat perustuvat joko ahtaan nationalistisille tai (teko)isänmaallisille tunteille. On jopa yhteiskuntia, jotka perustuvat rotujatteluun tai joissa muuten vallitsevat voimakkaat ennakkoluulot eri kulttuureita kohtaan. Kommunistiset yhteiskunnat perustuvat ideologialle, joka kieltää ja aliarvioi suurinta osaa siitä, mikä on tyypillisesti ihmisluontoon kuuluvaa ja hylkää kokonaan kaiken hengellisen elämän. Kapitalistiset yhteiskunnat on valjastettu materialistisen oman edun tavoitteluun, heidän julistamansa vapaudet ovat usein tyhjiä

Islamilainen sivilisaatio Yathribissa perustui ainoastaan ideologiselle sitoumukselle – sitoumukselle, joka oli yhtä avara ja inhimillinen kuin oli suinkin mahdollista. Ideologinen yhteiskunta ei olisi voinut olla olemassa ilman maa-aluetta. Se ei liioin olisi ollut mahdollinen ilman muslimien Medinassa nauttimaan poliittista valtaa.

Poliittinen ehto

Kolmas ehto on poliittisen auktoriteetin olemassaolo. Islam eroaa kaikesta muista uskonnoista siinä, että se asettaa selvät ehdot hallitsijoille. Siihen sisältyy poliittinen teoria ja laki. Ilman sen poliittisen teorian ja lain toteutumista käytännössä islamilainen yhteiskunta ei voi kukoistaa ja vaurastua tai säilyttää omia sosiologisia piirteitään, normejaan ja arvojaan. Profeetta tiedosti poliittisen vallan merkityksen todellisessa muslimiyhteiskunnassa. Siksi hän vaati ja myös sai hyväksytyksi henkilökohtaisen auktoriteettinsa Jumalan lähettiläänä Yathribissa. Tämä vaatimus mainittiin yhtenä ehtona toisessa Aqaban sopimuksessa, ja yathribilaiset myöntivät siihen ilmoittamalla aikomuksensa ja vakaan sitoumuksensa olla vastustamatta uutta vallanpitäjää. He solmivat tämän juhlallisen liiton ilman toiveita “korvauksesta” tai poliittisesta tuesta.

Nämä kolme ehtoa – maantieteellinen, ideologinen ja poliittinen – ovat muslimiyhteiskunnan perustamiseksi välttämättömät. Ilman niiden toteutumista muslimin on turha elätellä toiveita *falahista* (hyvinvoinnista).

Muslimiluonteen kehittäminen

Muslimiyhteiskunnan perustaminen ei olisi voinut toteutua ilman kunkin muslimin henkilökohtaista panosta. Inhimillinen tekijä oli tuolloin ja on edelleenkin yksi olennaisimmista tekijöistä jokaisessa historiallisessa muutoksessa. Siksi on tärkeää, että islamin ihanteisiin pyrkiminen ja sitoutuminen kehitetään korkeimmalle mahdolliselle tasolle muslimiluonteessa. Voimakkaan muslimipersonallisuuden rakentaminen on vaativa tehtävä; hänen unelmiensa ja arvojensa toteuttaminen on vielä vaativampi, sillä muslimisivilisaation toisessa vaiheessa muslimien on kohdattava vastakkaiset voimat. Mutta nuo kaksi tehtävää ovat limittävät: ihmisen sisäinen kamppailu tavallaan jatkuu kamppailussa konkreettisempia ja aggressiivisempia ulkoisia voimia vastaan. Muslimiluonne joutuu koetukselle, kun sisäinen usko joutuu kohtaamaan ulkoiset paineet. Mekan ajan sorto oli tällainen koetus samoin kuin Medinan aktiivisen rakentamisen kausikin.

Vallankumouksellinen prosessi on välttämätön, kun halutaan tuoda uusi tietoisuus yksilön ajatteluun - tietoisuus, joka auttaa häntä ymmärtämään, että sekä hänen henkilökohtainen kunniansa että turvallisuutensa ovat uhattuina, ellei hän onnistu luomaan sellaista yhteiskuntaa ja valtiota, jossa hän voi toivoa elävänsä kunniallista elämää turvallisissa oloissa. Hän ei voi toivoa voivansa ilmaista ihanteitaan muslimina ja elää niiden mukaan ei-muslimiyhteiskunnassa, joka pyrkii rajoittamaan hänen oikeuksiaan.

Mutta uusi tietoisuus muslimina on tarpeen myös henkilökohtaisten vapaiden tai väärin ajatusten oikaisemiseksi sekä sellaisten väärin toiveiden karkottamiseksi, että muslimi voisi tulla täysin hyväksytyksi ei-muslimiyhteiskunnassa. On tärkeää, että mainitun kaltaiset toiveet julistetaan pelkäksi fantasiaksi. Ei-muslimiyhteiskunnat eivät koskaan tule sallimaan todella tiedostavan muslimin toteuttaa islamin ihanteita. Hänen elämänasenteensa ja käytöksensä herättää väistämättä kielteisiä tunteita ja vihamielisyyttä ihmisissä, jotka ovat ei-muslimiyhteiskunnan vakiintuneita asukkaita. Ainoa tapa saavuttaa jonkinlainen nopea rauha tai hyväksyntä on tehdä uskossaan kompromisseja tai ryhtyä ulkokultaiseksi ja tulla siten dominoivaa ei-muslimiyhteiskuntaa alempiarvoiseksi.

Ainoa tapa välttää edellämämainitut seuraukset on haastaa steriilit yhteiskunnat ja kulttuurit, jotka kieltäytyvät kuulemasta islamin jumalallista kutsua. On tärkeää karistaa pois väärät paikkaan tai aikaan sidotut identiteetit. Muslimin on osana vallankumousprosessia saatava virikkeensä kulloisenkin aineellisen ympäristönsä vaatimuksista. Hänen on pyrittävä hedelmällisempään, vastaanottavaisempaan, sympaattisempaan ja avokätisempään ympäristöön. Ehkä juuri nämä asiat mielessään useimmat muslimiopineet ovat määritelleet kaikki ei-islamilaist ympäristöt dar al-harbiksi, vastakohdaksi dar al-islamille. Ehkä samasta syystä Koraani määräsi Profeetan jättämään suojelun tai yhteiskunnallisten vastuiden ulkopuolelle ne, jotka eivät suorittaneet hijraa ja jäivät näin kokematta, miten tärkeää on muslimiyhteiskunnan suojelun ansaitseminen vapauttavan mutta uhrauksia vaativan hijran kautta.

Nykyisissä ponnisteluissamme luoda uudelleen muslimisivilisaatio, joka tyydyttäisi toiveemme ja toteuttaisi näkemyksemme oikeudenmukaisesta yhteiskunnasta, joka olisi sekä jumalallisesti ohjattu että nykyihmisen tilan-

teen huomioon ottava, meidän on muistettava hijran poliittiset vaikutukset. Hijra on elävä historiallinen esimerkki siitä, mikä on mahdollista suurtenkin vastoinkäymisten kohdatessa ja siitä, mikä on toivottavaa sekä yksittäiselle muslimille että muslimivaltiolle.

Henkilöhakemisto

Abbad ibn Bashir
al-Abbas ibn Ubada ibn
Nadla
al-Abbas ibn Ubada ibn
Nadla al-Ansari
Abdal-Rahman ibn Awf
Abd Shams
Abdullah ibn Abbas
Abdullah ibn Abdal-Rahman
Abdullah ibn Abdullah ibn Ubayy
Abdullah ibn Abu Bakr
Abdullah ibn Arqat
Abdullah ibn Jahsh
Abdullah ibn Mas'ud
Abdullah ibn Rawaha
Abdullah ibn Salam
Abdullah ibn Ubayy ibn Salul
Abdullah ibn Zayd
Abdullah ibn al-Zubayr
Abu Ahmad
Abu Amir ibn Abd Amir al-Sayfi
Abu al-As ibn Al Rabi
Abu Ayyub al-Ansari
Abu Bakr
Abu Hanifa
Abu Hudhayfa ibn Utba
Abu Hudhayfa ibn al-Yaman
Abu Husayn
Abu Jahl
Abu Lahab
Abu Lubaba
Abu Quhafa
Abu Qays, Sarma ibn Anas
Abu Rafi
Abu Ruwaha, Abdullah ibn
Abd al-Rahman
Abu Salama al-Makhzumi
Abu Sufyan
Abu Sualyman al-Dimashqi
Abu Sulayt Usayra ibn Abu Kharija
Abu Talib
Abu Ubayda ibn al-Jarrah
Abessinia
Ahl al-Suffa
Ahmad ibn Hanbal
Aisha bint Abu Bakr
Ali inb Abu Talib

Ali, Yusuf
Amir ibn Fuhayra
Amir ibn Rabi'a
Ammar ibn Yasir
Amr ibn Mihsin
Amr ibn Qays
Arabia
al-Araj
Arbad ibn Humayyira
Asa'ad ibn Zurara
Aslam
Asma' bint Abu Bakr
Aws
Aws ibn al-Qayzi
Aws ibn Thabit
Ayyash ibn Abu Rabi'a al-Makhzumi
Ayyash ibn al-As al-Sahmi

Badr
Banu Adi ibn Ka'b
Banu Adi ibn al-Najjar
Banu Asad ibn Khuzayma
Banu Awf
Banu Bayada
Banu al-Harith
Banu Malik
Banu Mudlaj
Banu al-Mustalaq
Banu al-Najjar
Banu Qaynuqa'
Banu Saida
Banu Salim
Baraka (Umm Ayman)
al-Basra
Bilal ibn Rabah
al-Bukayr
al-Bukhari

al-Dahhak ibn Khalifa
Dar al-Nadwa
Dhat al-Tawa

Egypti

Fari'a bint Abu Sufyan
Farwa ibn Amr
Fatima bint Muhammad

Faysal

Ghanm ibn Dudan

Habbar ibn al-Aswad

al-Hafiz

Hamna bint Abdullah ibn Jahsh

Hamza

Hamza ibn Abd

al-Muttalib

Hamza ibn Haritha

al-Haritha

al-Harith

al-Harith ibn Amir

al-Harith ibn Suwayd ibn al-Samit

Hasimiitit

Hind bint Utba ibn Rabi'a

Hisham ibn al-As al-Sahmi

Hippokrates

Ibn Abbas

Ibn al-Arabi

Ibn Hisham, Abu Muhammad

Abd al-Malik

Ibn Kathir

Ibn Sa'd

Ibn Taymiyya

Ibn Umm Maktum

Irak

Itban ibn Malik

Ja'far ibn Abu Talib

Jariya ibn Amir ibn al-Attaf

Jemen

Jerusalem

al-Jidd ibn Qays

Julus ibn Suwayd ibn al-Samit

Ka'b ibn Malik

Khadija

Khalid ibn al-Walid

Kharija ibn Zayd

al-Kharrar

Khazraj

Khidham ibn Kalid

Khuza'a

Kinana ibn al-Rabi'

Kulthum ibn al-Hidm

Layla bint Hathma

Liqfa

Madlija

Makhzum

Malik ibn Amr

Malik ibn al-Dukhshum

Ma'n ibn Udayy

Masa'ab ibn Umayr

Mirbi ibn al-Qayzi

Mu'adh ibn Jabal

Mu'awiya ibn Abu Sufyan

Muhammad ibn Abdullah

Muhammad ibn Ishaq al-Matlabi

Muhriz ibn Nadla

Mukhashshin ibn Humayyar

Munqidh ibn Nubata

Muslim

Mut'im ibn Uday

Muttalibit

Mu'attib ibn Qushayr

Nabtal ibn al-Harith

Numan ibn Abi Awfa ibn Amr

Pohjois-Afrikka

Qays ibn Amr ibn Sahl

Qays ibn Jabir

Quba'

Qudayda

al-Qurtubi

Qusayy ibn Kilab

Rabi'a ibn Aktham

Rafa'a ibn Zayd ibn al-Tabut

Rafi ibn Wadi'a

Ranuna

Ri'm

Ruqayya bint Muhammad

Sa'd ibn Abu Waqqas

Sa'd ibn Hunayf

Sa'd ibn Khaythama

Sa'd ibn Mu'adh

Sa'd ibn al-Rabi

Sa'd ibn Ubada

al-Safra'ini

Safwan ibn Amr
 Sahl ibn Hunayf
 Sa'id ibn Ruqaysh
 Sa'id ibn Zayd
 Sakhbara inb Ubayda
 Salama ibn Salama
 Salit ibn Qays
 Salman
 Sarma ibn Anas, Abu Qays
 Sa'ud
 Sawda
 Shuja' ibn Wahb
 Siffin
 Suhayb al-Rumi
 al-Suhayli
 Sumayya
 al-Sunh
 Suraqa
 Suwayd ibn al-Harith
 al-Suwaylim
 Syyria

 Tabuk
 Taif
 Talha ibn Ubayd Allah
 Tammam ibn Ubayda
 Tha'alaba ibn Hatib
 Thanniyya al-Gha'ir
 Thanniyya al-Marrah
 Thaqf ibn Amr

 Ubada ibn al-Walid ibn Ubada
 ibn al-Samit
 Ubayy ibn Ka'b
 Uhud
 Ukkasha ibn Mihsin
 Umar ibn al-Khattab
 Umara ibn Hazm
 Umayma
 Umayr ibn Sa'd
 Umm Ayman (Baraka)
 Umma Habiba
 Umm Kulthum
 Umm Ma'bad bint Ka'b
 Umm Ruman
 Uqba ibn Wahb
 Urwa ibn al-Zubayr
 Usama ibn Zayd
 Usayd ibn Hudayr
 Usfan

Uthba ibn Rabi'a
 Uthman ibn Affan
 Uthman ibn Awfa
 Uthman ibn Talha

 Wadi'ah ibn Thabit
 Walid ibn Mughira
 al-Walid ibn al-Walid
 ibn al-Mughira

 Yajaj
 Yasir
 Yathrib
 Yazid ibn Ruqaysh
 Jemen

 al-Zamakhshari
 Zayd ibn Amr
 Zayd ibn Arqam
 Zayd ibn Haritha
 Zayd ibn al-Lusayt
 Zaynab bint Jahsh
 Zaynab bint Muhammad
 Zi Awan
 Ziyad ibn Labid
 Zubayr ibn al-Awwam
 al-Zubayr ibn Ubayd

ZAKARIA BASHIER on syntynyt Sudanissa ja opiskellut Khartoumin yliopistossa Sudanissa, Durhamin yliopistossa Englannissa ja Pittsburghin yliopistossa Yhdysvalloissa. Hän on toiminut Jeddän Kuningas Abdul Azizin yliopistossa islamin tutkimuksen avustavana professorina sekä Islamic Foundation -säätiosässä vanhempana tutkijana. Hän toimi luennoitsijana Khartoumin yliopiston filosofian laitoksella vuoteen 1980, jolloin hänet kutsuttiin jälleen Jeddään Kuningas Abdul Azizin yliopistoon opettamaan islamin tutkimusta. Hän on julkaissut teokset Islamilainen tie yhteiskunnalliseen muutokseen (arabiaksi), Jedda 1977, The Meccan Crucible, Lontoo 1978 ja Muslim Women in the Midst of Change, Islamic Foundation 1980.